

Tisdagen den 10 maj

Kl. 13.00–15.57
18.00–19.57

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 8, 12–15 och 19 april justerades.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:566

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:566 Nykterhetskontroller

av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 17 maj 2016.

Stockholm den 29 april 2016

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:574

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:574 Vattenfall och tyskt brunkol

av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj 2016 i ett gemensamt svar med interpellationerna 575 om Vattenfalls ägarsamordning, 578 om Vattenfalls koldioxidavtryck och 579 om Vattenfalls avyttring.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 28 april 2016

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Departementsråd

Interpellation 2015/16:575

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:575 Vattenfalls ägarsamordning
av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj 2016 i ett gemensamt svar med interpellationerna 574 om Vattenfall och tyskt brun-
kol, 578 om Vattenfalls koldioxidavtryck och 579 om Vattenfalls avytt-
ring.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 28 april 2016

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Departementsråd

Interpellation 2015/16:578

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:578 Vattenfalls koldioxidavtryck
av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj 2016 i ett
gemensamt svar med interpellationerna 574 om Vattenfall och tyskt brun-
kol, 575 om Vattenfalls ägarsamordning och 579 om Vattenfalls avyttring.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 28 april 2016

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Departementsråd

Interpellation 2015/16:579

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:579 Vattenfalls avyttring
av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 maj 2016 i ett
gemensamt svar med interpellationerna 574 om Vattenfall och tyskt brun-
kol, 575 om Vattenfalls ägarsamordning och 578 om Vattenfalls koldiox-
idavtryck.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 28 april 2016

Näringsdepartementet

Mikael Damberg (S)

Enligt uppdrag

Annica Sandberg

Departementsråd

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:600 Invandrades rätt att ta erbjudna jobb
av Annika Carlsson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 29 april 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:607

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:607 Överförmyndarverksamheten
av Ola Johansson (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 29 april 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:608

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:608 Gode män som försnillar
av Thomas Finnborg (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 29 april 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:615

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:615 Månggifte
av Jessika Roswall (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 14 juni 2016.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade arrangemang.

Stockholm den 2 maj 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson

Interpellation 2015/16:616

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:616 (M) Lag om kvotering
av Isabella Hökmark (M)

Interpellationen kommer att besvaras den 24 maj 2016.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.
Stockholm den 3 maj 2016
Socialdepartementet
Åsa Regnér (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

§ 3 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:
RiR 2016:4 Statens kreditförluster på studielån

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Motioner
2015/16:3400 till miljö- och jordbruksutskottet
2015/16:3399 och 3401 till skatteutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Finansutskottets betänkande
2015/16:FiU35 Förmedlingsavgifter vid kortbetalningar

Civilutskottets betänkande
2015/16:CU18 Ett effektivare förbud vid bristande kreditprövning

Utrikesutskottets betänkande
2015/16:UU12 Mellanöstern och Nordafrika

Försvarsutskottets betänkande
2015/16:FöU10 Återställande av bestämmelse i lagen om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Trafikutskottets betänkande
2015/16:TU14 Luftfartsfrågor

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2015/16:MJU19 Jakt och viltvård

Utbildningsutskottets betänkande
2015/16:UbU14 Skolväsendet

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:594 om inriktningen för skydd av skog

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman, åhörare och ledamöter! Johan Hultberg har ställt frågor till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht om inriktningen för skydd av skog. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Frågorna handlar om skydd av skog, bland annat definitionen av kostnadseffektivt skydd av skog, hur de uppsatta målen för skydd av skog ska nås med kraftigt minskade anslag, hur det senare påverkar berörda markägare och vilka åtgärder som kommer att vidtas för att uppnå ökat formellt skydd av skog med minskat anslag för syftet.

Låt mig, fru talman, inleda med att förklara att regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas och att miljöhänsynen i skogsbruket ska öka. Regeringen gör också den största satsningen någonsin på skydd och förvaltning av värdefull natur med 3,5 miljarder kronor under mandatperioden.

Regeringen har inte sänkt anslagen för skydd av skog utan i stället höjt dem. Anslagshöjningen ger, utöver möjligheten att skydda mer värdefull skog, även en positiv effekt för de enskilda skogsägarna när staten nu har ökade ekonomiska möjligheter till ersättning. Därmed faller flera av Johan Hultbergs frågor.

Detta är medel som fördelas till Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Skogsstyrelsen.

Det stämmer att anslag 1:16, Skydd av värdefull natur, i vårändringsbudgeten 2016 föreslås minska med 250 miljoner kronor jämfört med vad som föreslogs i budgetpropositionen för 2016. Men regeringen aviserar också i vårändringsbudgeten för 2016 att anslaget ska öka med 250 miljoner kronor 2017. Det innebär att regeringen under mandatperioden beräknar att avsätta drygt 2 miljarder kronor mer än vad alliansregeringen avsatte i sina budgetpropositioner.

Det är, fru talman, viktigt att genomförandet bygger på kostnadseffektivitet. Det är därför lämpligt att arbeta på ett planerat och strukturerat sätt. Det är bland annat av den anledningen som regeringen i december 2015 har lagt ett likalydande uppdrag till Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen, som Hultberg nämner. Uppdraget innebär att myndigheterna bland annat ska utvärdera Nationell strategi för formellt skydd av skog och använda resultatet tillsammans med deras erfarenheter från att arbeta med skydd av skog för att revidera den befintliga strategin i syfte att uppnå ett kostnadseffektivt skydd.

I uppdraget ingår att redovisa arealer och geografisk fördelning av kända värdefulla skogar som saknar formellt skydd och vilka av dessa som omfattas av frivilliga avsättningar samt analysera behovet av kompletterande kartläggning av okända värdefulla skogar. Vidare ingår att föreslå en ny länsvis fördelningsmodell utifrån beslutat etappmål om skydd av

landområden som avser den del som omfattar skogar med höga naturvärden.

Jag räknar med att resultatet, som ska redovisas senast den 31 december i år, ska utgöra ett bra underlag för det fortsatta arbetet med ett effektivt och kostnadseffektivt skydd. Det mest effektiva är att statens resurser satsas där de gör mest nytta. Jag räknar också med att skydd av värdefulla skogar även kommer att ske genom de frivilliga avsättningar som skogsbruket förväntas att göra.

Regeringens skogspolitik bygger på två jämställda mål, miljö och produktion. Det finns behov av att utveckla bägge dessa delar. Likväl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktig i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi.

Regeringen hoppas att det pågående arbetet med att utveckla ett nationellt skogsprogram genom dialog mellan skogens olika intressenter ska leda till att de jämställda målen utvecklas på ett positivt sätt. Det nationella skogsprogrammet byggs upp av en dialog som omfattar ekologiska, sociala och ekonomiska värden och bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle.

Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack för svaret, ministern! Jag ställde den här interpellationen till landsbygdsminister Bucht, som valde att överlämna den till klimat- och miljöminister Romson. När jag tidigare, fru talman, ställde en interpellation till Åsa Romson om hur hon som klimat- och miljöminister såg på skogens roll för klimatomställningen valde ministern att lämna över den till Sven-Erik Bucht. Jag konstaterar alltså att man lite grann spelar skogsfrågorna mellan sig inom regeringen.

Jag tycker, fru talman, att det är lite olyckligt att det inte verkar finnas någon i regeringen som vill ta den samlade diskussionen om skogen. Frågorna om skydd av skog hänger ju nära ihop med frågan om skogens roll för klimatiförändringarna. Skogen är potentiellt en enorm klimathjälte. Den kan, som ministern också lyfte fram i sitt svar, hjälpa oss att fasa ut fossil energi och ersätta energikrävande byggmaterial som stål och betong och helt enkelt vara en viktig grund för bygget av ett biobaserat samhälle.

Men målet att skapa ett biobaserat samhälle kommer naturligtvis ibland i konflikt med målet att skydda skogen. Det säger sig självt, fru talman, att man inte kan skydda skog från avverkning samtidigt som man avverkar skogen för att bygga nya hus av den eller för att få fram drivmedel.

Denna konflikt och denna balans tycker jag att det är viktigt att ha en diskussion om. Det är en balans som varje regering måste finna och en diskussion som vi ständigt måste ha. Jag hade önskat att jag kunde få ha den diskussionen med en och samma minister, men nu konstaterar jag alltså att frågorna bollas mellan landsbygdsministern och klimat- och miljöministern.

Åter till själva interpellationen och de frågor jag ställt. Jag frågade bland annat ministern om hennes definition av ett kostnadseffektivt skydd av skog. I ärlighetens namn fick jag, fru talman, lite av ett god-dag-yxskaft-svar när ministern krasst konstaterade att det mest effektiva är att använda statens resurser där de gör mest nytta. Det är ju rätt självklart.

Jag var mer ute efter en diskussion om hur man skyddar skog på det mest kostnadseffektiva sättet. Självklart ska man göra det där det gör störst nytta, men hur kan man skydda de mest värdefulla områdena och hur kan man hitta ersättningsformer som gör att skattebetalarnas medel värnas på bästa möjliga sätt? Här har jag lite kompletterande frågor.

Fru talman! Miljöpartiet har tidigare kritiserat det faktum att alliansregeringen höjde anslaget för expropriering. Om man får sin mark tagen av staten för att den är så skyddsvärd får man i dag ersättning för marknadsvärdet och dessutom ett tillägg som kompensation för framtida intäktsbortfall och sveda och värk, kan man säga. Det tillägget har Miljöpartiet tidigare kritiserat. Man har sagt att vi skulle ha möjlighet att skydda mer skog om vi inte hade tillägget.

Min fråga till klimat- och miljöministern är: Är det regeringens uppfattning att tillägget ska tas bort? Ska man kanske till och med återgå till den tidigare ordningen då skogsägarna inte ens fick ersättning för hela marknadsvärdet utan bara upp till, vill jag minnas, 75 procent? Man fick ha ett "toleransavdrag" där.

Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Jag tackar Johan Hultberg för interpellationen.

Den första nya frågan som restes här handlar om vem i regeringen som ska svara på riksdagsledamöternas frågor. Jag kan informera riksdagsledamoten om att det avgörs på expeditivnivå på Regeringskansliet vilka frågor som ligger inom olika ministrars portföljer.

Som riksdagsledamot kan man givetvis ha åsikter om att det bör finnas en skogsminister som har hand om såväl frågor om miljö, miljöhänsyn och skydd av skog som frågor om de skogliga näringarna.

Men Regeringskansliet är så organiserat att detta är uppdelat på två olika ministrar. Såvitt jag vet är det en ordning som har funnits i den svenska regeringen under lång tid eftersom man har valt att samla gröna näringar under en minister och miljöfrågor under en minister.

Icke förty har regeringen en gemensam och tydlig hållning. Det är också därför de svar som ministrar lämnar i riksdagen alltid står för hela regeringens politik. De ska inte råda några tvivel om att de svar man får i kammaren står för hela regeringen, oavsett vilken minister man talar med.

Det är självklart roligt om riksdagsledamöter vill ställa frågor om skog, inte bara till mig som miljöminister – som givetvis särskilt lyfter upp aspekterna på skogen i Sverige vad gäller naturvärden och de långsiktiga miljövärden som en frisk och levande skog ger för ekonomi, samhälle, social rekreation såsom jakt och bärplockning samt inte minst för de rent miljöekologiska funktionerna – utan också till ministrar med andra ansvarsområden, till exempel frågor om den skogliga näringen eller markägarande.

Johan Hultberg ställde kompletterande frågor, och jag ska svara på dem så gott jag kan, även om det alltid är lättare när man är förberedd.

Regeringen har inte aviserat några ändringar i de numera grundlagsreglerade frågor som handlar om ersättning vid expropriering. Det är riktigt att höjningen genom att man får ersättning för både marknadsvärde och affektionsvärde gör att det numera är dyrare för staten att skydda skog. Man kan enkelt beräkna om det betyder att vi får mer skyddad skog eller inte. Samtidigt får markägare mer betalt, vilket gör att markägare känner

att deras miljöarbete värderas högre. Som miljöminister tycker jag givetvis att det är positivt.

Det är välkommet att vi i Sverige i dag kan skydda en större andel av den värdefulla skogen. Jag vet att det ger mycket miljönytta tillbaka. Inte minst ger det miljönytta till den stora skog och skogsnäring vi har i och med att den buffrar de biologiska värden som behöver finnas för att en skog ska leva och må bra och för att vi ska kunna behålla en stor artrikedom, en robusthet mot klimatförändringar med flera värden.

Vi har mycket värdefull skog som ännu inte är formellt skyddad och som markägaren därför delvis tvingas ta på sig ett ansvar för eftersom man inte får avverka den. Det är bra att det finns pengar från regeringen för att ersätta markägare så att de kan ha en produktiv skogsmark i önskad omfattning.

Jag är därför stolt över att regeringen har höjt anslagen väsentligt över de tidigare nivåerna. Vi står nu i en debatt om de höjda anslagen för att skydda skog i Sverige.

Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det senaste beskedet som regeringen gav vad gäller anslag för skydd av värdefull natur var en sänkning med 250 miljoner – bara så vi har det klart för oss. Det är dock riktigt att man gjorde en höjning i höstbudgeten.

Det är nu uppenbart att det som jag och andra borgerliga politiker har varnat för – det vill säga att regeringen inte har kontroll över kostnadsutvecklingen, inte minst vad gäller transfereringssystemen – leder till att regeringen tvingas göra ganska kortsiktiga besparingar, och då uteblir långsiktigheten i politiken.

Klimat- och miljöministern säger att det är en tillfällig sänkning. De 250 miljonerna ska komma tillbaka i anslaget; de finns med i planen för kommande år.

Kan vi lita på det löftet? Regeringen har tvingats banta miljöbudgeten ganska rejält för att finansiera ökade kostnader för sjukförsäkring, flyktmottagande och annat på grund av att man inte har genomfört nödvändiga reformer för att begränsa kostnadsökningarna och för att säkerställa att människor kommer i jobb och egen försörjning. Det är alltså en konsekvens av en misslyckad politik i stort.

Fru talman! Jag välkomnar att Miljöpartiet sedan man kom i regeringsställning uppenbarligen har omprövat sin uppfattning vad gäller ersättning till markägare. Det är bra att markägare får ersättning för marknadsvärdet, för att täcka uteblivna framtida intäkter och, som ministern uttryckte det, för affektionsvärdet. Det är rätt och riktigt.

Jag tror att det är en klok investering för miljöarbetet i skogen. Om vi ska nå våra högt ställda miljömål inom skogen är det jätteviktigt att vi skapar en incitamentsstruktur som gör att skogsägare av egen fri vilja brukar skogen på bästa möjliga sätt för den biologiska mångfalden, alltså att man tar så stor hänsyn som möjligt i brukandet.

Fru talman! Det absolut viktigaste är att vi har ett skogsbruk som har en väl utvecklad naturhänsyn i brukandet och kan förena brukande med miljöhänsyn.

I grunden är det i någon mening ett misslyckande när vi måste avsätta särskild skog för skydd av den biologiska mångfalden. I den bästa av världar ska vi på varje hektar skogsmark lyckas kombinera både höga miljövärden och möjlighet till virkesuttag för att nå våra behov av att bygga mer i trä och få fram mer biobaserade råvaror.

Fru talman! Regeringen har tagit initiativ till att se över strategin för skydd av värdefull natur. Detta uppdrag ligger på Naturvårdsverket tillsammans med Skogsstyrelsen. I uppdraget står det att det som myndigheterna ska presentera blir ett underlag för regeringen när man ska ta fram nya etappmål för skydd av värdefull natur.

Så sent som våren 2014 fattade kammaren beslut om nya etappmål för just skydd av värdefull natur där vi gemensamt ställde oss bakom att vi enligt Nagoyaöverenskommelsen ska skydda 20 procent av våra land- och sötvattensområden och ytterligare minst 150 000 hektar produktiv skogsmark. Därtill hoppas vi att de frivilliga avsättningarna ska öka med 200 000 hektar.

Men detta tycker regeringen inte är tillräckligt, och man kommer därför att presentera ännu högre etappmål. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för att jag får komma till kammaren och tala om ett av Sveriges guldgruv av rikedomar på både kort och lång sikt!

Jag delar uppfattningen som är brett förankrad i kammaren att skogen är en otroligt viktig resurs för Sverige. Den är viktig för att den ger oss material till att bygga mer i trä. Den kan också förädlas vidare till att ersätta alltmer av det fossila materialet, inte bara när det gäller bränsle och uppvärmning utan också när det gäller kläder och sådant vi har använt fossil olja till, exempelvis plast. Skogen är alltså en fantastisk resurs näringsmässigt.

Fru talman! Skogen är också den resurs som ger oss frisk luft, rent vatten och en stabil naturmiljö som i bästa fall står emot klimatförändringar. Det är i denna naturmiljö vi lär våra barn att förstå hur de ekologiska sammanhangen hänger ihop.

Det var fint att höra det stora partiet Moderaternas vision om att miljöhänsynen i skogsnäringen borde vara så stor att alla de skyddsvärden vi har långsiktigt behov av i skogen ska klaras inom näringen och att ett särskilt skydd inte ska behövas. Det var ett klokt och spännande resonemang. Men jag har tyvärr inte sett det på pränt när det gäller den moderata miljö- och skogspolitiken.

Sanningen är, fru talman, att när man läser den moderata budgeten ser man tydligt hur skyddet av skog inte prioriteras, utan att man snarare skär ned på det mycket kraftigt. Där kan vi, fru talman, prata om en riktig slakt av de naturvärden som behöver pengar i det system vi har i dag, med de ersättningsnivåer som vi har i dag, för att de markägare som står med värdefulla skogar ska kunna känna att de har en grund för att kunna bidra till en bättre miljö men också för att få en legitim utkomst från sin näring.

Ordningen i dag är att det för den riktigt skyddsvärda skogen, som behöver ett skydd från produktiv avverkning, finns rätt till ersättning. Då måste man, fru talman, faktiskt vara beredd att betala från staten för att vi ska kunna skydda de värdena. Jag konstaterar att Moderaterna inte har kommit dit.

Det är lätt att stå här i kammaren och prata om en vision om hur miljöhänsynen i näringen skulle öka. Jag säger: Välkommen med förslag på hur vi också balanserar detta bättre i skogslagstiftningen och inom ramen för den skogsdialog som nu pågår! Jag har ännu inte hört de starka förslagen från den moderata sidan.

Däremot ser jag mycket tydligt, i statistiken över hur det går med skyddet av våra mest värdefulla skogar, att från det att den här regeringen tog över – och tydligt markerade att markägarna ska få betalt för att vi ska kunna behålla oavverkade delar av skogen för att kunna ge de rikedomarna till framtiden – har det ibland varit mer än en fördubbling av genomsnittet för de arealer som skyddas i Sverige, bara om man jämför bakåt med 2015, då bara hälften av året hade den här regeringens budget.

Jag konstaterar att regeringen för en konsekvent politik för ett tydligt skydd av skogen, för att skogen också ska fylla sin viktiga funktion som näring som en produktiv enhet. För det behöver man vara ärlig också med sin budget, men det tycker jag inte att man har varit från oppositionen.

Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag börjar med att upprepa den fråga som jag avslutade mitt förra inlägg med: Kommer regeringens arbete med att se över etappmålen att innebära att man ytterligare ska höja etappmålen när det gäller skydd av värdefull natur?

Riksdagen fattade så sent som våren 2014 beslut om nya etappmål, som bland annat innebär att vi ska skydda ytterligare 150 000 hektar produktiv skogsmark och därtill att vi tror att de frivilliga avsättningarna kommer att öka med 200 000 hektar.

Fru talman! Som jag sa i mitt första inlägg: Vi måste se det faktum att skydd av skog står i konflikt med ambitionen att bruka skogen och få ut mer förnybara material, drivmedel och produkter. Varje skyddad hektar levererar förhoppningsvis miljönytta i form av att vi skyddar värdefulla naturvärden. Men det har också ett pris i form av minskad råvara till industrin, färre arbetstillfällen i industrin och minskade möjligheter att substituera fossila energikrävande material.

Den frågan vill jag alltså upprepa.

Jag sa att det var en ambition att vi skulle nå så långt att vi inte behöver skydda några särskilda områden. Dit är det väldigt långt, och jag tror att vi alltså behöver skydd av värdefull natur som ett kompletterande verktyg. Men jag ser också med stor tillfredsställelse att naturhänsyn inom skogsbruket ökar mycket snabbt. Det är tack vare att vi har en modell med frihet under ansvar, som ger skogsägarna stor möjlighet att utforma sitt eget brukande.

Det viktigaste beskedet till skogsägarna från den här regeringen måste vara att den modellen ligger fast, för så utvecklas värdena i skogen även för miljön.

Avslutningsvis, fru talman, vill jag tacka klimat- och miljöministern för många spännande och bra debatter. Jag har förstått att detta blir den sista debatt som vi har i detta sammanhang. Jag önskar ministern lycka till i fortsättningen. Kanske ses vi här igen, för ministern har ju möjlighet att återgå till att vara riksdagsledamot.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! För att svara på frågan om etappmålen: Det är etappmål för att nå miljömålen om levande skogar. De är utformade som ett minsta antal hektar och en bedömning av hur stora de frivilliga avsättningarna är – en ganska generös bedömning som man gjorde i Miljömålsberedningen vid den aktuella tidpunkten.

Jag tror att det är viktigt att regeringen följer detta noga och ser hur det faller ut och vilka ytterligare incitament som vi måste ge också för att stärka de frivilliga avsättningarna, så att de blir mer stabila och kvalitets-säkrade och blir ett instrument där skogsägarna känner att de gör verklig miljönytta.

Att fortsätta att jobba med miljömålssystemet och säkra att vi steg för steg går mot levande skogar och också definierar det för att göra våra internationella åtaganden starka tror jag är viktigt. Regeringen kommer naturligtvis att återkomma till kammaren för det fall att man vill ändra och skärpa etappmålen.

Det arbete som nu är igångsatt syftar just till att få en bättre överblick och kunna göra systemet mer effektivt i form av att det är de riktigt skyddsvärda skogarna som vi ska skydda i första hand, och vi ska naturligtvis jobba för ett skogsbruk som också tar miljöhänsyn, liksom det kan producera och ge insatsvaror till den industri som ersätter mycket av de fossila bränslena.

Tack för debatten! Även jag har glatts åt åren med många interpellationer, inte minst från Johan Hultberg. Det har varit trevligt, och det är alltid roligt att diskutera miljöfrågor i riksdagen. Vi får se i vilka former det blir.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:563 om minoriteternas överlevnad i Irak

Anf. 8 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Robert Hannah har frågat mig om regeringen kan tänka sig riktat bistånd till Iraks minoriteter, på vilket sätt regeringen stöttar Iraks minoriteter samt om regeringen kan tänka sig att slussa stöd direkt till minoriteterna.

Regeringen har tagit del av de uttalanden som nyligen gjorts av FN:s särskilda rapportör i minoritetsfrågor, Rita Izsák-Ndiaye. Jag delar frågeställarens och den särskilda rapportörens oro över den utsatthet som många minoriteter i det krigsdrabbade Irak genomlever. Säkerhetssituationen i Irak är ansträngd, och våldsnivån är hög, med en fortsatt exempellös brutalitet från Isil/Daish. Etniska och religiösa minoriteter samt kvinnor och barn är särskilt drabbade av Daishs grova övergrepp.

Svenskt humanitärt bistånd vägleds av internationell humanitär rätt och humanitära principer. Det innebär att det humanitära biståndet måste riktas till alla behövande, oavsett deras politiska, religiösa eller etniska tillhörighet eller deras geografiska bosättningsområde. Även om de många minoriteterna är särskilt utsatta drabbar våldet alla folkgrupper i Irak, inklusive sunni, shia och kurder. Inom det svenska utvecklingsbiståndet har frågan

Prot. 2015/16:102

10 maj

Svar på
interpellationer

om respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive respekt för personer som tillhör etniska eller religiösa minoriteter, alltid varit en hörnsten.

Historiens oläta sår präglar många som har flytt till vårt land. De bär också med sig ovärderlig kunskap. Regeringen för en löpande dialog med representanter för olika minoritetsgrupper med rötter i Mellanöstern. Vi behöver få en djupare förståelse för situationen, utmaningarna och behoven. Genom samtal med de direkt berörda och deras företrädare vill vi göra Sveriges insatser effektivare. Sverige är som stor givare och medlem i de multilaterala utvecklingsorganen, till exempel World Food Programme och Unicef, aktivt pådrivande för att vinnlägga oss om att biståndet hantearas ändamålsenligt och når fram till de mest behövande.

Sverige och EU stöder ansträngningar för att få ett slut på våldet och nå en långsiktig politisk lösning i Irak. I det senare arbetet har vi bland annat täta kontakter med FN:s lokala mission, Unami. Tillsammans verkar vi för ett Irak som är inkluderande och demokratiskt och ger skydd åt landets hela befolkning, oavsett folkgrupp och trosinriktning, samt stöder en demokratisk, fredlig utveckling i Irak. EU har slagit fast vikten av ansvarsutkrävande för brott och övergrepp, inklusive brott mot personer ur minoritetsgrupper.

Sverige har ett brett och långsiktigt engagemang för Irak. Det följer tre huvudspår. Det första är politiskt och syftar till att stödja dialog och försoning mellan landets olika religiösa och etniska grupper. Vid utrikesministrarnas och försvarsministrarnas besök i Irak i november underströks detta genomgående i samtalen med företrädare för Iraks regering liksom med representanter för det kurdiska självstyret i Erbil. Sverige betonade även vikten av att mänskliga rättigheter respekteras fullt ut, inklusive en förbättrad situation för kvinnor i Irak samt att rättsstatens principer efterlevs. Ministerrarna visade också stöd för den demokratiska processen och samhällets mångfald i samband med särskilda möten med representanter för det civila samhället och minoritetsgrupper.

Det andra huvudspåret är ett omfattande humanitärt bistånd. Sedan konflikten i Irak utbröt i början av 2014 har Sverige till dags dato bidragit med 456 miljoner kronor i humanitärt bistånd. Vi har också bidragit med 35 miljoner kronor till FN:s fond för stabilisering av områden som befriats från Daish, och vi sitter med i fondens styrkommitté. Vi hör till de EU-länder som tar störst ansvar för civilbefolkningen i de krigsdrabbade länderna i Mellanöstern.

Som ett tredje huvudspår bidrar Sverige med militärt stöd genom den internationella koalitionen om ett drygt 60-tal länder som stöder Irak i kampen mot Isil/Daish. Sedan augusti 2015 bidrar Sverige med ett militärt utbildningsbidrag till de insatser som koalitionen genomför på inbjudan av den irakiska regeringen. Huvuduppgifterna för den svenska styrkan, som består av 35 personer, är utbildning och rådgivning till de irakiska självförsvarsstyrkorna i norra Irak. Däri ingår även utbildning i internationell humanitär rätt.

Anf. 9 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag tackar biståndsministern för hennes svar. Jag vill börja med att påpeka att jag är mycket stolt över att Sverige är en sådan stor bidragsgivare av humanitärt bistånd till Irak och har varit det under väldigt många års tid, även om jag själv skulle vilja se en mycket större militär

insats för att utrota och krossa Isis, som väl är det som behövs. Jag anser också att det är ett folkmord som pågår i Irak och i Syrien i dag. Att Miljöpartiet i morgon kommer att rösta emot ett sådant erkännande från den svenska riksdagens sida tycker jag är otroligt synd. Det visar att ord och praktik kanske inte alltid samstämmer. Det är många vackra ord som biståndsministern här framför. Om det hade varit så i praktiken hade jag inte behövt stå här i dag, men det är inte så.

Jag delar biståndsministerns grundsyn inom biståndspolitiken. Biståndet ska vara objektivt, det ska ges efter behov och det ska ske subjektivt. Men så är det tyvärr inte med biståndet till Irak. Jag har besökt Irak, och jag kan garantera biståndsministern att detta bistånd inte når fram till minoritetsgrupperna. De grupper som behöver biståndet mest får inte del av det svenska biståndet i dag, och det är just till de utrotningshotade minoriteterna som biståndet inte når fram.

Fru talman! Jag anser att biståndsministern är en mycket kompetent person. Men jag anser att hon i detta fall har fel. Jag anser också att man ska sluta lyssna så mycket på rådgivarna på Utrikesdepartementet eftersom de uppvisar en stor okunskap i denna fråga om vilka som biståndspengarna faktiskt går till. I dag står jag här för att pengarna inte riktas till alla, för att de inte ges rättvist och för att minoriteterna har varit utrotningshotade under tio års tid och riskerar detta ännu mer. Minoriteterna riskerar att inte finnas kvar om tio år. År 2003 fanns det 200 000 mandéer. I dag bor det 1 000–2 000 kvar i Irak. Det bor dubbelt så många i Eskilstunaområdet. Detta beror på att vi inte har hjälpt till i området och inte skyddat dem.

FN:s rapportör för särskilda minoriteter, Rita Izsák-Ndiaye, ber omvärlden att stötta just dessa minoritetsgrupper eftersom det är dessa som riskerar att utrotas. Det är assyrier/syrianer, bahaier, failikurder, yarzanier, mandéer, shabaker, turkmener, yazidier och zoroastrier. Ges inte biståndet direkt till dem ges det i så fall till makthavare.

När jag har varit i Irak har jag talat med olika typer av makthavare. De erkänner att de lägger 80 procent i egen ficka. 20 procent av det bistånd som ges till staten eller myndigheterna når fram på riktigt. Det är vad deras egna politiker med olika inriktningar på plats har sagt.

Då tycker jag att det är intressant att biståndsministern också stöttar och vill ge pengar till en svensk organisation som heter Islamic Relief. Islamic Relief är en muslimsk organisation som ger pengar och stöttar bistånd. Hur ska man då tro att otroligt diskriminerade grupper som är religiösa minoriteter och som har varit förtryckta, utrotade, jagade och hetsade de senaste tio åren någonsin ska vända sig till Islamic Relief för att få bistånd och stöd? Det händer inte i praktiken.

Alla källor som jag har talat med under min vistelse där säger att pengarna inte når fram, att pengarna hamnar i makthavarnas fickor och att det enda sättet för att man ska kunna vara säker på att pengarna hamnar rätt är att jobba direkt med organisationer som vänder sig till minoriteterna för att stötta dem.

När jag var på plats samtalade jag även med den svenska ambassaden i Bagdad och frågade dem rakt ut om biståndet når fram och om de kan garantera det. De sa nej. De kan inte garantera att biståndet når fram, och de kan definitivt inte garantera att det når fram till minoriteterna.

Då tycker jag att det är mycket oroande att ha inställningen att allt är frid och fröjd och att vi satsar jättemycket pengar. Jag är stolt över hur mycket pengar Sverige satsar. Men om pengarna inte når fram till de mest utsatta minoritetsgrupperna, varför skickar vi dem i så fall?

Mot bakgrund av detta vill jag fråga biståndsministern följande: Varför kan svenskt bistånd ges till Islamic Relief, som riktar sig till majoritetsgrupper, och inte till de minoritetsgrupper som faktiskt är utrotningshotade i Irak? Och hur säkerställer ministern att minoriteterna faktiskt får del av det svenska biståndet och det som har framförts med vackra ord här i dag?

Anf. 10 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag tackar Robert Hannah för det stora engagemang som han visar för denna otroligt viktiga fråga och för den utsatta situation som miljoner människor i Irak i dag befinner sig i. Siffran 10 miljoner människor som är i behov av humanitärt stöd håller på att öka till 13 miljoner människor.

Sverige är en av de allra största givarna både av bilateralt långsiktigt stöd och av humanitärt stöd till Irak i dag.

Jag vill börja med att svara på frågan om Islamic Relief eftersom det skrivs en del om den. Detta stöd inleddes under den förra regeringens tid, av biståndsminister Gunilla Carlsson. Det är Sida som kontrollerar hur dessa organisationer lever upp till de strikt neutrala humanitära principer som alla organisationer måste efterleva om de ska få svenskt stöd. Denna organisation får också stöd via EU och via FN och är erkänd av alla större aktörer. Att det är en islamisk organisation har ingen betydelse, lika lite som att Svenska kyrkan, Diakonia, Missionsförbundet och en rad kristna organisationer också bidrar med humanitärt stöd ute i världen – för att få detta sagt. Det finns ingenting som hindrar andra mindre organisationer att få vara utförare av humanitärt stöd eller bistånd som vi kanaliserar på olika sätt, bland annat genom FN, EU och även i vårt direkta bilaterala stöd.

Den förra regeringen ville fasa ut direkta bilaterala stöd. Jag tog själv beslutet förra året att inte göra det utan se till att det fortsätter fram till december 2016. Där riktar vi bland annat in oss på att stödja regeringens samordningsfunktion och parlamentet, så att vi har ett legitimt styrelseskick med transparens. Vi stöder även medierna. Det handlar om att vi ska ha en långsiktig politisk lösning, där vi också ställer krav på regeringen att den ska föra en inkluderande politik som inkluderar alla minoriteter.

Delar av Irak är ockuperat av Daish/Isil. I dessa områden är det nästan helt omöjligt att nå fram på grund av säkerhetsrisken. Då kan man försöka samarbeta med olika lokala aktörer, vilket jag är helt säker på att våra utförare gör i den utsträckning som det går.

Sverige är också en mycket stor givare till UNDP:s stabiliseringsfond, som snabbt går in i de områden som har blivit befriade från Isil/Daish. Vi har gett 35 miljoner för att människor ska kunna återvända till dessa områden.

Vi för en dialog med de utsatta minoriteterna, både med de representanter som kan finnas här i Sverige och de som har flytt. Jag träffade den yazidiska flickan Nadia Murad, som har varit med om fruktansvärda saker. Hon var här i Sverige och berättade om yazidierna och om sin fruktansvärda situation. Vi är otroligt medvetna om detta, vilket jag vill understryka. Det finns absolut ingenting som hindrar att man jobbar med mindre

organisationer som kan nå ut i dessa svåra områden. Men i områden som har belägrats av Daish är det mycket svårt.

Man respekterar inte de humanitära principer som andra stater gör, där man kan släppa fram neutrala hjälpgivare. Det gör inte Isil eller Daish. Vi kan också konstatera att antalet humanitära biståndsarbetare som har dömts eller tillfångatagits under de senaste åren har ökat alarmerande. Det här är en fruktansvärt farlig miljö att arbeta i. Vi vill göra allt för att ändra på den saken också genom humanitära toppmöten.

Anf. 11 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Jag instämmer helt och hållet i biståndsministerns bild av vilka Daish, Isis, är. Jag anser att man inte kan tala fred med Isis. Daish måste krossas och helt enkelt utrotas för att de begår folkmord. Därför menar vi från Liberalarena att man bör gå in starkare militärt och erkänna att det pågår ett folkmord, så att insatserna ligger i paritet med de brott som begås.

Jag tänker återkomma till situationen för minoriteterna i Irak. Om vi inte vågar direkt stötta minoriteterna kommer de inte att finnas kvar om tio år. För tio år sedan fanns det 1 ½ miljon kristna i Irak. I dag är det 250 000–300 000 kristna. För tio år sedan fanns det 200 000 mandéer i Irak. I dag finns det några tusen. Under de senaste tio åren har bahaier, zoroastrier och andra folkgrupper fått ta den största smällen, och de kommer att ta den största smällen igen i det här kriget.

Det finns en extrem sektarism i Irak där shiamuslimerna, sunnimuslimerna och kurderna är tre olika starka grupperingar. De kan skydda och försvara sig själva militärt. Men det kan inte minoritetsgrupperna göra. Därför blir det som en irakisk parlamentariker beskrev det för mig: De blir fotbollar i fotbollsmatcher mellan olika grupper.

Jag tycker att det är jättebra att man satsar på att arbeta för ett enat Irak, men om det uppstår en konflikt kommer den att ske på minoriteternas områden. Den kommer att ske i Sinjar, på Nineveslätten eller i områdena där turkmenerna finns. Det är de som kommer att drabbas värst. Därför måste det svenska biståndet riktas dit.

Jag vill ta upp ett väldigt tydligt exempel. Det är de yazidiska flickorna som våldtagits. De är de yazidiska flickorna som har sålts på slavmarknader. Det är de yazidiska flickorna som har varit de mest drabbade.

När jag var i Irak berätta yazidiska flyktingar för mig att när de pluggade på Mosuls universitet var det fritt fram att våldta eller döda yazidier, eftersom man kunde behandla dem hur man ville. Situationen som har varat sedan 2003 har varit extrem. Dessa folkgrupper litar inte på Islamic Relief eller på någon annan organisation som inte arbetar direkt för minoriteter som de kan stötta av, lita på och skyddas av. Det är jättebra att man arbetar via Unicef eller liknande, men man ska inte tro att minoriteterna kommer att lita på de irakiska myndigheterna eller på organisationer med muslimsk stämpel. Det vore väldigt vanskligt för dem att ens våga göra det.

Sinjar befriades från Isis i november. Vad har då hänt? Har människor återvänt till Sinjar? Nej, det har de inte gjort. Varför ska man återvända till en region som inte har elektricitet, där husen är förstörda, där man inte kan vara säker på att vara skyddad från Isis om man återvänder, där det inte

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

finns någon framtid eller något hopp? Det som nu händer är att de yazidiska flyktingarna, assyriska flyktingarna och de andra flyktingarna är kvar i flyktinglägren därför att de inte har någonting att återvända till. Det beror i mångt och mycket på att varken den kurdiska regeringen eller den irakiska regeringen kommer att satsa på dessa områden, eftersom det är konfliktområden som de båda gör anspråk på.

Vad kommer att hända när Ninevesläppen befrias från Isis? Ingenting, gissar jag. Det kommer bara att vara ett tomt, öde område, om man inte vågar göra några insatser, om inte det internationella samfundet vågar säga: Här satsar vi på återuppbyggnad med pengar direkt från Unicef eller andra organisationer på plats som arbetar med minoriteter. Annars kan jag garantera biståndsministern att om tio år kommer det att vara ännu fler mandéer, assyrier, bahaier med flera som kommer till Sverige.

Iraks befolkning har ökat med 30 procent medan assyrierna har minskat från 1 ½ miljon till 250 000–300 000. Det är orimliga proportioner där minoriteterna blir de absolut mest drabbade och i praktiken utrotade. Där önskar jag verkligen att de vackra orden som ministern förde fram här efterlevs i praktiken. I verkligheten kommer inte dessa minoriteter att finnas kvar om inte Sverige och andra länder agerar starkare för att stödja dem.

Anf. 12 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Det är viktiga frågor som förs fram, men det är kanske fel land att föra fram grova anklagelser mot. Sverige är en av de största humanitära givarna till Irak. Vi gav 180 miljoner kronor i humanitärt bistånd förra året, och vi kanaliserade detta via UNHCR, World Food Programme, Unicef, alltså alla de organisationer som jag tror att Robert Hannah vill att vi ska använda oss av. Jag vet inte hur stor del som har gått via Islamic Relief eller andra organisationer, men vi går huvudsakligen via FN-kanaler.

Vi har fattat beslut om ett långsiktigt stöd på 40 miljoner för att stärka statsförvaltning, parlament och fria medier och också för att bygga upp en långsiktigt hållbar stat. Vi har gett 35 miljoner till UNDP:s stabiliseringsfond som går in i de områden som har blivit befriade från Isil. Ett exempel är Tikrit, där universitet nyligen har öppnats med i dagsläget 16 000 nyinskrivna studenter. Vi stöder också minröjning i Irak med 15 miljoner kronor i år.

Vi för en mycket aktiv politisk dialog. Vi driver Alexandriainstitutet i Kairo, som för dialog mellan olika religiösa minoriteter. Ambassaden i Bagdad gör ett strålande arbete. Vi jobbar politiskt genom att tala om en inkluderande politik för att bygga för framtiden. Vi satsar humanitärt och militärt med 35 militärer som bedriver utbildning bland annat i mänskliga rättigheter och i humanitär rätt.

Vi driver också att Irak ska ansluta sig till Internationella brottmålsdomstolen så att de ansvariga för dessa krigsbrott ska kunna ställas till svars. Om de inte ansluter sig måste man göra det via FN:s säkerhetsråd. Det är oerhört viktigt att de som har begått dessa horribla och fruktansvärda brott mot oskyldiga människor ska ställas till svars.

Vi driver och ser den här frågan som oerhört allvarlig. Vi för också en dialog med våra organisationer så att de ska nå ut till dem som bäst behöver det. Det är den principen som ska styra det humanitära biståndet. Annars finns det en risk för att man politiserar det biståndet, och då driver man i

stället på konflikter. Det finns ett skäl till att man har principen om opartiskhet när det gäller det humanitära biståndet eftersom det annars kan ut sättas för större fara och attacker. Det kan också tas till intäkt för att det finns utomstående som försöker blanda sig i konflikter.

Det är väldigt viktigt att stå upp för den principen också till skydd för våra hjälparbetare ute i fält i väldigt svåra och farliga miljöer. Inte minst när det gäller Isil- eller Daishockuperat område är det oerhört viktigt att dessa människor åtminstone ska ha en möjlighet att nå ut för att hjälpa dem som, så som Robert Hannah beskriver, lever under ett fruktansvärt för tryck, hot om våld och utsatthet.

När det gäller frågan om det pågår ett folkmord har utrikesministern sagt här i kammaren att det kan röra sig om försök till folkmord. Det vik tiga är att vi ska se brottet och att alla stater har en skyldighet att skydda sina medborgare.

Anf. 13 ROBERT HANNAH (L):

Fru talman! Som jag sa i mitt första inlägg finns det över huvud taget inga skiljelinjer. Jag stöder helt och hållet det biståndsarbete som Sverige gör. Jag pratar absolut inte skit om Sveriges bistånd. Jag tycker att det är fantastiskt och att vi till och med kan göra mer. Jag är väldigt stolt över Sveriges biståndsarbete.

Det här handlar om vackra ord, men i praktiken når de inte fram till dem som mest behöver bistånd. Därför blir det väldigt många vackra ord från biståndsministern, men i praktiken betyder de ingenting.

Man pratar om inkluderande politik i Irak, men det är så sekteristiskt där att de grupper som inte har egna resurser i praktiken är maktlösa. De har ingen makt och ingen ställning i samhället. Man kan behandla dem som man vill. Får inte dessa grupper en starkare maktställning gentemot de stora grupperna, så att de kan stå på egna ben och själva avgöra sitt eget öde, kommer de inte att finnas kvar i regionen framöver. Det är den enkla och bistra sanningen. Svenskt bistånd är jättebra, men når det fram på ett effektivt sätt? Nej.

Då undrar jag: Kommer biståndsministern eller hennes ersättare att själv åka ned dit och undersöka om minoriteterna faktiskt nås av biståndet eller hur de kan stöttas? FN:s särskilda rapportör pekar på att de här grup perna måste få ett särskilt stöd för att överleva. Det är inte någon amatör som säger det, och det är inget som jag bara står och säger här i kammaren, utan det är FN:s särskilda rapportör för minoriteter som säger att det här stödet måste till – annars kommer de inte att finnas kvar.

Jag tycker att det Sverige gör är fantastiskt, men om det inte kommer fram i praktiken är de här grupperna eftersatta. Det är också så att maktba lansen blir ännu mer ojämn om biståndet inte når fram till dem som är mest utsatta utan bara till andra grupperingar. Jag skulle verkligen vilja att bi ståndsministern undersökte den här frågan grundligt.

Anf. 14 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Fru talman! Jag kan försäkra ledamoten om att Sverige i egenskap av en av världens största humanitära givare ständigt för den här dialogen med våra utförarorganisationer, FN-organisationerna och civilsamhällets utfö rare. Vi har till exempel Kvinna till kvinna, en svensk organisation som

arbetar i regionen med att stärka kvinnors rättigheter. Vi jobbar med mediefrihet och en lång rad viktiga insatser som ska bygga samhället i Irak inför freden. Vi för en dialog med premiärminister Abadi och hans regering om att föra en inkluderande politik gentemot landets olika folkgrupper och etniska och religiösa minoriteter. Det är oerhört centralt också i kampen mot Daish och för stabiliteten i landet och Iraks territoriella integritet. Då handlar det också om budgetfördelning och hur oljeresurserna ska fördelas.

Mycket riktigt är det så att flera av de här minoriteterna sakta men säkert försvinner ur landet eller dödas. Det är ett faktum. Men vi gör vad vi kan från vår sida för att vårt stöd ska nå dem som bäst behöver det. Man kan inte definiera detta utifrån etnisk eller religiös tillhörighet, utan vi ska nå fram dit vi kan nå fram med de medel vi har på ett sätt som inte bidrar till konflikter utan hjälper människor där det går.

Jag tror också att det politiska spåret är väl så viktigt. Det är viktigt att vi för den här dialogen. Det är viktigt att vi stärker parlamentet och regeringskansliet och för en dialog kring hur fördelningspolitiken ska se ut i Irak för att man ska kunna ha ett långsiktigt hållbart demokratiskt samhälle. Sverige kommer, som jag har sagt tidigare, att stå fast vid att stödja Irak och dess minoriteter.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:592 om förbandsverksamheten vid Eksjö garnison

Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Mats Green har frågat mig om jag kan garantera att över-skridandet av anslag för materielinköp inte negativt kommer att påverka eller få konsekvenser för verksamheten vid Eksjö garnison vare sig ur ett kortsiktigt eller ur ett långsiktigt perspektiv. Han har vidare frågat mig om jag kan redogöra för min syn på Eksjö garnison och dess verksamhet samt dess del och betydelse i det svenska totalförsvaret nu och i framtiden.

Det enskilt viktigaste under försvarsinriktningsperioden 2016 till och med 2020 är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och att säkerställa den samlade förmågan i totalförsvaret. Försvarsbeslutet innebär ekonomiska förstärkningar av försvarsanslagen.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna ställer sig bakom försvarsöverenskommelsen och har ett gemensamt ansvar för att vårda den. För att samråda om frågor som gäller denna träffas de fem partier som står bakom överenskommelsen regelbundet i försvarsgruppen. Det är ett lämpligt forum för att värdera dels beslutets genomförande, dels eventuella konsekvenser med utgångspunkt från omvärldsutvecklingen. Av överenskommelsen framgår att inga förbandsnedläggningar kommer att genomföras. Regeringen avser att fullfölja försvarsöverenskommelsen.

Försvarsmakten har i sitt budgetunderlag för 2017 anmält att det finns risker i planeringen inom anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anlägg-

ningar. Försvarsmaktens budgetunderlag analyseras nu i Regeringskansliet. Regeringen kommer att ta ställning till Försvarsmaktens budgetunderlag i samband med budgetpropositionen för 2017.

Vid Eksjö garnison och Göta ingenjörregemente bedrivs verksamhet av hög kvalitet, liksom vid många andra verksamhetsställen inom Försvarsmakten. Produktionen av krigsförband, det vill säga de båda ingenjörsbataljonerna och den 33:e hemvärnsbataljonen, är en central uppgift. Under inriktningsperioden ska de båda ingenjörsbataljonernas förmåga att stödja brigadernas verksamhet utvecklas. Verksamheten vid Eksjö garnison är viktig för genomförandet av försvarsbeslutet.

Anf. 16 MATS GREEN (M):

Fru talman! Bakgrunden till den här interpellationen är, som nämnts, det faktum att Försvarsmaktens anslag för materielinköp, framför allt gällande JAS 39 E samt de båda ubåtstyperna A26 och Gotland, kraftigt har överskridits, med åtskilliga miljarder, på grund av olika fördyringar, förändrade växelkurser samt felaktiga beräkningar. Försvarsmakten som helhet har mot bakgrund av detta i olika sammanhang återkommande klargjort att man anser sig nödgad att omfördela försvarsmaktsanslag från förbands- och övningsverksamheten till materielkontot.

Fru talman! När Försvarsmakten överlämnade sitt budgetunderlag den 28 februari visade det sig mycket riktigt att man vill ta pengar från förbands- och övningsverksamheten för att kunna finansiera materielinköp. Utöver detta konstaterar ÖB att detta riskerar att få konsekvenser för förstågeuppbyggnaden vad gäller förbanden.

Fru talman! Vid eventuella nedskärningar av förbandsverksamheten säger det sig självt att man först tittar på små enheter, som exempelvis Eksjö garnison i min egen valkrets Jönköpings län. Sett i detta perspektiv är det därför avgörande att man vårdar den försvarsöverenskommelse som träffades under 2015 och där man som försvarsministern konstaterade slår fast att inga förbandsnedläggningar kommer att genomföras.

Det är med anledning av detta som jag dels frågat försvarsministern om han kan garantera att överskridandet av anslag för materielinköp inte kommer att få negativa konsekvenser för verksamheten vid Eksjö garnison vare sig ur ett kortsiktigt eller ur ett långsiktigt perspektiv, dels bitt försvarsministern redogöra för sin syn på Eksjö garnison och dess verksamhet samt dess del och betydelse i det svenska totalförsvaret nu och i framtiden.

Fru talman! Jag vill tacka försvarsministern för svaret. Innan vi går vidare i denna debatt vill jag säga att jag tar det som ett dyrt och heligt löfte från Peter Hultqvist att några förbandsnedläggningar eller några successiva de facto-nedläggningar bit för bit aldrig kommer att bli aktuella över huvud taget under den period som försvarsöverenskommelsen omfattar och att detta över huvud taget inte finns på kartan, fru talman. Jag uppfattar detta som en uttrycklig garanti från Peter Hultqvist. Om jag inte ska uppfatta det som ett löfte önskar jag att han klargör det här och nu, fru talman.

Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! När det gäller frågan om att Försvarsmakten vill ta pengar från förbands- och övningsverksamhet till att kunna finansiera materielin-

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

köp är det riktigt att man inkom med ett sådant budgetunderlag den 28 februari. Men i det kompletterande budgetunderlaget, som kom en månad senare, tog man tillbaka det förslaget. Jag säger detta för att klargöra grundläggande faktaförhållanden, så att vi inte vrider debatten i en riktning som inte är korrekt.

När det gäller förmodade eller eventuella fördyringar och överskridanden beträffande ubåtar och JAS Gripen vill jag bara konstatera att några sådana saker hittills inte har realiserats. Sedan är det så att stora utvecklingsprojekt alltid är förenade med vissa risker. Men vi följer de här projekten mycket noga. Eventuella fördyringar måste hanteras, antingen genom förändringar i projekten eller genom att man på annat sätt åtgärdar det hela. När det gäller exempelvis ubåtssidan har regeringen själv satt en gräns på 8,2 miljarder för beställningen och i sitt beslut specificerat att vid risk för att överskrida den ramen ska förändringar ske inom ramen för projektet. Det är den inriktning som gäller.

Jag väljer att inte spekulera i eventuella fördyringar och de eventuella konsekvenser det skulle kunna få inom materieförsörjningen innan det finns relevanta och slutliga underlag att ta ställning till. Det kanske inte är så att man i första skedet bara rakt av ska köpa alla medieuppgifter och alla uppgifter som far omkring i terrängen. Man bör kanske avvakta processen och den bearbetning som alltid sker av den här typen av uppgifter innan man tar dem som slutgiltig och entydig sanning.

När det gäller Eksjö garnison är det inte någon nyhet som presenteras om att vi inte planerar några förbandsnedläggningar. Det är för mig ingen nyhet över huvud taget. Det var en uppgörelse som vi gjorde och som riksdagen också bekräftade genom ett beslut i juni förra året. Om nu detta ska presenteras som en jättenyhet med anledning av debatten finns det nog anledning att gå tillbaka till när vi fattade beslutet i riksdagen förra året. Det var då vi lade fast den delen. Det är utifrån det som jag yttrar mig här om att inga förbandsnedläggningar är aktuella.

Jag använde exakt samma formulering som Sten Tolgfors gjorde en gång som svar på en annan interpellation med likartat innehåll om det försvarsbeslut som han var ansvarig för. Jag formulerar mig varken unikt, nyhetsmässigt eller dramatiskt. Jag utgår bara från en redogörelse för vad riksdagen har beslutat.

När det gäller Eksjö garnison kommer inriktningen, genom inriktningsbeslutet som har en hårdare nationell dimension än tidigare, att bli att man ska stödja de två brigader vi har. I det sammanhanget handlar det om att jobba med fältarbeten som broläggning, röjning och skyddsåtgärder. Det är den typen av inriktning som måste få en ökad tyngd i verksamheten. Det handlar om att utveckla krigsförbanden. Det är vad som står i fokus. I den meningen kommer även verksamheten i Eksjö att få en förändrad inriktning.

Anf. 18 MATS GREEN (M):

Fru talman! Det är självklart att man inte ska gå på massmedieuppgifter. Då hade jag kunnat ställa massor av frågor här. Vad jag går på är naturligtvis de förslag som Försvarsmakten själv har kommit med i ett antal olika sammanhang.

Vi har fått ett förslag som gick ut på att man tog tillbaka de tidigare resonemangen vad gäller konsekvenser för förbandsverksamheten. Sedan har också Överbefälhavaren skriftligen uttryckt att det eventuellt kommer att få konsekvenser för förbandsverksamheten. Det är mängden olika budskap som gör att jag är lite rädd för att ta någonting för givet, fru talman.

Återigen: Jag förutsätter att försvarsministern har gett ett tydligt löfte om att det inte kommer att ske någon nedläggning eller diskussioner om nedläggning av något förband i allmänhet och i synnerhet inte vad gäller Eksjö garnison.

Det är också bra att Peter Hultqvist konstaterade det vi vet. Vid Eksjö garnison och Göta ingenjörregemente, det vill säga Ing 2, bedrivs en verksamhet av hög kvalitet med produktion av krigsförband. Det gäller de båda ingenjörsbataljonerna och den 33:e hemvärnsbataljonen och är en central uppgift. De båda ingenjörsbataljonernas förmåga att stödja brigadernas verksamhet utvecklas under inriktningsperioden. Det gäller framför allt, som försvarsministern avslutade med, att verksamheten vid Eksjö garnison är viktig för genomförande av försvarsbeslutet.

Fru talman! Jag vill också i det sammanhanget lyfta fram det som försvarsministern inte nämner i fråga om Eksjö garnison, nämligen Totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum, Swedec, vars betydelse egentligen inte kan överskattas internationellt. Det gäller säkerhet och trygghet för såväl svensk trupp och andra länders trupp på utlandsuppdrag som krigsutsatta civilbefolkningar. Men framför allt, fru talman, gäller det våra egna möjligheter att här på hemmaplan i Sverige i dag och i framtiden hantera terrorism och våldsdåd.

Jag vill också vara tydlig med att jag i just den här frågan inte ser att problemet ligger hos försvarsministern. Jag respekterar Peter Hultqvists ambitioner och hans goda vilja. Anledningen till oro ligger främst hos den ena halvan av regeringen i form av Miljöpartiet. Jag blir orolig när jag därifrån hör uttalanden från höga företrädare om försvaret där det och dess framtid ifrågasätts.

Jag blir orolig både för försvaret och för Eksjö garnison, fru talman, när jag hör tongångar både i och utanför riksdagen från höga nuvarande regeringsföreträdare från Miljöpartiet om att man vill öka sitt redan stora inflytande i regeringen. Därför känner jag ärligt talat att jag som företrädare för både Eksjö och Jönköpings län inte vågar ta någonting för givet.

Återigen: Är det att uppfatta som ett löfte, precis som det var att uppfatta som ett löfte från den tidigare försvarsministern, att det inte kommer att ske några förbandsnedläggningar eller några negativa konsekvenser för Eksjö garnison? Det skulle jag vilja ha ett klart och tydligt svar på.

Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! En debatt får inte nå till den gräns där frågeställningarna till slut känns nästan meningslösa att svara på. Jag har klargjort att vi har ett beslut i riksdagen från juni förra året där vi säger att inga förbandsnedläggningar ska ske. Det är en fempartiöverenskommelse, och den gäller även för Miljöpartiet.

Jag har sagt det som kan sägas i ärendet. Vi planerar inga nedläggningar. Det handlar inte om att jag nu står och lovar det ena eller andra. Det handlar om att riksdagen har beslutat. Ditt parti har varit med och beslutat och gjort en försvarsöverenskommelse också med Miljöpartiet, Mats

Green. Diskussionen om att Miljöpartiet skulle utgöra ett problem när det gäller försvarsöverenskommelsen har jag ingen förståelse för. Har de gjort upp om detta gäller det likväl för dem som det gäller för oss och för er, och som det gäller för Centern och KD.

Här måste man respektera alla som har gjort en uppgörelse och inte hålla på och diskutera som att någon skulle smita ur den. För mig är det jätteviktigt att alla partier som har gjort den står för det ända fram till 2020. Jag har ingen som helst indikation på att någon sviktar i sammanhanget. Det är uppgörelsen i sig som är basen för att vi inte planerar några förbandsnedläggningar och inte att jag skulle stå här i dag och ge någon sorts nyhetsmässigt löfte. De besked som behöver ges i sammanhanget var avklarade redan i juni förra året.

När det gäller Swedec har jag ingen annan uppfattning än att det är ett viktigt kompetenscentrum som är av väsentlig betydelse för Försvarsmakten och för både vår verksamhet i förhållande till andra länder och vårt eget nationella behov.

Som jag säger får sedan en omviktning av verksamheten i hela Försvarsmakten även effekter för Eksjö garnison. Får man mer inriktning på det nationella med broläggning, röjning och skyddsåtgärder och så vidare kan det vara så att andra delar av verksamheten minskar i någon grad. När man gör en sådan förändring i balanserna internt i en verksamhet kommer det att ske förändringar. Men det är saker som man måste ta ställning till i Försvarsmakten. Det handlar om hur det ska genomföras, hur det ska se ut och hur balanserna ska utformas utifrån den inriktning som vi har gett.

Vi är just nu inne i en omfattande omställning i hela den svenska försvarsmakten där vi går från ett väldigt uttalat internationellt operativt perspektiv till ett nationellt perspektiv. Därmed är det inte sagt att vi på något sätt inte ska delta i olika typer av internationella operationer, vilket vi också gör.

När det gäller materielinköpen använde du formuleringen att anslaget har överskridits med åtskilliga miljarder, Mats Green. Jag kan bara konstatera att det anslag vi talar om för 2015 överskreds med 62 miljoner kronor, vilket är inom marginalen för anslagskrediten. Vi har inte överskridit något anslag med flera miljarder kronor; det är inte korrekt att föra debatten på det sättet. Däremot ser vi risker inför framtiden, men vi ser inte realiserade fördyringar. Det vi gör är att hela tiden jobba med att mota eventuella risker och hantera dem.

Anf. 20 MATS GREEN (M):

Fru talman! Det vi diskuterar är de risker som Försvarsmakten själv har sett och redogjort för i debatten. Det är vad det handlar om.

Givetvis ska man hedra överenskommelser. Det är, så att säga, min replik. Det har vi alltid gjort från Moderaterna, och det har vi alltid gjort från Alliansen. Det är just därför jag blir orolig när jag hör uttalanden från höga företrädare för Miljöpartiet. Försvarsministern uttalar sig tvärsäkert om Miljöpartiet. Det beundrar jag honom för. Det är inte så många, i synnerhet inte miljöpartister själva, som uttalar sig så tvärsäkert längre.

Återigen: Jag förutsätter att man står fast vid den försvarsöverenskommelse som vi har träffat oavsett vad vissa ledande miljöpartister säger.

Fru talman! Vis av erfarenhet tror jag att man egentligen aldrig kan ta någonting för givet när det handlar om de förband vi har ute i våra valkretsar. Om man någon gång skulle börja förändra förbandsverksamheten i Sverige i form av att börja skära ned på den är det alltid de minsta enheterna som är de mest sårbara. Försvarsministern får nog bereda sig på att jag fortfarande kommer att stå i denna talarstol och slå vakt om den verksamhet som nu finns vid Eksjö garnison och förhoppningsvis också den verksamhet som kommer att komma dit i framtiden. Det här kommer nog inte att vara sista gången vi diskuterar detta.

Jag hoppas att alla delar av regeringen kommer att stå upp för den försvarsöverenskommelse som vi har träffat. Moderaterna och de andra allianspartier som är med på den kommer att göra det; det kan jag garantera.

Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S):

Fru talman! Man kan naturligtvis välja lite olika perspektiv i en debatt: Man kan använda en debatt för att komma till en lösning på ett problem, och man kan använda en debatt för att sprida oro och en bild av att det finns oerhört stora riskmoment.

Jag väljer att tro på att alla partier som har gjort uppgörelsen håller fast vid den och står för den. Hittills har jag inte fått några indikationer på att någon bit i uppgörelsen har fallit ifrån. Om man har det perspektivet har man på något vis visat att man har förtroende för allas handslag. Det tycker jag är viktigt.

Jag brukar fästa mig mer vid det man gör än vid vad folk som kanske inte direkt sitter och har ansvar för försvarsfrågorna säger. Vad andra debattörer säger är en sak, men vad de som har ingått uppgörelsen säger är det som är det viktiga. Det är det som gäller i riksdagsbeslutet, och det är det som är det viktiga. Jag kan inte anklaga Miljöpartiet för att i någon mening inte ha fullföljt överenskommelser, och jag tänker inte anklaga någon annan heller.

Jag är fullt införstådd med att vi här i riksdagen kommer att ha debatter om olika saker. Men om vi nu ändå har sagt att vi har gjort en överenskommelse och gett signalen att inga förband ska läggas ned måste detta gälla. Det krävs ett riksdagsbeslut för att man ska kunna lägga ned något förband, och det finns ingen sådan fråga aktualiserad över huvud taget. Det har inte i något sammanhang där jag har deltagit över huvud taget förts upp till den politiska ytan.

Det enda jag medverkar i är genomförandet av försvarsbeslutet. Jag försöker möta upp de olika problem som finns i dessa sammanhang, och där har inga förbandsnedläggningar nämnts över huvud taget. Nu ska vi jobba vidare och se till att fullfölja försvarsbeslutet. Sedan ska vi agera på ett sådant sätt att vi tillsammans, alla fem partier, håller ihop och för detta i hamn. Det är det bästa för stabiliteten i försvars- och säkerhetspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:569 om Sverigeförhandlingens avgränsning av storstadsåtgärderna

Anf. 22 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig om jag anser att regeringen har gjort en avgränsning av Sverigeförhandlingens mandat som utelämnar pågatågen eller ej och om jag är beredd, och i så fall på vilket sätt, att tydliggöra att Sverigeförhandlingen även kan omfatta frågor kopplade till kollektivtrafik som framförs på statlig infrastruktur, exempelvis pågatågen.

Direktiv och tilläggsdirektiv till Sverigeförhandlingen beslutades av den förra regeringen den 1 juli 2014 respektive den 17 juli 2014. Nuvarande regering har inte ändrat i direktiven. Av direktiven framgår, angående uppdraget med koppling till åtgärder i storstäderna, att förhandlingspersonen ska ingå överenskommelser med berörda kommuner, landsting och andra berörda aktörer om åtgärder där ett statligt engagemang kan motiveras som komplement till lokala och regionala åtgärder.

Jag ser ingen anledning att i detta skede föregripa resultatet av förhandlingarna. Såvitt jag känner till har förhandlingarna med kommuner och regioner precis inletts, och de objekt som förhandlingspersonen i det här skedet fört fram kan tillsammans med lokala och regionala aktörer komma att diskuteras och prövas fram till dess att överenskommelser har träffats. En delredovisning om storstadsåtgärderna ska lämnas den 1 juni 2016. Hela uppdraget ska slutredovisas den 31 december 2017.

Anf. 23 JONAS JACOBSSON GJÖRTLÉR (M):

Fru talman! Denna interpellationsdebatt handlar om Sverigeförhandlingen, som från början hette Sverigebygget. Sverigeförhandlingen omfattar sex olika delar, där delen om storstadsåtgärderna är en.

Syftet med dessa åtgärder är att åstadkomma bättre kollektivtrafik, förbättrad tillgänglighet och ökat bostadsbyggande i Sveriges tre storstadsregioner: Stockholm, Göteborg och Öresundsregionen, eller snarare den svenska delen av Öresundsregionen, alltså Skåne. Staten ska här vara medfinansierare för kollektivtrafiksatsningar i utbyte mot att motparten åtar sig att bygga ett visst antal bostäder.

I de bud som nu finns från Sverigeförhandlingen får Stockholm satsningar i storleksordningen 25 miljarder. Ovanpå det kan man lägga vägprojektet Östlig förbindelse, och då handlar det om ytterligare 18–19 miljarder. För Skånes del är budet satsningar som motsvarar ungefär 6,5 miljarder för spårväg. Det är i och för sig välkomna satsningar i Lund, Malmö och Helsingborg. Göteborgs bud är på omkring 6 miljarder, också för olika spårvägar. Man kan notera att de bud som rör Stockholmsregionen i runda slängar är åtminstone dubbelt så stora som för Göteborg och Skåne tillsammans.

När det gäller Skåne specifikt heter vår – jag kommer själv från Skåne – motsvarighet till tunnelbanan pågatåg. Skåne har en flerkärnig struktur. Det innebär att Skåne inte är centrerat kring en enda storstad, som fallet är med Stockholm och Göteborg. Vi har i stället flera större centrum, och arbetsmarknaden ser därmed lite annorlunda ut. Pendlingen sker på olika håll. Logiken blir lite annorlunda. I Skåne motsvarar alltså pågatågen tun-

nelbanan. Därmed är det relevant att göra en jämförelse med Stockholms-satsningarna, där man väljer att prioritera tre olika tunnelbanelinjer samt spårväg.

Avgörande i frågan är huruvida det i förhandlingarna finns möjligheter att göra pågatågssatsningar. Jag tycker att infrastrukturministern är lite otydlig om detta i sitt svar. Å ena sidan anger ministern att det inte finns några begränsningar i mandatet. Å andra sidan påstås det i Sverigeförhandlingen att en sådan avgränsning finns. Ministern säger då att hon inte vill föregripa resultatet från förhandlingarna, för nya förslag kan tillkomma och prövas fram till att överenskommelser har träffats.

Men om frågan om pågatågen inte ens får komma upp på förhandlingsbordet blir det lite svårt att förhandla om dessa projekt. Jag tycker att det är angeläget att infrastrukturministern faktiskt tydliggör vad som gäller.

Jag kan hålla med om att direktivet är tydligt. Men om den som arbetar med Sverigeförhandlingen inte uppfattar att det är tydligt och använder argumentet att detta slags statliga infrastruktur inte ska ingå i förhandlingen har vi ändå ett problem. Om infrastrukturministern håller med mig har jag svårt att se varför det skulle vara ett problem för henne att tydliggöra detta.

Anf. 24 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror inte att jag var särskilt otydlig i mitt svar. Svaret är tydligt: Det finns ingen sådan begränsning i direktivet till förhandlingspersonen.

Jag kan läsa högt ur direktivet. Det står så här: Inom ramen för uppdraget ska förhandlingspersonen identifiera och analysera behoven av åtgärder i infrastrukturen i Skåne län som kostnadseffektivt förbättrar tillgängligheten och kapaciteten i transportsystemet och leder till ökat bostadsbyggande med fokus på resurseffektivitet, hållbarhet och förtätning. Även trimningsåtgärder och andra åtgärder än investeringsåtgärder kan ingå i analysen. Större åtgärder ska i huvudsak kunna genomföras under perioden 2025–2035.

Vidare står det att förhandlingspersonen ska ingå överenskommelser med berörda kommuner, landsting och andra berörda aktörer respektive län om åtgärder med ovan nämnda syfte och i sammanhang där ett statligt engagemang kan motiveras som komplement till lokala och regionala åtgärder. Fokus ska ligga på att hantera de utmaningar som den snabba befolkningstillväxten medför. Överenskommelserna ska inkludera ansvarsfördelning vid eventuella kostnadsökningar utöver indexreglerade ökning- ar. Överenskommelserna ska ingås med förbehåll för efterföljande rättsliga prövningar samt regeringens och i förekommande fall riksdagens godkännande.

Svaret är alltså tydligt. Med all respekt ifrågasätter jag nog påståendet att förhandlingspersonerna har hävdats att det finns en sådan uttryckt begränsning i uppdraget. Däremot har förhandlingspersonerna själva, med det uppdrag de har, gjort en avvägning och bedömning av vad som är en lämplig ingång i en förhandling. Vad som fortsatt kommer att finnas möjlighet att förhandla om blir en diskussion för just förhandlingen eftersom det alltid finns minst två parter i en förhandling. I det här fallet är det två parter. Vad de parterna väljer att lägga på bordet att förhandla om är det

Prot. 2015/16:102
10 maj

*Svar på
interpellationer*

naturligtvis upp till dem att förhålla sig till inom ramen för det uppdrag som Sverigeförhandlingen har.

Man kan också tänka sig att motparten kommer med inspel, och då är det upp till förhandlingspersonerna att ta ställning till om de är intresserade av att fortsätta diskutera sådana lösningar eller inte.

Jag vill också ifrågasätta om hela Skåne är ett storstadsområde. Det är förvisso sant att Skåne är en flerkärnig region, men det som framför allt är pågatågens förtjänst är att de knyter ihop mer glesbefolkade delar av Skåne med de stora möjligheter till arbetstillfällen som finns i storstadsregionerna och därmed tillgängliggör både jobb och andra möjligheter för fler. Det är det som har varit det positiva med utvecklingen av pågatågen över tid. Det innebär dock inte att alla delar av Skåne kan sägas vara storstad. Det hoppas jag att vi kan vara överens om.

Jag känner fullt förtroende för att förhandlingspersonerna och motparterna i form av kommuner och landsting kommer att kunna komma till kloka överenskommelser med en bra avvägning av statlig medfinansiering, statligt åtagande och kommunalt eller regionalt dito.

Anf. 25 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, infrastrukturministern, för svaret och förtydligandet! Det riskerar att bli lite ord mot ord här, men de besked som jag får från Skåne är att man inte kan lägga in pågatågen i den här diskussionen med hänvisning till att den typen av statlig infrastruktur inte ska vara med i den här förhandlingen.

Infrastrukturministern kan välja att säga att hon inte tror på det. En annan väg är att vara mycket tydlig och tala om att nu är det så här att den här typen av åtgärder visst kan ingå i förhandlingen. Då tycker jag att man gör vad man kan från regeringens sida. Om de som sköter förhandlingen inte anpassar sig efter det får man väl dra nya slutsatser i nästa steg.

Det blir lite märkligt, kan jag tycka, när infrastrukturministern går in på en diskussion kring det här med storstadsområde. Självklart är Skåne som helhet inte en storstad. Det är inte hela Stockholms- eller Göteborgs-regionen heller. Det är klart att det finns centrum i de här delarna, men skillnaden mellan Skåne, Göteborg och Stockholm är att Skåne har flera olika tätorter och att pendlingen sker på ett lite annat sätt. Men visst går det att jämföra tunnelbanan och pågatågen, alltså möjligheten att pendla in till centrala delar, och i Skånes fall råkar det vara flera olika centrum och inte bara ett.

Jag har fortfarande lite svårt att förstå varför regeringen duckar i frågan om att tydliggöra det mandat som finns här. Om vi är överens om att mandatet finns borde regeringen kunna vara tydlig och säga det också. Är det tillåtet eller är det inte tillåtet att ha med pågatågen i den här diskussionen? Jag tycker att det vore bra att få ett rakt svar på detta från infrastrukturministern.

Den här frågan har varit uppe i någon diskussion här tidigare i år. Då handlade det om vilka begränsningar som finns eller inte finns i Sverigeförhandlingen. Jag citerar gärna infrastrukturministern: "Om det skulle visa sig att det här inte bara är förhandlingsbudet utan att man även i det fortsatta samtalet har vissa uppfattningar om vilka mandat man har respektive inte har är jag naturligtvis beredd att se över mandatet." Det är vad infrastrukturministern har sagt i en tidigare debatt i frågan.

Jag uppfattar tydligt att det är så i diskussionen i Skåne att det finns olika uppfattningar om vad som får och inte får finnas med i de här förhandlingarna. Just därför vore det tacknämligt om infrastrukturministern ville vara tydlig och svara rakt på frågan: Är det tillåtet eller inte tillåtet att ha med pågatågen i den här förhandlingen?

Anf. 26 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Som jag sa i mitt tidigare svar och som det står i det skriftliga svaret finns det inga sådana begränsningar i uppdraget till Sverigeförhandlingen. Det bör då rimligen innebära att det är tillåtet att diskutera många olika varianter. Steget därifrån till att regeringen med ett regeringsbeslut skulle definiera vilka åtgärder som kan komma i fråga för förhandlingen är ganska stort. Det steget är jag inte beredd att ta.

Jag har inte fått några signaler från vare sig Sverigeförhandlingen eller dess motparter om att det skulle finnas en otydlighet i vilket uppdrag förhandlingen har. Att jag är beredd att eventuellt se över mandatet för Sverigeförhandlingen bygger på att jag i så fall får en tydlig signal från dem som är involverade i diskussionerna – och naturligtvis i första hand från förhandlingen själv. Om de skulle begära att få ett förtydligande av sitt mandat är jag naturligtvis beredd att göra det.

Jag har inte fått någon sådan framställan, och jag tror att det kan bero på att det är ganska tydligt att det inte finns någon sådan begränsning i uppdraget.

Anf. 27 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, infrastrukturministern! Jag väljer att tolka det här positivt. Jag tycker att det är ett ganska tydligt besked jag får från infrastrukturministern. Jag begär inte att regeringen ska peka ut de specifika objekten, utan det viktiga är att tydliggöra att det inte finns någon sådan begränsning som enligt de uppgifter jag har framförs i Sverigeförhandlingen. Där uppfattar jag att infrastrukturministern är tydlig. Hon får gärna understryka detta en gång till i sitt sista svar. Det är alltså tillåtet att låta den här delen som handlar om pågatågen ingå i förhandlingen. Om det kan vara tydligt är jag väldigt nöjd.

Det här är förstås viktigt, för det handlar om att möjliggöra bostadsbyggande, och det är ju extra angeläget i den situation som Sverige befinner sig i. Vi räknar med att det sker en omfattande befolkningsökning i Skåne under kommande år, så det är mycket angeläget att det här kan komma på plats.

Jag tackar infrastrukturministern för svaret och för debatten och önskar gärna att ministern än en gång är tydlig med att de här projekten är tillåtna att föra in i förhandlingarna.

Anf. 28 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Fru talman! Till att börja med kan man konstatera att behovet av att bygga fler bostäder har förevarit under ganska lång tid. Nu ser vi att bostadsbyggandet antligen tar fart och att vi når de högsta nivåerna på flera decennier. Det är mycket glädjande. Det är inte tillräckligt, för bostadsbristen är ännu större än vad också den högre byggtakten klarar av att mätta, men det är i alla fall en tydlig trend som går åt rätt håll. Det tycker jag är oerhört glädjande.

Jag kan vara tydlig igen. Det finns ingen sådan begränsning i uppdraget. Det är inte detsamma som att Sverigeförhandlingen är intresserad av att diskutera alla de saker som inte formellt är otillåtna att diskutera. Men Sverigeförhandlingen har mandat att själv göra en avgränsning av vad man anser vara lämpliga objekt eller lämpliga åtgärder att diskutera inom ramen för en sådan förhandling. Det jag svarar på är vad direktivet säger, och direktivet ger inga sådana begränsningar.

Jag har fullt förtroende för såväl Sverigeförhandlingen och förhandlingspersonerna där som deras motparter. De kommer att komma fram till de bästa lösningarna för både framtida bostadsbyggande och mobilitet i storstadsområdena.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:582 om incitament för äldre att stanna i arbetskraften

Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat mig vilka bedömningar jag och Finansdepartementet gör av effekterna av ökade kostnader för äldre i arbetskraften, om jag anser att Sverige behöver ett ökat arbetskraftsdeltagande för bibehållen välfärd och vilka reformer som bör genomföras för att uppnå detta.

En utgångspunkt i regeringens politik är att alla människors kompetens ska tas till vara så länge de vill och kan arbeta. När det gäller orsaken till att människor väljer att pensionera sig visar statistik från SCB, Statistiska centralbyrån, att det främst är viljan eller den fysiska hälsan som brister, inte arbetsgivarnas efterfrågan. För att få fler äldre att arbeta längre måste arbetsmiljön förbättras och den arbetsrelaterade ohälsan förebyggas. Därför har regeringen genomfört satsningar på bland annat Arbetsmiljöverket, regionala skyddsombud och arbetslivsforskning. Ett hållbart arbetsliv är dessutom ett av satsningsområdena i regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020.

Därtill har regeringen genomfört satsningar på högre kvalitet och ökad bemanning i äldreomsorgen. Det är satsningar som kommer att leda till att fler inom äldreomsorgen orkar och vill stanna kvar längre i arbete och dessutom till att färre personer, framför allt kvinnor, behöver gå ned i arbetstid för att ta hand om sina äldre anhöriga.

Utvärderingar visar att sänkningar av socialavgifter, generellt sett, är ineffektiva som jobbskapande åtgärder. De ekonomiska drivkrafterna för att man ska fortsätta att arbeta efter 65 år är dessutom fortsatt starka till följd av pensionssystemet och skattesystemets utformning.

Anf. 30 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Tack, finansministern, för ett engagerat svar!

Alliansen bedrev en intensiv politik för att fler äldre skulle ha möjlighet att stanna kvar längre i arbetskraften. Det handlade om arbete med arbetsmiljön. Det handlade om att ge människor gedigna drivkrafter för att

vara kvar längre i yrkeslivet, till exempel genom ett förstärkt jobbskatteavdrag. Man gjorde det även rejält mycket billigare att anställa personer som har fyllt 65. Det handlade också om åtgärder som gjorde det mer attraktivt med äldre arbetskraft, som RUT-avdrag, ROT-avdrag och andra saker. Mer eller mindre samtliga av dessa åtgärder är under skarp attack från finansministern och Finansdepartementet.

Vad blev resultatet av den politik Alliansen bedrev? Jo, Sverige utmärkte sig som ett av de länder, eller kanske till och med som det landet, där äldres deltagande i arbetskraften ökade allra mest och där sysselsättningsgraden bland personer som har fyllt 65 stärktes. Finansministern drar slutsatsen att detta är ineffektiva åtgärder och så vidare. Då måste man fråga sig: Vad har andra länder gjort bättre i så fall? Eller vad skulle Sverige kunna göra bättre? Det kanske blir svårt att hitta den typen av åtgärder, finansministern, med tanke på att Sverige utmärker sig som det land som har lyckats om inte bäst så bland de allra bästa länderna med att bryta detta.

Finansministerns svar är tomt på förslag på åtgärder och konkreta reformer. Det är oroväckande med tanke på hur den demografiska utvecklingen ser ut, fru talman. Enligt Institutet för framtidsstudier utvecklas den demografiska försörjningskvoten ungefär på det sättet att man går från 0,7 till 0,9. Vad betyder det i praktiken? Det betyder att de ungefär 70 personer som av ett eller annat skäl är utanför arbetskraften och behöver försörjning och som försörjs av 100 personer i stället ska bli 90. Alltså ska 100 personer som arbetar gå från att försörja 70 personer till att försörja 90 personer, på relativt kort tid. Vi står inför en mycket dramatisk förändring på kort tid.

Det kan givetvis lösas på olika sätt. Invandring till Sverige är ett sätt att lösa detta, förutsatt att människor kommer in i arbetskraften. Men ett annat sätt är att se till att man kommer in i arbetskraften tidigare och stannar kvar längre. Då är det givetvis bra att det vidtas olika typer av åtgärder för att förbättra arbetsmiljön. Men det är också viktigt att titta på andra åtgärder i form av omställning, drivkrafter för att skaffa en ny utbildning, möjligheter till andra karriärvägar och så vidare.

Det är inte säkert att man om 10, 20, 30 eller 40 år kommer att ha det arbete man har just nu. Då hjälper det inte att anpassa just den arbetsplatsen, även om det kan vara vettigt att göra. Det är också viktigt att se på drivkrafter för enskilda personer att skaffa andra kunskaper och andra karriärvägar. Inget av detta reflekteras det över i finansministerns svar.

Fru talman! Då väcks frågan hur finansministern tänker sig att välfärden ska finansieras långsiktigt om man inte vill vidta åtgärder för att ändra de demografiska förutsättningarna.

Vårt grannland Finland, till exempel, är före oss i den demografiska utvecklingen i den bemärkelsen att problemen nu kommer mycket snabbare där. Där ser man mycket stora problem med hur man ska klara av att finansiera välfärden över tid. Vi har samma utmaning framför oss i Sverige. Detta möter finansministern med en relativt trött argumentation om satsningar på Arbetsmiljöverket.

Det låter retoriskt bra, finansministern. Men frågan är hur många som tror på att den mycket stora demografiska omställningen kommer att lösas med hjälp av satsningar på Arbetsmiljöverket. En rimlig bedömning och en rimlig slutsats, som ledande bedömare och forskare gör, är att det behövs stora åtgärder för att förmå människor att vilja arbeta längre.

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman undrar hur välfärden ska finansieras långsiktigt. Ett svar på den frågan är tydligt: Det är inte genom att massivt sänka skatten som vi kommer att kunna finansiera välfärden. Tvärtom, vi behöver skatteintäkter för att kunna finansiera välfärden.

Om Moderaternas främste skattepolitiske talesperson menar att välfärden ska finansieras genom sänkta skatter blir jag väldigt orolig. Då skulle arbetsutbudseffekten behöva bli så stor att skattesänkning är självfinansierande. Det finns inga studier som tyder på att just den särskilda löneskatten för äldre skulle vara självfinansierande på något sätt. Sänkta skatter leder till lägre skatteintäkter och därmed till sämre välfärd. Det är så sambandet ser ut. Det är klart och tydligt för de allra flesta, dock inte för Niklas Wykman.

Jämfört med andra länder har vi hög sysselsättningsgrad i Sverige bland äldre över 60 men också över 65. Den stora skillnaden är att kvinnor deltar på arbetsmarknaden på ett annat sätt än i andra länder. Om vi jämför kvinnors deltagande på arbetsmarknaden i Sverige med många andra länder kan vi se att det inte är låga skatter som utmärker Sverige, utan det är det vi använder våra skatteintäkter till. Väl fungerande barnomsorg och föräldraförsäkring leder till att kvinnor stannar kvar i arbetslivet när de bildar familj. Väl fungerande äldreomsorg leder till att kvinnor fortsätter arbeta även när deras föräldrar eller svärföräldrar blir äldre och behöver omvårdnad. Men det aktiva arbetet vi bedriver i Sverige när det gäller arbetsmiljön är också viktigt.

Det är precis de sakerna regeringen vill förstärka för att se till att fler äldre kan och vill arbeta längre upp i åldrarna. Det handlar om att ha ett väl fungerande och systematiskt arbetsmiljöarbete. Vi satsar extra på arbetsskyddsombuden. Vi börjar förstärka forskningen om arbetsmiljön. Det är också viktigt att man har en tydlig strategi för arbetsmiljöfrågorna så att man kan jobba samfällt. Det gäller givetvis såväl mellan det offentliga som centralt med arbetsgivarnas parter, för att få det breda fokuset på arbetsmiljön.

De välfärdssatsningar vi genomför kommer också att vara centrala för att fler äldre, många av dem kvinnor, kommer att kunna fortsätta arbeta långt upp i åldrarna.

Anf. 32 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Multiplikationstabellen lär man sig i grundskolan, finansministern. Inte ens under Socialdemokraternas värsta flumsatsningar har undervisning i multiplikation avskaffats i skolan.

Då är det så att ifall 100 personer arbetar och betalar 10 kronor i skatt har man fått in 1 000 kronor i skattebetalningar. Men om 120 personer arbetar och betalar 9 kronor i skatt har man fått in 1 080 kronor i skatt. Då har man fått in 80 kronor mer i skatt tack vare att fler arbetar. Jobbskatteavdraget, till exempel, ger 100 000–130 000 fler arbetstillfällen. Då kan skattetrycket vara lite lägre samtidigt som man faktiskt får in mer pengar.

Finansministern står i talarstolen och menar seriöst att skatteintäkterna sjunker med Alliansens politik. Detta är ett rent faktafel. Ifall tidningarna hade haft kvar faktakollen hade finansministern fått förstasidan med rött ljus. Skatteintäkterna ökade ju. De ökade under alliansregeringen tack vare

att fler människor kom i arbete. Men finansministern har inget problem med att få rött ljus när det kommer till fakta i de här fallen.

Finansministern! Det var också så att välfärdssatsningarna kunde öka under alliansregeringen – det tror jag att finansministern vet om. Välfärds-kostnaden kunde öka med mellan 40 och 70 miljarder kronor tack vare att fler människor kom i arbete och tack vare att man gjorde av med mindre pengar på sådant som inte tillhörde välfärdens kärnuppdrag. Att hålla sig till sanningen, fru talman, är en viktig egenskap när man debatterar politik.

Ett trick man kan tillgripa som politiker när man inte har någonting att säga är att prata väldigt mycket i förhoppning om att det inte märks. Den här interpellationen, fru talman, handlar om hur fler människor ska stanna kvar i yrkeslivet längre upp i åldrarna. Alliansregeringen genomförde åtgärder som handlade om ett förstärkt jobbskatteavdrag och om att man gjorde det billigare att anställa personer som hade fyllt 65 år. Alliansregeringen ökade också efterfrågan på den här typen av arbetskraft med RUT- och ROT-avdrag. Till exempel fick veteranpooler många uppdrag tack vare det. Där kunde människor givet sin arbetsförmåga och sin förmåga stanna kvar längre i yrkeslivet. Nästan alla de här åtgärderna är under stark attack från finansministern. Finansministern hänvisar i stället till satsningar på olika myndigheter.

Är det någon här ute som tror på att riktiga drivkrafter för att arbeta – möjligheter att få behålla lite mer i plånboken eller för den delen att det blir mer attraktivt att anställa den som är 65 – kan ersättas med satsningar på Arbetsmiljöverket? I sådana fall kan man hålla med finansministern. Om man inte tror det kan man i stället tro att den egna arbetsinsatsen ska löna sig, att någon dessutom ska vilja efterfråga den och att det ska ske en matchning däremellan. Om man tror att det är mer effektivt än vissa satsningar på myndigheter håller helt enkelt inte finansministerns resonemang.

I valrörelsen, fru talman, var det många fina guldkantade ord från socialdemokratin kring satsningar på företagande. Man skulle ta bort sjuklöneansvaret, till exempel. Nu ser vi hur man i stället expanderar sjuklöneansvaret. Det är ett historiskt svek mot jobbskapande i Sverige, där man i löftesportföljen lägger uttalandet att man lovar att göra det billigare att klara av sjuklöneproblematiken. Men i stället gör man det väsentligt dyrare.

Ett annat exempel är hur just de som berörs av den här interpellationen har behandlats, nämligen seniorerna. Man lovade skattesänkningar, men det blev i stället skatte- och avgiftshöjningar på 1 ½ miljard. Och nästan 2 miljarder av dem är med kirurgisk precision inriktade mot äldres sysselsättning.

Anf. 33 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Jag har noterat att Moderaterna är flitiga med att interpellera finansministern. Det är väl bra för parlamentet. Under förra mandatperioden fick Niklas Wykman skriva interpellationssvar. Nu får han skriva interpellationer. Han gör det med ungefär samma framgång och finess, och jag hoppas att han kommer att få fortsätta att skriva interpellationer för all tid framöver.

Fru talman! Det finns en systematik i alla interpellationer. Det är att driva att regeringen, med finansministern som ansvarig, har misslyckats med jobbpolitiken. Det finns bara ett problem med det för er moderater, och det är verkligheten.

Ni sa att ni skulle skapa nya jobb och ta bort massarbetslösheten. Vad som hände under åtta år var att arbetslösheten steg från 260 000 till 400 000. Instrumenten ni använde var ensidiga: Sänk skatten för att växla ned lönetakten! Piska människor som inte är i arbete genom att försäkra arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkring! Hela tiden handlar det om en utbudspolitik och om att piska in människor på en arbetsmarknad som inte utvecklas.

Socialdemokratin har ett helt annat synsätt när det gäller ekonomisk politik och arbetsmarknad. Den näringspolitik som ni över huvud taget inte orkade bokstavera börjar nu ge verkan. Den arbetsmarknadspolitik som ni avvecklade till förmån för fas 3 ersätts nu av kompetensutveckling och utbildning i stället för meningslös förvaring.

När jag är ute i näringslivet i mitt Småland och på andra platser talar nästan alla företagare om att de har problem med att rekrytera kompetent arbetskraft. Det, Niklas Wykman och Moderaterna, är er stora skuld efter åtta års avveckling av arbetsmarknadspolitik och kompetensutveckling. Nu fortsätter ni i samma anda genom att säga att arbetslösheten skulle minska om man försämrar tryggheten för människor. Det är tvärtom så – och det är ert problem med verkligheten – att arbetslösheten nu minskar. Den minskar för ungdomar, snabbt, och för långtidsarbetslösa. Sysselsättningen ökar.

Socialdemokratiens modell är trygga arbetsplatser och trygga människor. Det är en politik som går in och understöder, underlättar och utbildar i stället för att förvara. Den skapar efterfrågan i stället för att piska. Det är den svenska modellen, Niklas Wykman, och det vet ni inte vad det är.

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman försöker göra gällande att jag bara står här och hittar på det faktum att skattesänkningar inte leder till ökade skatteintäkter. Niklas Wykman behöver inte lyssna bara på mig. Det finns en ganska stor konsensus om att det är på det sättet.

Man kan till exempel titta på de utvärderingar som har gjorts av det förhöjda jobbskatteavdraget för äldre och den särskilda löneskatten. De visar inte alls på någon självfinansieringsgrad, alltså att det skulle ge lika stora arbetsutbudsvinster som kostnaden för att genomföra det. Till exempel har IFAU gjort en utvärdering som säger att det skulle krävas orimligt stora sysselsättningseffekter för att det skulle vara självfinansierande och att det är ett väldigt dyrt sätt att försöka få upp sysselsättningen bland äldre.

Så här är det med den här regeringen. För oss är det viktigt att vi använder skattebetalarnas pengar på det absolut mest effektiva sättet och att vi är varsamma med de offentliga finanserna. Men här skiljer vi oss från Moderaterna, som fortsatte med stora ofinansierade skattesänkningar trots att vi gick in i ett bättre konjunkturläge. Sedan lämnade man efter sig mycket stora budgetunderskott som vi från regeringens sida har fått ta hand om och också har lyckats få ned, och det är naturligtvis väldigt bra.

Men om Niklas Wykman på riktigt tror att sänkta skatter ger väldigt mycket ökade skatteintäkter undrar jag: Varför gick man inte till val på det 2014?

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det finns en avgörande skillnad mellan Alliansen och Moderaterna å ena sidan och finansministern och Miljöpartiet å den andra. Det är att Moderaterna och Alliansen tar ansvar för svenska offentliga finanser. Under samtliga år med alliansstyre bedrevs en politik i enlighet med det finanspolitiska ramverket som fick mycket beröm och uppmärksamhet internationellt. Sverige kallades the nordic light, till exempel.

Efter att den här finansministern har tillträtt har Finanspolitiska rådet sagt att finanspolitiken bryter mot det finanspolitiska ramverket. Ingen annan svensk finansminister har fått den typen av kritik. Magdalena Andersson är i så måtto one of a kind, den första att på allvar bryta mot det svenska offentliga finansiella ramverket.

Magdalena Andersson gör här också en grav feltolkning, medvetet givetvis, när hon hävdar att de här reformerna skulle vara självfinansierande. Det har jag aldrig hävdat. Det har ingen hävdat i den här talarstolen, vad jag är bekant med.

Det är självklart så, fru talman, att det finns en kostnad i att ställa om från att pensionera sig vid 65 till att pensionera sig högre upp i åldrarna. Frågan är, fru talman, om detta är en långsiktigt rimlig och bra investering för det svenska samhället – och det är det, för över tid behöver vi stanna kvar längre i arbetskraften. Finansministern presenterar heller inga mer kostnadseffektiva åtgärder för detta. De kostnadseffektiva åtgärderna lyser med sin frånvaro.

Däremot är det så att skatteintäkterna ökade under alliansåren. I kommunsektorn, där merparten av välfärden finansieras, ökade de mycket – från ungefär 450 till 600 miljarder kronor. Denna ökning med 150 miljarder där välfärden finansieras är vad finansministern kallar en minskning av skatteintäkterna. Det stämmer inte.

Anf. 36 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Det finns en punkt där ute, bortom Finansdepartementet, bortom ramverk. Det är barn. Det är gamla. Det är skola, och det är äldreomsorg. Era skattesänkningar på 140 miljarder kronor, Niklas Wykman, skapade ju år efter år neddragningar i det offentliga. Du kan stå och bolla med några miljarder, men det täckte inte löneökningarna och priserna.

Nu har vi en regering som faktiskt satsar 10 nya, friska miljarder varje år ut till det gemensamma. Då tiger ni moderater. I stället upprepar ni tillsammans med vänner i Alliansen en ny skattesänkingsmatta runt 30 till 60 miljarder beroende på vem som får bestämma mest, och det brukar ju vara Moderaterna.

Sedan vill jag säga en sak angående talet om att vi måste arbeta längre. Har Niklas Wykman varit på ett pappersbruk, i en byggbod eller på ett äldreboende? Fråga dem om de orkar jobba fram till 65! Det är en viktig sak för oss socialdemokrater. Ni drog ned på Arbetsmiljöverket med en tredjedel. Ni lade ned Arbetslivsinstitutet. Sådana frågor var inte viktiga. Nu återställer vi resurserna till båda dessa områden, till er förtvivlan.

Du gråter med gudar som inte finns, Niklas Wykman. Ni kan aldrig dölja ert misslyckande i åtta år.

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman fortsätter att hävda, om jag förstod det rätt, att de här åtgärderna var självfinansierande på längre sikt. Men jag ser inte heller att det finns några undersökningar som tyder på att de väldigt omfattande skattesänkningar som Alliansen genomförde på lång sikt skulle ge sådana sysselsättningseffekter att de faktiskt är självfinansierande.

Då tycker jag att det är bättre som till exempel Lars Calmfors säger: Om man nu vill ha fler jobbskatteavdrag är det ärligare att säga att det kostar men att man tycker att det är värt det. Man tycker att det är viktigare med jobbskatteavdrag än med välfärd. Det är en bättre argumentation, enligt professor Lars Calmfors, och jag kan tycka att det ligger en del i det.

Niklas Wykman efterfrågar vad regeringen gör. Jag har ju berättat om en hel del kostnadseffektiva åtgärder. Vi har försökt att titta på de alliansreformer som genomfördes och som var väldigt dyra och väldigt ineffektiva för att se om vi kan arbeta på ett effektivare sätt. Det har vi gjort bland annat när det gäller ungdomar, där vi i stället för den väldigt dyra och ineffektiva arbetsgivaravgiftsnedsättningen som Alliansen genomförde jobbar på ett mer kostnadseffektivt sätt för att ungdomar ska komma i arbete, bland annat med 90-dagarsgarantin. Detta tycks också ha effekt, eftersom vi ser att ungdomsarbetslösheten sjunker väldigt kraftigt.

Även när det gäller de äldre försöker vi jobba med mer kostnadseffektiva åtgärder. Jag har flera gånger nämnt några av dem. Det handlar om att ha ett systematiskt arbetsmiljöarbete, stärka Arbetsmiljöverket, stärka arbetslivsforskningen, stärka skyddsombuden och också stärka välfärden så att både de som arbetar i välfärden och de som är beroende av den orkar fortsätta arbeta långt upp i åldrarna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:583 och 585 om sysselsättningseffekter av regeringens vårproposition

Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Helena Bouveng har frågat mig hur jag bedömer att sänkt moms på reparationer kan vara billigare än RUT-avdraget. Helena Bouveng har också frågat mig i vilken utsträckning jag bedömer att sänkt moms på reparationer bidrar till regeringens vallöfte om att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet år 2020. Niklas Wykman har frågat mig hur jag ser på inriktningen för regeringens budgetsamarbete, där målsättningar om återanvändande tillåts tränga undan reformer med positiva sysselsättningseffekter.

Regeringen har fler mål för sin politik, varav ett är lägst arbetslöshet i EU 2020 och ett annat är en bättre miljö. Att regeringen har fler mål för sin politik avspeglas även i den förda politiken. Den sänkta momsen på mindre reparationer syftar främst till att öka incitamenten att laga eller ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nya.

Att reparera och återanvända varor bedöms leda till en förbättrad resurshushållning och till att miljöbelastningen från produktionen av nya varor minskar. Därtill bedöms förslaget även kunna leda till en viss ökning av den varaktiga sysselsättningen och bidra till en lägre arbetslöshet i ekonomin som helhet.

Vad gäller Konjunkturinstitutets bedömningar av RUT-avdraget uttryckte de i remissvaret till förändringarna av RUT-avdraget att de delade regeringens bedömning att förändringarna endast skulle få små negativa effekter på sysselsättningen på längre sikt. Dessutom bedömde Konjunkturinstitutet att förändringarna skulle få begränsade effekter på efterfrågan av RUT-tjänster.

Anf. 39 HELENA BOUVENG (M):

Fru talman! Finansministern säger i sitt svar att den rödgröna regeringen har fler mål för sin politik, varav ett är lägst arbetslöshet i EU 2020 och ett annat en bättre miljö. Inga dåliga mål alls, fru talman, men det räcker inte bara med att sätta upp mål. De måste uppfyllas också, annars blir det bara vackra ord eller brustna vallöften.

Beträffande EU:s lägsta arbetslöshet, vilket var prio ett för den socialdemokratiska regeringen, undrar jag hur stor del av Sveriges befolkning som tror på det löftet med den politik som nu bedrivs. Trots att Sverige nu är på väg in i en högkonjunktur vänder sysselsättningen ned 2017, och jämviktsarbetslösheten stiger. Att Sverige behöver reformer som leder till att fler får jobb, inte färre, är hyfsat påtagligt.

Det är inte bara stora delar av Sveriges befolkning som oroas. Också Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet bedömer att regeringens åtgärder i stället förstärker problemen. Uteblivna reformer för att stärka sysselsättningen och minska utanförskapet ersätts med reformer som både fördyrar och försvårar för nya jobb att växa fram, reformer som gör det allt mindre lönsamt att gå från bidragsberoende till ett jobb.

Fru talman! I den framlagda vårpropositionen finner vi den förhandlade delen med oss allianspartier beträffande utökat antal tjänster som omfattas av möjlighet till RUT-avdrag, bland annat flyttjänster, enklare it-tjänster och enklare trädgårdstjänster. Det tycker vi naturligtvis är jättebra. Det kan öppna upp för att människor med olika bakgrunder får en chans att få sitt första jobb och att fler kategorier av människor som stått utanför arbetsmarknaden får en fot in igen.

Samtidigt har den rödgröna regeringen halverat taket för RUT-avdraget, vilket förhindrar att fler människor får ett första jobb att gå till. Finansministern hänvisar själv i sitt svar till Konjunkturinstitutets bedömning att halveringen av RUT-avdraget endast skulle få små negativa effekter på sysselsättningen på längre sikt. Borde inte svaret på de förslag som regeringen lägger fram i stället vara en bedömning från Konjunkturinstitutet att det leder till stora positiva effekter på sysselsättningen?

Är små negativa effekter på sysselsättningen något finansministern är nöjd med? Är det vägen fram till Europas lägsta arbetslöshet 2020, när det enligt bland annat Svenskt Näringsliv behövs 460 000 nya jobb till 2020 om målet ska uppnås?

Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Skattesystemet ska hanteras med stor varsamhet, med stor aktsamhet och med stor försiktighet. Det ska vara enkelt att använda och ge god effekt.

Vi har sett hur Magdalena Andersson i sina tidigare uppdrag för socialdemokratiska regeringar agerat gravt vårdslöst, vilket har fått mycket stora negativa konsekvenser. Det var det som gjordes 2003 med näringsbetingade andelar som ledde till stor skatteflykt från Sverige och stort skatteundandragande. Det var det som gjordes med 3:12-regelverket 2005/06, som enligt ESO och andra utvärderare ledde till stor inkomstomvandling. Det var ingenting med positiva sysselsättningseffekter. Däremot borrhade finansministern med en slagborr in i skattesystemet och skatteintäkterna och dränerade skattesystemet på legitimitet, trovärdighet och intäkter.

Det är därför så oroväckande att Magdalena Andersson plockar upp trenden av att inte sköta skattesystemet på ett ansvarsfullt sätt. Man använder skattesystemet som en lekstuga för Miljöpartiet i stället för den centrala intäktskälla det är för att finansiera våra välfärdstjänster. Skattesystemet används för att göra avdrag påkomna troligtvis vid något partistyrelsemöte i en inrökt Södermalmslokal för reparationer. Finansministern står själv och berättar att skatteavdraget förvisso är krångligt, dyrt och inte leder till några jobb, men det gör det möjligtvis enklare att reparera vissa elektronikvaror. De flesta experter hävdar att det inte utgör någon miljövinst över huvud taget utan i stället leder till försämrade förutsättningar för miljön eftersom gamla maskiner innehåller mer gifter och dessutom har en högre energiåtgång.

Herr talman! Det är då man blir orolig för hur finansministern sköter skattesystemet, hur hon tar ansvar för att de åtgärder hon presenterar är effektiva, ger så många jobb som möjligt, har så god miljöeffekt som möjligt och inte bara ska användas för att stimulera regeringens samarbetspartier eller Socialdemokraternas samarbetspartier i regeringen.

Herr talman! Är det rimligt att finansministern låter Miljöpartiet ta sig in i kärnan av svensk statsförvaltning på detta sätt? Miljöpartiet manipulerar med skattesystemet på ett sätt som inte har positiva sysselsättningseffekter, som av mycket att döma har otydliga miljöeffekter vilka leder till ökat krångel, ökad arbetsbelastning för skattemyndigheter och inte ger några jobb. Är det så socialdemokrater runt om i landet vill att skattesystemet används?

Ska inte skattesystemet användas för att säkra intäkter till det gemensamma, för att uppmuntra till jobb, företagande, tillväxt och investeringar? Är det rimligt att ett så litet parti som Miljöpartiet med så mycket tveksamheter kring sig får ta sig in i kärnan av svensk statsförvaltning och använda skattesystemet till att uppnå sitt eget partis stora önskemål men som inte har några positiva samhällsekonomiska effekter?

Herr talman! Borde inte en finansminister sätta ned foten och säga att skattesystemet ska användas för att säkra intäkter till välfärden? Vidare ska systemet utformas på ett sådant sätt att det blir så hög tillväxt som möjligt i Sverige och så många jobb som möjligt i Sverige. Nu har vi i stället en finansminister som har släppt fram ett förslag som hon själv säger inte har några positiva jobbeffekter.

Finansministern säger att regeringen har många olika mål för sin politik. Det är ett enkelt sätt att uttrycka att lite vad som helst kan hända eftersom det ändå är i linje med regeringens politik. Hur många mål som finns vet vi inte riktigt eftersom det inte är redovisat på ett transparent sätt. Vad regeringen tror om reformerna döljer regeringen också för allmänheten att ta del av genom att inte ge någon redovisning.

Herr talman! Är detta ett bra sätt att sköta det svenska skattesystemet på?

Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är ett extremt högt tonläge från Niklas Wykman i vanlig ordning. Han säger att renovering av maskiner är att manipulera skattesystemet. Jag antar att det är ROT-avdrag för reparation av vitvaror som ska vara att manipulera skattesystemet. Mindre reparationer av kläder, textilier och skor ska också vara att manipulera skattesystemet.

På vilket sätt, Niklas Wykman, är det att manipulera skattesystemet att få avdrag för att renovera ett kylskåp? Alliansregeringen införde ROT-avdrag för reparera ett tak, måla om en vägg eller reparera ett golv. Varför är inte det att manipulera skattesystemet när det ena är att manipulera skattesystemet?

Niklas Wykman menar kanske också att det är att manipulera skattesystemet att ha sänkt moms på mindre reparationer. Under Niklas Wykmans tid sänktes momsen på restaurangområdet. Varför är det ena att manipulera skattesystemet och inte det andra? Det är ett märkligt sätt att resonera på.

Niklas Wykman undrar också om inte finansministern borde sätta ned foten och stoppa ett litet parti från att genomföra det som inte har så stor sysselsättningseffekt. Hur tänkte Niklas Wykman när han arbetade för sin företrädare Anders Borg? Det är kanske något självupplevt. Det här är ett förslag som jag tror inte har stora sysselsättningseffekter men det har positiva sysselsättningseffekter. På Niklas Wykmans tid införde alliansregeringen en del reformer som hade direkt negativa sysselsättningseffekter. Inte minst vårdnadsbidraget drev ett litet parti i alliansregeringen hårt, och det hade direkt negativa sysselsättningseffekter. Det skrev man också i den budgeten. Borde inte Niklas Wykman och Anders Borg ha satt ned foten på den tiden?

Anf. 42 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag kunde fortfarande inte i svaret från finansministern höra någon typ av väg framåt för att få fram Europas lägsta arbetslöshet 2020.

I svaret i dag kunde vi höra att förslaget om sänkt moms på mindre reparationer, exempelvis cyklar och skor, främst syftar till att öka incitamenten till att laga eller ändra redan tillverkade varor i stället för att köpa nya. Några större förhoppningar om jobb andas inte direkt i det svaret.

Det ligger i linje med vad finansministern i en intervju den 24 mars i SVT gav uttryck för när hon sa att använda momsen för att öka sysselsättningen är ett mycket dyrt och ineffektivt sätt att använda skattebetalarnas pengar. Däremot blir det lite förbryllande när finansministern i samma intervju får frågan om varför hon motsätter sig sänkt moms i en sektor men

i stället vill gynna en annan. Då svarar finansministern att momssänkningen är betydligt billigare.

Herr talman! Min egen reflektion är att en regering som säger sig sätta jobben först lägger fram ett förslag som säkert leder till att cykelverkstäder och skomakare kan få en ökad lönsamhet och, som någon skrev, få ut en veckas semester till. Det lär inte leda till fler jobb.

Jag har inga problem med att Jack skomakaren och cykelreparatören Conny hemma i Vetlanda får en ökad lönsamhet, men själva säger de att det inte är momsen som är problemet.

Att reparera och återanvända är bra för miljön, men varför inte prioritera en bransch som både leder till att fler får jobb och samtidigt gynnar miljön genom att människor lägger pengar på tjänster i stället för prylar? Då kan vi verkligen tala om att miljöbelastningen från produktionen av nya varor minskar. Dessutom utförs tjänsten i Sverige. Det är fråga om en ökad tjänstesektor som håller igång vår egen ekonomi.

Menar finansministern allvar med att sänkt moms på reparationer ut-
anför hemmet är mer kostnadseffektivt för både miljön och jobben i för-
hållande till att fler får jobb inom RUT-sektorn?

Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag håller med finansministern om att vårdnadsbidraget inte skapar några arbetstillfällen utan tvärtom bidrar till att dämpa sysselsättningen. Det är bra att vårdnadsbidraget har avskaffats. Det berömmar jag gärna finansministern för.

Det hjälper dock inte att man gör en positiv justering när man gör många förändringar som är till det sämre.

Finansministern frågade hur vi resonerade kring olika skatteåtgärder under alliansregeringens tid. Vi hade ett tydligt mål: full sysselsättning. Alla människor som vill och kan arbeta ska också ha ett jobb att gå till. Det är samma målsättning som alltjämt dominerar vår politik. När vi gjorde förändringar i skattesystemet var det just för att nå detta mål. Det betyder inte att varje enskild förändring visade sig vara den bästa, men det var målet för varje förändring. Sedan kan man ompröva, ändra och göra nytt under resans gång. Det är självklart för ett reformistiskt parti som Moderaterna att man kastar ut det som visar sig fungera sämre, gör mer av det som visar sig fungera bra och är beredd att testa nya saker.

Den stora skillnaden mellan den här regeringen och den regering som Moderaterna vill leda är att den regering som Moderaterna vill leda vill göra skatteförändringar som ger fler jobb. Den här regeringen gör tvärtom. Man höjer skatter som kostar jobb genom att till exempel halvera RUT-avdraget. Sedan inför man skattelättnader som man *inte* bedömer ger några jobb, till exempel olika krångliga avdrag för reparation av textilier och andra saker som krånglar till skattesystemet, försvagar legitimiteten och driver ned intäkterna men inte har starka positiva sysselsättningseffekter.

Jobbskatteavdraget ger ungefär 130 000 fler arbetstillfällen. Det försämrar finansministern. RUT-avdraget ger ungefär 20 000 arbetstillfällen. Det försämrar finansministern. Här går det bra att höja skatten. I stället sänker man skatten på sådant som inte bedöms ha positiva sysselsättnings-
effekter.

Herr talman! Det är just för denna paradox – att ministern är beredd att sänka skatter som inte ger jobb men samtidigt, för att betala för det och annat, vill höja skatter som kostar arbetstillfällen – som den här regeringen och Magdalena Andersson måste ställas till svars. De måste svara på hur de faktiskt vårdar skattesystemet och vilka skattereformer de föreslår.

Och, herr talman, är det rimligt att Miljöpartiet får sitta inne i kärnan på Finansdepartementet och diktera den här typen av villkor? Ska egna hemkokta förslag utan evidens eller teoretiskt stöd för att de ökar arbetsutbudet få dominera skattepolitiken över åtgärder som faktiskt skulle kunna öka arbetsutbudet?

Vilken reform, eller vilka reformer över huvud taget, har Magdalena Andersson presenterat som förväntas öka arbetsutbudet i samhället? Nästan ingen – eller kanske till och med inga alls. Det är väldigt allvarligt, för de flesta som slår upp en valfri bok om arbetsmarknadsekonomi kommer på ena eller andra sidan att hitta att det som långsiktigt styr sysselsättningen är arbetsutbudet.

Finansministern väljer att presentera skatteåtgärd på skatteåtgärd som minskar arbetsutbudet i samhället i stället för att öka det. Är det en rimlig avvägning av hur skattepolitiken ska se ut? Eller, herr talman, är det så att Miljöpartiet har kopplat ett sådant starkt grepp här att det inte spelar någon roll? Det är inte sysselsättningen utan sammanhållningen med Miljöpartiet som är ankaret för politiken.

Anf. 44 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten är snarlik den föregående, och den åskådliggör de stora skiljelinjerna när det gäller sysselsättningspolitik.

Den socialdemokratiskt ledda regeringen tror att utbildning mot de arbeten som finns, kompetensutveckling och att gå vidare på värdeskalan är det avgörande viktiga. För det krävs det samverkan mellan näringspolitik, arbetsmarknadspolitik och utbildningspolitik.

Vad Moderaterna hela tiden förespråkar är att subventionera vissa sektorer och satsa på låglönejobb.

Jag vill ställa en fråga till interpellanterna. Jag sitter liksom ni i skatteutskottet och läser intresserat alla motioner. Moderaterna har motionerat om avdragsrätt för att utöva golfsport, avdragsrätt för att segla och avdragsrätt för att ha en häst att rida runt på. Hur många nya jobb skapar det?

Och ni som lovsjunger RUT:s välsignelser, kan ni berätta för mig vad det beror på att Danderyd, Lidingö, Vaxholm, Nacka, Täby, Lomma, Vellinge, Kungsbacka och Sollentuna – höginkomsttagarkommuner i en klass för sig – har så många som behöver RUT? Varför finns det inte andra stadsdelar och kommuner – Botkyrka eller andra – med på den skalan, Niklas Wykman? Behöver människor i Danderyd och Lidingö tjänster i större utsträckning än andra? Det är en viktig frågeställning, tror jag, för er som en gång kallade er det nya arbetarpartiet. Men jag förstod ju att det bara var ett skämt.

Grundläggande i politiken är att jobb skapas genom att man ökar efterfrågan. Nya arbetstillfällen tillkommer som man utbildar människor till.

I dag ser vi redan effekter av den politiken. Arbetslösheten minskar – radikalt för unga men också för långtidsarbetslösa. Sysselsättningsnivån ökar. Det fungerar att höja skatten och utöka verksamheter i det gemensamma som kommer barnen i Botkyrka liksom barnen i Danderyd till nytta, som kommer barnen i Södertälje liksom barnen i Lidingö till nytta, nämligen verksamheter riktade till alla. Så kan man använda samhällsliga resurser i stället för att ha avdrag för hästen, segelbåten eller golfräningen.

Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har fortfarande inte svarat på frågan. Han sa att jag manipulerar skattesystemet när vi inför möjlighet till avdrag för att renovera vitvaror och sänkt moms för reparation av cyklar, textilier och annat. Varför är det att manipulera skattesystemet? Jag antar att Niklas Wykman inte menar att han själv satt och manipulerade skattesystemet när man införde ROT-avdrag för renovering av till exempel golv eller tak eller när man införde sänkt moms för restauranger. Givet det höga tonläge Niklas Wykman hade i början av den här interpellationsdebatten tycker jag att det vore klädsamt om Niklas Wykman svarade på hur han resonerar kring den frågan.

Självklart är det inte så att Miljöpartiet dikterar villkoren. Jag tycker att sänkt moms på reparationer är ett bra förslag. Jag tycker att vi ska komma bort från slit-och-släng-samhället. Jag tycker att det är bättre att man renoverar än att man slänger. Därför tycker jag att det kan finnas anledning att lägga skattepengar på att halvera momsen på de tjänsterna.

Jag noterar att både Helena Bouveng och Niklas Wykman säger att regeringen halverar RUT. De vet båda två att det inte är korrekt. Det är taket för RUT som halveras, och det berör ungefär 1 procent av dem som använder RUT-tjänster. Däremot utvidgar vi RUT-avdraget så att det kommer att beröra betydligt fler personer.

Båda interpellanterna frågar hur regeringen bedriver politik och vilken politik vi har för att fler människor ska komma i sysselsättning. Vi har från regeringens sida varit tydliga med regeringens jobbagenda, hur vi vill få fler människor i sysselsättning.

Det som är tydligt för den som är ute och träffar företagare nu när ekonomin går starkt framåt och sysselsättningen ökar mycket – det blev ju inte tusentals arbetslösa ungdomar när vi höjde ungdomsarbetsgivaravgifterna; tvärtom sjunker arbetslösheten bland ungdomar snabbare än den övriga arbetslösheten – är att det de efterfrågar är personal med rätt kompetens. Det är en stor arbetskraftsbrist som upplevs på många företag, och regeringen har viktiga åtgärder för att vidga de flaskhalsarna.

Det handlar om 50 000 matchnings- och utbildningstillfällen i år för att företag ska kunna hitta rätt kompetens. Det är en omfattande satsning.

Vi gör också omfattande satsningar på att få upp bostadsbyggandet så att människor ska kunna flytta dit där jobben finns.

Vi genomför omfattande investeringar på järnvägsunderhåll, så att arbetspendlingen ska bli lättare, vilket vidgar arbetsmarknaderna och också vidgar de flaskhalsar vi ser. Det är en oerhört viktig politik för att fler människor ska komma i sysselsättning, så att vi får ned arbetslösheten.

Därutöver bedriver regeringen en aktiv näringspolitik, där en närmare samverkan mellan näringslivet, det offentliga och akademien är en grundsten när vi ska fortsätta bygga och utveckla det svenska näringslivet.

Anf. 46 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Jag blir alltid lika fascinerad av Peter Persson, som ständigt fokuserar på Danderyd och annat i stället för på dem som faktiskt får sitt första jobb. Det är därför Moderaterna är det enda arbetarpartiet i Sverige. Det är också därför Moderaterna i sin vårmotion väljer att dubblera RUT-avdraget.

Vi gör det lönsamt att gå från bidrag till arbete. Vi satsar på yrkesutbildning och på kompetenskartläggning från första dagen. Vi ställer krav på att människor som går på bidrag anstränger sig för att få ett jobb. Det ska alltid löna sig att arbeta.

Regeringen skriver i sin vårproposition att den svenska modellen bygger på att alla är med och bidrar. Ändå höjer man bidragen, gör det mindre lönsamt att gå från bidrag till arbete, fördyrar för unga och äldre att få jobb och gör det mindre lönsamt att utbilda sig och arbeta några extra timmar. Regeringens svar på hur man vill möta morgondagens utmaningar är traineejobb, som inte blir särskilt många, och nu senast 5 000 beredskapsjobb fram till 2020. Hur kan finansministern säga sig företräda den svenska modellen samtidigt som hon och Peter Persson bedriver en politik som gör att allas vilja att arbeta faktiskt inte tas till vara?

Anf. 47 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Först och främst vill jag säga att jag uppskattar Peter Perssons deltagande i debatten. Jag hoppas att han väljer att delta vid fler tillfällen framöver också, om inte annat för att det är många som känner stor oro inför den sönnerfallande regering vi har och det sätt Sverige sköts på. Det blir en tydlig påminnelse om att det kunde ha varit värre.

Det är också tydligt att Peter Persson behöver läsa handlingarna noggrannare. Det finns inga sådana förslag från Moderaterna som Peter Persson hänvisar till.

Många människor funderar nog på regeringens prioriteringar. Vi har ett finanspolitiskt ramverk som finansministern har slagit i spillror. Vi har underskott i statens finanser varje år, trots högkonjunktur. Vi har ett utanförskap som nu växer mot 1 miljon människor. Det är ungefär 250 000 människor som har kommit till Sverige och behöver komma in på arbetsmarknaden. Då väljer finansministern att lägga mycket krut och energi på ett avdrag för reparationstjänster.

Finansministern hänvisar till Mikael Dambergs aktiva näringspolitik, som vi ju vet blev till Annika Strandhälls förtidspensioneringar av 19-åringar och utökat sjuklöneansvar för företag – så mycket för den aktiva näringspolitiken!

Finansministern frågar mig om inte också vi i Alliansen är beredda att manipulera med skattesystemet och om RUT-avdrag och jobbskatteavdrag inte är just sådana åtgärder. Visst är det så. Det är därför jag är tydlig och säger att när vi gör justeringar i skattesystemet handlar det om att skapa arbetstillfällen, vilket de här reformerna gör. Då handlar det om att långsiktigt säkra välfärdens finansiering. Finansministern är inne och pillar i skattesystemet utan att det blir fler jobb och utan att finansieringen stärks. Därför är jag och många med mig oroliga.

Prot. 2015/16:102

10 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 48 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Det finns något oerhört utmanande och klassmässigt i den agitation som Moderaterna bedriver.

Du som förlorar jobbet ska också komma ned till en oanständig ersättningsnivå, ty då är du mer engagerad i att söka jobb.

Du som får en svår sjukdom ska fasas ut ur sjukförsäkringen – pang! – efter ett år, medan de som har det bäst beställt i vårt land ska få fördubblade möjligheter till avdrag i förhållande till den nivå som en gång var och som vi nu har halverat för att de ska kunna använda tjänster i hemmet.

Ni vill över huvud taget inte kommentera att jag räknade upp de tio kommuner i landet som är rikast. Jag respekterar alla som bor där. De ska kunna köpa sina tjänster. Men varför ska människor som har sämre inkomster och utgångsläge vara med och betala för det? Den frågan ville ni över huvud taget inte beröra.

Jag tror att en utsliten undersköterska eller en pensionerad byggnadsarbetare kanske är i större behov av tjänster än de som har så goda inkomster att de själva kan betala för dem. Detta är den avgörande och tydliga konfliktfrågan. Moderaterna är ett pålitligt parti med sin kärna bland grosshandlare.

Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det är väldigt svårt att hänga med när Niklas Wykman pratar. När jag inför ett avdrag för reparationer är det att manipulera skattesystemet, men när Niklas Wykman gör det är det för att fler människor ska komma i arbete. På vilket sätt – detta är en retorisk fråga – kommer fler i arbete när man reparerar ett golv än när man reparerar ett kylskåp? Detta hänger ju inte ihop!

När jag sänker momsens på reparation av cyklar och skor är det att manipulera skattesystemet. När Niklas Wykman sänker momsens på restauranger är det för att fler ska få jobb. Men det skapas ju inte fler jobb per skattekrone i restauranger än när man renoverar cyklar. Troligen är det tvärtom. Niklas Wykmans argumentation hänger inte ihop, och det är bekymmersamt att den här kammaren ska behöva ta del av den typen av argumentation. Det är högt tonläge men utan grund.

Den här regeringen bedriver en ansvarsfull politik. Vad gäller statsfinanserna har vi vänt den utveckling som var under åtta alliansår, med underskott som ökade månad efter månad, år efter år. Det var ständigt ökande underskott som vi såg till att vända när vi tog över. Nu har vi minskande underskott och går åter mot balans och överskott i de offentliga finanserna. Den här regeringen tar ansvar.

Vi tar också ansvar för jobbpolitiken, och vi ser hur våra åtgärder får effekt. Fler människor får möjlighet till en vidareutbildning, fler kan få en ny bostad och fler kan pendla till jobbet. Vi ser resultaten. 80 000 fler har ett jobb att gå till. Arbetslösheten sjunker. Ungdomsarbetslösheten sjunker och långtidsarbetslösheten är bland de lägsta i EU. Det är resultatet av den här regeringens politik.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 50 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Solveig Zander har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att personer som startar och driver företag i aktiebolagsform ska omfattas av likvärdiga regler under uppbyggnadsskedet som gäller för andra företagsformer. Solveig Zander har även frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att företagare, oavsett företagsform, ska kunna få fiktiv SGI i 36 månader under uppbyggnadsskedet.

Regeringen är mån om att förbättra näringslivsklimatet. Små och medelstora företag är de viktigaste jobbskaparna i Sverige. Därför kommer regeringen att fortsätta stärka förutsättningarna för att starta företag och för att befintliga företag och potentiella företag ska kunna växa, exportera och anställa fler. En trygg och förutsebar sjukförsäkring är en del i det arbete som pågår.

Jag delar Solveig Zanders uppfattning att det finns ett stort värde i att den som startar företag känner sig trygg i att försäkringssystemet finns där om han eller hon blir sjuk, får barn eller tvingas lägga ned företaget. De offentliga trygghetssystemen ska inte vara utformade så att de hämmar entreprenörskap och leder till att människor avstår från att starta företag.

Frågan om uppbyggnadsskede har behandlats av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Slutbetänkandet innehåller förslag om såväl uppbyggnadsskedets längd som att företagare som bedriver sin verksamhet i aktiebolagsform ska omfattas av likvärdiga regler under uppbyggnadsskedet som egenföretagare. Företagares villkor i trygghetssystemen är en viktig fråga och reglerna för uppbyggnadsskede är därför någonting vi arbetar vidare med, och ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Anf. 51 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Jag uppskattar verkligen det positiva svaret från ministern. Jag är glad över att ministern uttrycker sig så positivt när det gäller att stärka förutsättningarna för att starta och driva företag och för att anställa fler i företaget. Det är ju en väldigt viktig del i att skapa arbetstillfällen i vårt land.

Visst är sjukförsäkringen tillsammans med andra trygghetssystem väldigt viktiga i sammanhanget. Det är kanske en av de viktigaste sakerna förutom startkapital.

Men jag kan ju inte låta bli att säga att vi inte är så väldigt överens. Vi har ju ganska radikalt olika åsikter om möjligheterna att starta och driva företag. Den nuvarande regeringen har försvårat inte minst för kvinnor att driva företag, till exempel inom RUT-sektorn där det har skett försämringar. Det har också blivit problem med att driva verksamheter enligt lagen om valfrihet inom vård och omsorg. Nu senast kom också de ökade sjuklönekostnaderna som en hämsko.

Men det var uppstartsskedet och tryggheten som var det viktiga. Alla vet vi att fyra av fem arbetstillfällen finns inom de små och medelstora företagen. Man måste först starta ett företag för att kunna anställa. Där är trygghetsfrågorna de absolut viktigaste. Man vill inte äventyra tryggheten som finns i de förmåner som man har tjänat in om man blir sjuk, föräldraledig eller måste lägga ned sitt företag. Det är här det finns brister.

Svar på
interpellationer

Det skiljer sig mellan olika företagsformer. Handelsbolag, enskilda firmor och aktiebolag har helt olika förutsättningar för att kunna ha trygghet. För handelsbolag grundar sig det hela på nettointäkten. Men för aktiebolag gäller den lön som man tar ut. Dessutom kan ägarna av handelsbolag och enskilda firmor få en så kallad fiktiv SGI, som ministern sa, under uppstartsåren.

I den parlamentariska socialförsäkringsutredningen kom vi med förslag om att alla företagsformer skulle hanteras lika, att möjligheterna skulle vara desamma när det gäller den fiktiva SGI:n, jämförelseinkomsten, och att man skulle utöka den från 24 till 36 månader. Ministern säger att man ska genomföra det. Då undrar jag: När? Jag vill inte vänta längre, absolut inte. Och vad kommer förslagen att innehålla? Det vill jag och alla som vill starta, driva och utöka sin verksamhet veta.

Tala nu om, ministern, vad det kommande förslaget innebär! När kommer förslaget att bli verklighet? Tiden går, och vi behöver människor som vill starta och driva företag nu.

Anf. 52 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÅLL (S):

Herr talman! Tack, Solveig Zander, för inlägget och för en bra och viktig interpellation.

Jag delar uppfattningen att det finns en samsyn i trygghetsfrågorna för små och medelstora företag som grundar sig på det gemensamma arbete som har gjorts i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Samtidigt delar jag inte Solveig Zanders syn att vi på något sätt skulle ha försämrat för de små företagen, tvärtom. I vårändringsbudgeten föreslår vi nu att det ska bli billigare för alla 800 000 enmansföretag i det här landet att anställa en första person genom en kraftig sänkning av arbetsgivaravgiften under det första året.

Dessutom var en av de första åtgärder som jag som socialförsäkringsministern vidtog just att införa ett högriskskydd för små företag som drabbades av sjuka medarbetare. Under den första sjukveckan skulle man slippa ökade kostnader. Förslaget om hälsoväxling, som vi ska diskutera senare här i dag, innebär ju de facto att de allra minsta företagen i stället för en ökad kostnad i stor utsträckning ska få en sänkning av arbetsgivaravgiften. Detta är en följd av regeringens förslag om hälsoväxling. Som det ser ut i dag för sjukskrivningarna hos de offentliga arbetsgivarna skulle det annars landa på en högre kostnad.

Precis som jag säger i mitt svar bereds frågan just nu inom Regeringskansliet. Solveig Zander känner också väl till att den parlamentariska socialförsäkringsutredningen var en enormt stor utredning som renderade i ett slutbetänkande som omfattade över tusen sidor. Utredningens förslag har under det här året bearbetats i Regeringskansliet. Och jag kan glädja Solveig Zander med att det som står absolut först på tur när det gäller regeringens prioriteringar kopplade till den parlamentariska socialförsäkringsutredningen är just de förslag som rör företagen. Vi håller just nu på att arbeta intensivt med detta i Regeringskansliet, och vi ser fram emot att inom en inte alltför lång tid återkomma med konkreta förslag som går i den riktning som den parlamentariska socialförsäkringsutredningen landade i.

Att regelverket ser så olika ut beroende på i vilken form som man bedriver sitt företag är någonting som vi väl alla i dag tycker känns lite otidsenligt. Samtidigt är det en fråga som man naturligtvis måste titta nogsamt på innan man går vidare med ett konkret förslag. Man måste förhålla sig till olika skatterättsliga regler, socialavgifter etcetera. Det är inte helt okomplicerade frågor. Därför är det naturligt att beredningen av den här sortens frågor tar en viss tid. Det får man nog räkna med.

Men jag kan också ge ett positivt besked i den delen. Vi vill göra förändringar i den här riktningen.

Anf. 53 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Det är intressant att lyssna till ministern. Hon tar upp de offentliga arbetsgivarna och sjuklönekostnaderna. Men det är företag som vi pratar om, och det är en otrolig skillnad. Högkostnadsskyddet som ministern införde hade ju alliansregeringen föreslagit liksom att det skulle bli lättare att övergå till en anställning. För att det ska finnas anställningar måste det finnas företag, och det är företagen som vi pratar om nu.

Jag har varit med så himla länge, kan man gott säga i riksdagen, på gott och ont, oftast på gott. Men jag har hört ministrar säga att det ska tillsättas en parlamentarisk utredning för att se över möjligheterna att driva företag. Jag har hört ministrar säga att det pågår en parlamentarisk utredning, så att man ska vänta och se på resultaten. Nu sa också ministern att den parlamentariska utredningen är klar och att det fanns många bra förslag i den, bland annat på det här området.

Om jag inte missminner mig helt var remissinstanserna väldigt positiva till de här svaren. Jag skulle nästan vilja säga att en majoritet av förslagen tillstyrktes, så det är definitivt ingenting som behöver utredas mer. Det finns ett färdigt lagförslag, och jag förstår inte vad det är man utreder.

Ministern svarade inte på när förslaget kommer. Det kan väl inte vara så, ministern, att ni tänker spara det här förslaget och ha med det i en valrörelse som någonting som ska vara positivt för er? Det är inte företagen betjänta av.

Vi står inför enormt stora utmaningar. Inom vården kommer det att behövas 530 000 nyanställningar de närmaste tio åren, om jag inte missminner mig. De kan inte vara så att alla dessa ska ske inom den offentliga sektorn. Vi måste ha människor som vill starta och driva företag. Det här är yrken där kvinnor gärna startar och driver företag, och det får inte vara så att man som kvinna i dag är tveksam till trygghetssystemen och därför behåller sin anställning och startar ett företag bredvid, det vill säga blir kombinator. Det leder inte till anställningar och till att företag växer, vilket ministern själv i sitt förslag säger är viktigt.

Därför vill jag fortfarande veta när förslaget kommer och vad det kommer att innehålla. Vi måste se till att det startas och drivs företag. Vi ska medverka till att alla våra nyanlända blir integrerade på arbetsmarknaden. Pensionärerna blir fler och fler och behöver högre pension, och därför måste vi ha fler människor som jobbar. Där är företagen, jobbskaparna, inte den offentliga sektorn, de som ska lösa problemet. Den offentliga sektorn finns, men vi måste ha fler företag, och vi måste se till att man vill, vågar och kan starta företag.

Jag ställer frågan igen, ministern: När kommer förslaget, och vad kommer det att innehålla?

Anf. 54 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Som jag sa alldeles nyss, Solveig Zander, har vi under det senaste året, sedan den parlamentariska socialförsäkringsutredningen presenterade sitt slutbetänkande och överlämnade det till regeringen, ett slutbetänkande som omfattar stora delar av det svenska socialförsäkringssystemet och som i många olika delar både är komplicerat och ställer höga krav på oss, arbetat med att ta in remissvar och sammanställa dem.

Vi är nu i den del av processen där vi tar ställning till vilka delar vi ska gå vidare med. Jag är nu tydlig här i kammaren med att frågan om de små företagen och deras förutsättningar hör till de delar av den här utredningen som regeringen vill prioritera främst. Detta bereds just nu i Regeringskansliet. Det är det svar som jag kan lämna här i dag, och det svaret borde vara tillräckligt även för Solveig Zander.

Det är prioriterat för regeringen att förbättra och förenkla för de små företagen. Därför genomför vi ett antal olika reformer. Jag vill i detta sammanhang understryka att det förslag om högriskskydd för de små företagen som regeringen genomförde redan i januari 2016 visserligen arbetades fram under den borgerliga regeringsperioden, men att inget hindrar en regering från att ta till sig ett förslag som man tycker är bra och genomföra det, vilket är precis vad denna regering gjort. Vi gjorde detta i dialog med arbetsmarknadens parter, både fack och arbetsgivare, som tyckte att förslaget var bra och tillstyrkte det. Det har också visat sig i efterhand att detta är någonting som nyttjas väldigt frekvent av företag.

Det är väl det svar jag har att lämna i dag, Solveig Zander. Jag ser som sagt fram emot att återkomma med ett konkret förslag som kan genomföras.

Anf. 55 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Givetvis uppskattar jag att ministern är så välvilligt inställd, men jag undrar: Är det i år det här förslaget kommer?

Visst är det bra att man tar till sig de förslag som Centerpartiet gav i regeringsställning, bland annat förslaget om högkostnadsskyddet. Men jag är otålig. Jag lyssnade på vad näringsminister Mikael Damberg sa här för några dagar sedan. Han kommenterade att en damfrisör ska inte hade råd att vara sjukskriven och nämnde att man nu bereder ärenden i Regeringskansliet gällande bolagsformer och generösare regler för trygghetssystemen. Jag måste vara uppriktig och säga att jag trodde att jag här i dag skulle kunna få ett tydligare och klarare svar på frågan om när förslaget ska komma och vad det kommer att innehålla.

För mig som centerpartist är det väldigt viktigt att vi inte förlorar en enda dag när det gäller företagen och deras möjligheter. Jag får dagligen höra om svårigheter och problem, inte minst gällande trygghetssystemen. Som centerkvinna är jag extra mån om att kvinnor ska driva företag, för det är det vi behöver. Vi behöver fler kvinnor som driver företag, skapar nya möjligheter och skapar nya företagsbranscher, där våra nyanlända kan integreras och där det finns möjligheter att utvecklas. Jag hade trott att jag skulle få ett tydligare svar, ministern, men jag tackar ändå för den positiva hållningen.

Anf. 56 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag skulle i mitt slutinlägg vilja återkomma till något som Solveig Zander berört, nämligen varför det här med förändringar i trygghetssystemen är så viktigt. Jag delar verkligen synpunkten. Vi har i dag en situation där vi kan konstatera, också utifrån undersökningar som gjorts, att inte minst kvinnor väljer att avstå från eller skjuta fram sitt företagande på grund av att de upplever att det finns brister i trygghetssystemen, vilket gör att de inte vågar ta steget.

Det ligger naturligtvis i allas vårt intresse att skapa bättre förutsättningar också för kvinnor att våga ta steget att bli företagare. Vi har alltså i Sverige, trots att även det kvinnliga företagandet har ökat, en stor ojämställdhet avseende hur många kvinnor respektive män som tar steget över till företagande. Inte minst tar som sagt kvinnor alltså ett större ansvar för barn, hem och familj, vilket också gör att man skjuter fram det här.

Det är angeläget, inte minst för mig som minister och ansvarig för de här frågorna, att vi nu kommer framåt. Det har även för mig varit ett år då jag känt att jag gärna velat att det skulle ha gått ännu snabbare. Det är dock en väldigt stor utredning, och det är ett stort arbete som behöver göras i Regeringskansliet. Men som sagt är förbättringar för företagen högst prioriterade på listan över det vi ska ta vidare från den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:572 om karensavdrag i stället för karensdag

Anf. 57 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Emma Carlsson Löfdahl har frågat mig om jag har övervägt att ersätta karensdagen med ett karensavdrag i enlighet med vad alla riksdagspartier ställt sig bakom i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen.

Bestämmelser om karensdag finns i både lagen om sjuklön och socialförsäkringsbalken. Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag innebär att karensdagen i lagen om sjuklön ersätts av ett karensavdrag som beloppsmässigt i princip ska motsvara den nuvarande karensdagen. Kommittén anser att karensavdrag även ska införas i socialförsäkringsbalken. Kommittén anger att den närmare utformningen av karensavdrag får göras i den vidare beredningen av frågan.

Ett karensavdrag innebär enligt kommittén en mer rättvis reglering av den enskildes självrisk i samband med sjukdom. Arbetstagare med koncentrerad arbetstid får då exempelvis ett relativt lika stort avdrag som de som arbetar lika mycket varje dag.

Kommitténs förslag har remissbehandlats, och remissinstanserna är överlag positiva till att karensdagen ersätts med ett karensavdrag. Samtidigt påpekar flera remissinstanser att kommitténs förslag behöver utredas vidare, bland annat vad avser att utarbeta ett fullständigt lagförslag och närmare analysera de ekonomiska konsekvenserna.

Prot. 2015/16:102

10 maj

Svar på
interpellationer

Jag är angelägen om att det uppnås en rättvis reglering av den enskildes självrisk vid sjukdom. Regler ska i så stor utsträckning som möjligt korrelera med faktiska förhållanden på arbetsmarknaden. Att ersätta karensdagen med ett karensavdrag bedöms innebära en mer rättvis reglering och bör därför övervägas. Samtidigt kan jag konstatera att Parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag behöver utredas ytterligare, och noggranna konsekvensanalyser behöver göras innan ett sådant förslag kan lämnas till riksdagen. Detta förslag bereds därför vidare i Regeringskansliet.

Anf. 58 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret. Det är viktigt med en självrisk i sjukförsäkringen för försäkringens legitimitet och för att motverka överutnyttjande. Jag är glad över att ministern delar denna uppfattning. Men självrisken måste vara rättvis, och det är den inte i dag.

Som ministern själv konstaterar är det betydligt dyrare att vara sjuk för dem som har ett komplicerat schema än för dem som jobbar måndag till fredag åtta till fem. Vi kan som exempel ta någon som jobbar natt med långa arbetspass och jobbar deltid. Sådana personer har ofta de minsta ekonomiska marginalerna, och de förlorar mest på dagens system.

Fackförbundet Kommunal räknade på det för några år sedan. Man kom då fram till att ett vårdbiträde som jobbar deltid och natt förlorar mer än dubbelt så mycket av sin andel av månadsinkomsten vid uttag av en karensdag jämfört med den som jobbar jämna dagar.

Det finns också de som har fler jobb hos flera olika arbetsgivare. Det kan då bli så illa att de får flera karensdagar samma dag. Det drabbar ofta människor med små ekonomiska marginaler. Det skadar i förlängningen försäkringens legitimitet.

Dagens självrisk är samtidigt manipulerbar. Genom att anmäla sig sjuk i slutet av dagen när man känner att man kanske är på väg att bli dålig kan man nästan helt komma undan karensdagen. Det skadar också legitimiteten.

Som jag förstår det har ministern egentligen inga invändningar mot att byta karensdagen till ett karensavdrag. Det verkar vara väldigt få som har så värst många invändningar mot detta. De invändningar som finns är oftast i de små detaljerna. Men det är i detaljerna som problemet sitter.

En tidigare socialdemokratisk regering försökte redan för tolv tretton år sedan att göra om karensdagen till ett karensavdrag. Men den gav upp efter en mycket kritisk remissomgång.

Den här gången är det en positiv remissomgång och inte en kritisk. Det är därför ett utmärkt tillfälle att passa på att driva igenom denna angelägna reform och lösa ut de små detaljerna som hitintills legat i vägen.

Anf. 59 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tack, Emma Carlsson Löfdahl, för en angelägen interpellation. I det här fallet kan jag bara konstatera att vi har en samsyn i frågan. Det gäller också den beskrivning som du gör av situationen för dem som drabbas av den utformning vi har av karensdagen i dag.

Det är ofta kvinnor som är anställda i offentlig eller privat välfärd och som kanske har de absolut lägsta lönerna som är de som drabbas mest. Det gäller för den delen också dem som har flera arbetsgivare. De kan till och med drabbas på ett sätt som är fullständigt orimligt.

Jag kan också konstatera, precis som Emma Carlsson Löfdahl säger, att vi överlag har väldigt positiva remissinstanser. Det gäller i princip alla viktiga och relevanta instanser och från såväl arbetsgivare som fack och olika landsting runt om i landet.

Som också påpekas här är detta ändå en sådan fråga där man inte nådde hela vägen fram i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen, vilket också påpekas av remissinstanserna. Det innebär att vi behöver utreda frågan lite mer. Vi behöver också göra konsekvensanalyser av en sådan förändring för att se hur kostnaderna kommer att utfalla.

Det är därför svårt från min sida att kunna vara väldigt tydlig med en eventuell ikraftträdandetidpunkt för ett sådant förslag. Men vi ser i varje fall att vi under hösten sannolikt kommer att kunna inleda ett arbete när det handlar om att göra de analyser som behöver göras.

Vi har en ambition att genomföra en sådan förändring under mandatperioden. Jag delar egentligen också det som Emma Carlsson Löfdahl avslutade med. Vi har nu ett läge där så många remissinstanser tydligt stöttar en sådan förändring. Det gäller inte minst med tanke på att det också handlar om legitimiteten i försäkringen. Det är därför angeläget att nu se till att genomföra förändringen.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.57 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:572 om karensavdrag i stället för karensdag

Anf. 60 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att i frågan om att ersätta karensdagen med ett karensavdrag delar jag och Emma Carlsson Löfdahl åsikt. Regeringen har för avsikt att återkomma inom kort.

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 14 Svar på interpellationerna 2015/16:577 och 589 om ökade sjuk-
kostnader för arbetsgivare**

Anf. 61 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig om jag kan lova att den nu aviserade medfinansieringen av sjukskrivningskostnaden inte kommer att medföra ytterligare bördor för arbetsgivarna samt vilka åtgärder som jag tänker vidta för att den nu aviserade medfinansieringen av sjukskrivningskostnaden inte kommer att leda till att personer med sjukdomshistorik, kroniska sjukdomar, funktionsnedsättning eller någon annan riskprofil får svårare att få arbete.

Även Katarina Brännström har ställt frågan om jag inte ser några risker med regeringens förslag om att skjuta över sjukkostnader på arbetsgivare i och med att det skulle försvåra för personer med sjukdomshistorik att få jobb.

Det förslag till hälsoväxling som har utarbetats inom Regeringskansliet är avsett att ge ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att vidta åtgärder för att motverka längre sjukfall. Förslaget har nu remitterats. Parallellt med detta har parterna på arbetsmarknaden erbjudits möjligheten att i stället komma överens om lösningar som på ett trovärdigt sätt minskar sjukfrånvaron. Om parterna presenterar sådana kommer regeringen inte att gå vidare med förslaget om hälsoväxling.

Förslaget till hälsoväxling innebär att arbetsgivare betalar 25 procent av anställdas sjukpenning efter 90 dagars sjukskrivning. Förslaget ska vara kostnadsneutralt för arbetsgivarkollektivet. Det innebär att kostnaderna inte kommer att öka totalt sett eftersom arbetsgivaravgifterna sänks i motsvarande mån, enligt förslaget med 0,16 procentenheter. Hälsoväxlingen innebär att arbetsgivarna får en mer rörlig kostnad för sjukfrånvaron. Ett aktivt hälsoarbete kommer att löna sig, samtidigt som de som inte tar sitt ansvar får betala mer. Förslaget innebär dock inte andra krav på arbetsgivare än att vidta de insatser som redan i dag ingår i arbetsgivarnas rehabiliteringsansvar enligt arbetsmiljölagen eller socialförsäkringsbalken.

Det föreslås också ett skydd för mindre arbetsgivare i form ett fribelopp. Nivån för fribeloppet, 33 500 kronor, har bestämts så att mindre företag i normalfallet inte får några kostnader för anställdas sjukfrånvaro. Syftet är att hälsoväxlingen inte ska utgöra ett hinder för små företag att etablera sig och expandera.

Brister i arbetsmiljön är en viktig förklaring till skillnaderna i sjukfrånvaron mellan kvinnor och män. I dag ser vi att kommuner och landsting har stora problem med hög sjukfrånvaro, speciellt inom kvinnodominerade yrken som undersköterskor, socialsekreterare och lärare. Resurserna till kommuner och landsting kommer att ökas med 10 miljarder kronor årligen. Det motsvarar över 10 000 anställda. Det kommer att kunna bidra till en bättre arbetsmiljö och minskad sjukfrånvaro bland personal inom skola, vård och omsorg.

Som Lotta Finstorp framför kan en anställd drabbas av en sjukdom där åtgärder från arbetsplatsen inte är aktuella och där en solidarisk finansiering är motiverad. Även med den föreslagna hälsoväxlingen kommer merparten, 92 procent, av sjukpenningutgifterna att finansieras med sjukförsäkringsavgiften, som är densamma för alla arbetsgivare.

Sammantaget bedömer jag att förslaget inte leder till att bördorna hos arbetsgivare ökar.

En risk med ett stärkt kostnadsansvar för arbetsgivare är, såsom Lotta Finstorp och Katarina Brännström framför, att arbetsgivare skulle kunna bli mer försiktiga vid rekrytering. En viktig utgångspunkt för arbetsgruppens arbete har därför varit att utforma regelverket på ett sådant sätt att personer med ohälsoproblematik eller personer som av andra skäl har svårt att få och behålla ett arbete inte drabbas av förslagen.

Det föreslås att personer med risk för längre sjukskrivning ska kunna ansöka om ett högriskskydd i anslutning till en nyanställning. I dessa fall betalar arbetsgivaren varken sjuklön eller någon del av den anställdes sjukpenning. Undantag görs också för personer som har en anställning med stöd antingen på grund av funktionsnedsättning eller för att de har särskilda svårigheter att få ett arbete. Lönebidragsanställningar och instegsjobb är exempel på anställningsformer som undantas från arbetsgivarnas kostnadsansvar.

Min bedömning är att de föreslagna undantagen är tillräckliga. Det är dock viktigt att eventuella effekter på utsatta gruppers situation på arbetsmarknaden följs upp noggrant och att förslaget vid behov justeras. Hela förslaget ska följas upp.

Anf. 62 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Varför är ett av världens friskaste folk ett av världens mest sjukskrivna? Är det ohälsosamt att gå till jobbet? Är sjukfrånvaron enbart arbetsgivarens fel, eller är det fler faktorer som påverkar sjukskrivningstalen?

Frågorna är många, och jag har full förståelse och respekt för att ministern försöker hitta lösningar på ett av dagens stora samhällsproblem. Men varför lägga fram ett redan prövat ineffektivt medfinansieringsförslag?

När man läser olika forskningsrapporter om sjukskrivningarnas orsaker framkommer ingen entydig bild. De allra flesta menar att de flesta sjukfall härrör sig från annat än arbete, men naturligtvis gynnar en arbetsplats med god delaktighet, utveckling och flexibilitet en högre frisknärvaro.

Psykisk ohälsa är i dag den vanligaste orsaken till längre sjukfrånvaro. I dag sker mer än var tredje ny sjukskrivning på grund av psykiska diagnoser. Stressrelaterad ohälsa är i dag en av de vanligaste orsakerna till långtidssjukskrivning. Kvinnor drabbas i större utsträckning än män, och prognosen är mycket oroväckande när det gäller denna ökning.

Att en person är chef för 70 medarbetare är dåligt för alla. Att inte bli sedd och att dessutom ha ett konfliktfyllt privatliv leder av naturliga skäl till ökad sårbarhet. Organisatoriska svårigheter leder inte sällan till psykisk ohälsa, framför allt hos stora arbetsgivare. Så varför inte börja där?

Sedan 2010 har antalet anmälda arbetssjukdomar som har orsakats av dessa faktorer ökat med drygt 70 procent. Arbetsmiljöverkets föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö kommer förhoppningsvis att göra skillnad eftersom den tar sikte på den ohälsa som ökar mest. Men den började gälla så sent som den 31 mars i år, så det är självklart för tidigt att se någon mätbar effekt.

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

Personer som drabbas av stressrelaterad utmattning beskriver inte sällan att om de hade vågat byta arbete, arbetsgivare eller yrke hade de inte blivit sjuka. Det finns uppenbarligen inlåsningseffekter som hindrar människor från att byta jobb och kanske kunna hejda en psykisk ohälsa. Hur ser ministern på det? Behövs en större flexibilitet på arbetsmarknaden?

Offentlig sektor har en stor utmaning i att komma till rätta med de höga sjukskrivningstalen, framför allt avseende psykisk ohälsa. Därför kommer regeringens satsning med 2 miljarder för att få fler händer i vården, som det sägs, att behövas för att täcka offentlig sektors kostnad om förslaget om medfinansiering skulle bli verklighet. SKL anger 1,2 miljarder för offentlig sektor om det skulle bli så att man ska betala 25 procent från dag 91.

Det har prövats tidigare att arbetsgivaren ska medfinansiera sjuklönekostnaden. Alliansregeringen tog bort detta 2007 eftersom det inte var framgångsrikt. Det gav inte de effekter som man ville ha, och det gav dessutom negativa effekter. Arbetsgivaren betalar redan i dag sjuklön för de två första veckorna av en anställds sjukskrivning, och under medfinansieringsreformen 2005–2006 betalade arbetsgivaren dessutom en särskild sjukförsäkringsavgift. Den främsta anledningen till att den avskaffades var att den försvårade för människor med en sjukdomshistoria att få arbete.

Är det inte rimligt att först analysera om det är arbetsmiljön som är boven till de höga sjuktalen innan regeringen skjuter över sjukkostnaden på arbetsgivarna?

Anf. 63 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret, som andas en viss insikt om att svaga grupper kan drabbas med anledning av regeringens förslag om öka de sjukkostnader för arbetsgivare.

Det är i företag som växer som man kan anställa och som nya jobb skapas. När regeringen nu vill skjuta över högre sjukkostnader på arbetsgivarna medför det självklart en risk att det blir både dyrare och svårare för just dessa företag att anställa.

Det är i huvudsak inom offentlig sektor som antalet sjukskrivningar galopperar. Då blir det en stor risk att många människor med hög sjukskrivningsstatistik i högre grad blir utan chans till jobb eller blir hänvisade till tillfälliga anställningar där arbetsgivarna slipper sjuklöneansvaret.

Metoden att lägga över högre kostnader på arbetsgivaren har prövats förr utan någon större betydelse för minskad sjukfrånvaro. Detta konstaterade även Inspektionen för socialförsäkringen när det gällde Göran Perssons reform 2005. Såväl Sveriges största fackförbund Unionen som många andra organisationer pekar på risken att människor sorteras bort. Nära nio av tio företagare uppger att de kommer att bli försiktigare med att anställa människor som har någon form av sjukdomshistorik.

Redan i dag är det många svenska företag, kanske mest de allra minsta företagen, som tvekar att anställa ytterligare en person på grund av krångliga regler eller det tunga personalansvar som man tar på sig. Särskilt gäller det för personal som inte skulle fungera till 100 procent redan från början. Man anställer personal för att man behöver arbetskraft, inte för att man är snäll eller en social ansvarstagare. Även om undantag görs i regeringens förslag riskerar man alltså att ytterligare lägga sten på bördan för människor med funktionshinder eller någon form av kronisk sjukdom. Detta bekymrar mig och många fler.

Sjukpenningkostnaderna har nästan fördubblats sedan 2010 och är i dag cirka 31 miljarder. De beräknas fortsätta växa till hiskeliga 50 miljarder redan 2020. Vi förstår att regeringen vill göra någonting åt detta, men vi ser inte riktigt att detta är den bästa lösningen.

Det är värst i kommuner och landsting. De har inte bara de högsta sjuktalerna utan också de flesta och längsta sjukskrivningarna. I de små och medelstora företagen är sjukskrivningstalen betydligt lägre. Detta borde kanske ha gett regeringen anledning att göra undantag eller lägga mer krut just på offentlig sektor där politiken dessutom styr. Arbetsgivare eller företag kan inte ta över för stor del av välfärdskostnaderna utan att det får konsekvenser. Vi behöver fler företag och vi behöver fler jobb, inte färre. Det är en farlig balansgång som regeringen ger sig in på i och med det här förslaget.

Det är mycket man kan diskutera gällande detta, och vi kan väl dela oron som finns för de galopperande kostnaderna. Att något måste göras är självklart. Men att i tider då vi behöver många fler företag och många fler jobb trycka på ytterligare kostnader kommer att göra att man blir ännu mer försiktig med att anställa, och de människor som kanske står längst bort kommer att få ännu svårare att nå fram i den långa kön till de nya jobben.

Anf. 64 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tackar för kloka inlägg.

Låt mig börja i den här änden: Vi har just nu 194 000 personer i sjukskrivning i Sverige. Två av tre är kvinnor. Vi har en situation där vi kan konstatera att det återigen – precis som både Katarina Brännström och Lotta Finstorp säger – är de offentliga arbetsgivarna och de kvinnodeminerade arbetsplatserna inom den offentliga sektorn som är bovarna i dramat, om man får uttrycka sig så, och som genererar sjuka medarbetare.

Regeringen lanserade i höstas ett brett åtgärdsprogram inom sju olika områden med 25 olika utgångspunkter som riktar sig såväl till Försäkringskassan som till arbetsgivarna och hälso- och sjukvården. Vi ser att de förslag som vi lade fram i höstas och som nu håller på att implementeras också håller på att få effekt.

Ett av de förslag som vi lade fram i höstas handlade om hur vi kan utveckla ekonomiska incitament för arbetsgivare. Vi har haft tre utgångspunkter i det arbetet. Den viktigaste utgångspunkten har varit att vi inte ska lägga ytterligare ekonomisk börda på just arbetsgivarkollektivet som helhet. Det ska ge en mer rättvisande kostnad för sjukfrånvaron än vad vi har i dag sett till hur sjukfrånvaron ser ut i Sverige. Vi ska skydda de svaga grupperna på arbetsmarknaden. Det har också varit en oerhört viktig utgångspunkt för mig.

Det förslag om hälsoväxling som regeringen nu lägger fram kommer att innebära att vi får en mer rörlig kostnad för sjukfrånvaron, det vill säga att de privata arbetsgivarna – i det här fallet just de små företagen med under tio anställda – som kollektiv de facto kommer att gynnas av detta ur ett rent ekonomiskt perspektiv. De kommer att få lägre kostnader.

I Sverige har vi 803 000 enmansföretagare och ungefär 246 000 företagare med mellan en och nio anställda. Vi kan sammantaget se, i de analyser vi har gjort från regeringens sida, att kanske max 1 procent av de 1 049 459 företagen faktiskt kommer att drabbas av ökade kostnader på grund av det här förslaget, medan arbetsgivarna inom kommuner och

landsting tvärtom kommer att få en större ekonomisk börda. Det gäller framför allt de arbetsgivare inom kommuner och landsting som har mycket höga sjuktal. Det här innebär alltså en mer rättvis fördelning av kostnaderna för sjukfrånvaron i Sverige.

Sedan är det också helt riktigt så, som både Katarina Brännström och Lotta Finstorp säger, att det finns en oro för de svaga grupperna på arbetsmarknaden. Därför har vi också som utgångspunkt för det här förslaget försökt skydda såväl de grupper som har en tidigare sjukhistorik som de grupper som har någon form av anställningsstöd, oavsett om det beror på ohälsa eller på att man har en sämre position på arbetsmarknaden. De kommer som individer att vara helt undantagna från det här kravet, vilket innebär att de inte kommer att drabbas. Men det här är också någonting som vi har uttryckt att vi kommer att följa alldeles särskilt.

Anf. 65 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för en viktig debatt! Det som är problematiskt med ett medfinansieringsförslag, som regeringen avser att lägga fram, är att man har gjort det här tidigare. Det finns en hel del rapporter utifrån den medfinansieringsreform som gjordes 2005–2006 som visar att arbetsgivarnas engagemang var minimalt för att få sjukfrånvaron att minska eller att få längden på sjukfrånvaron att kortas. Det mest oroande visas i en rapport av Eriksson med flera om att medfinansiering tenderar att påverka sysselsättningen negativt eftersom arbetsgivarna blir mindre benägna att nyanställa. Det är ju det sista Sverige behöver när vi går in i en tid av historiskt omfattande integration.

Svenskt Näringsliv har nyligen presenterat en rapport angående företagens syn på medfinansiering. Nästan nio av tio företag uppger att de blir försiktigare med att anställa personer som har en sjukdomshistorik. Av enkätsvaren framgår att företagen gör mycket för att minska sjukfrånvaron. Till exempel uppgav 58 procent av företagen att de satsar på förebyggande arbete, och 52 procent har samarbete med företagshälsovård eller liknande.

Politiken ska skapa långsiktiga och förutsägbara förutsättningar för jobbtillväxt. Men det är hos arbetsgivarna jobben finns, precis som Katarina Brännström sa. Finns det någon oro hos ministern över att arbetsgivarna tvekar att nyanställa?

Det förslag regeringen lägger fram kommer att leda till mycket ökad administration, vilket kommer att kosta för företagen. Hur ser ministern på det?

Samverkan mellan arbetsgivare, arbetstagare, hälso- och sjukvård, försäkringskassa och arbetsförmedling måste bli mer effektiv. Därför har vi moderater, i enlighet med förslaget i Socialförsäkringsutredningen, föreslagit i vår motion att hälso- och sjukvårdslagen ska innefatta krav på behandlings- och rehabiliteringsplanering för återgång till arbete. Vad anser ministern om det förslaget?

Laura Hartman, före detta analysdirektör vid Försäkringskassan, har – det är väldigt intressant – punktat upp fyra viktiga faktorer som påverkar uppgången i sjukfrånvaron, sett över tid. Det är viktigt att ha det med sig i arbetet med att försöka minska sjukskrivningarna. Till att börja med handlar det om att sjukförsäkringens utformning styr. Sjuk- och rehabiliteringskedjan hade alltså betydelse för nedgången mellan 2001 och 2010.

Det andra hon säger i fråga om arbetsmarknaden och arbetslivet är att det i högkonjunktur är många sjukskrivningar medan det i lågkonjunktur finns en rädsla för att förlora arbetet, och därför är man inte sjukskriven i samma omfattning.

Som tredje punkt nämner hon de olika aktörernas förmåga att jobba aktivt med sjukskrivningsprocessen. Det måste alltså finnas tydliga incitament och kraftsamling för alla inblandade.

Den fjärde punkten gäller attityder, beteende och normer. Laura Hartman menar att förändringar i folkhälsan inte förklarar variationen i sjukfrånvaron. Till exempel kan mediernas rapportering leda till att man börjar känna efter eller tänka efter. Här finns också de stora regionala skillnaderna. De kan exempelvis i princip förklaras med enbart attityder och normer. Det finns inget som tyder på att folkhälsan är sämre i Jämtland än i till exempel Halland.

Vi moderater föreslår att en ny karensdag ska införas vid dag 15. Det ska utformas som ett karensavdrag, som det talades om i en tidigare interpellationsdebatt. Vad anser ministern om ett sådant förslag?

Anf. 66 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är alltså 194 000 som är sjukskrivna, och det beräknas bli en kvarts miljon. Det är ett gigantiskt antal vi talar om, och ingen vet egentligen riktigt varför.

De högsta sjuktalen hittills hade vi i slutet på 80-talet. Då var det i snitt 25 dagar. Sedan sjönk det, när det var sämre tider på 90-talet. När Alliansen kom till makten pressade vi också ned sjuktalen. Men plötsligt började de stiga igen. Det är en konjunkturrell fråga också. Vi är kanske världens friskaste folk men har ändå högst antal sjukskrivningar. Det är nästan skrämmande när man tittar på diagnoserna att se hur mycket psykiatri det finns där.

Jag vill tacka ministern för både debatten och svaret. Det är ett ärligt svar, och ministern har en tydlig problemställning. Regeringen gör även en god ansats. Men jag är inte helt övertygad om att det är rätt lösning. Ingen vet vad som är den exakt rätta lösningen.

Det är jättebra att man försöker hitta mer rörliga kostnader och att småföretagen ska vara undantagna. Men jag tror tyvärr att det ändå skapar en rädsla. Det verkar krångligt. Jag har jobbat i näringslivet och vet att man tänker: Usch nej, det var för jobbigt – vi fortsätter som förut. Man anställer alltså inte.

Det står i regeringens budget att så många som 1 miljon kommer att leva på bidrag år 2020. Det är ett gigantiskt samhällsproblem som vi borde ha en djupare debatt om än den vi har här i dag. Vad är det som gör att så pass många är sjukskrivna? Är det för enkelt? Är det någonting annat i själva systemet? Jag tror att sjukskrivningarna kommer att öka ännu mer när man tar bort den bortre parentesen. Det kommer framför allt inte att vara ett incitament för det motsatta. Det tror inte vi.

Många företagare och arbetsgivare som jag träffar säger: Det blir så krångligt. Det är så svårt. Man blir orolig för att kostnaderna ska öka ännu mer. Vi är ganska utsatta ändå när det gäller konkurrens i Sverige, där vi har höga kostnader. Man är livrädd för att dra på sig fler problem eller ökade kostnader. Då tar man inte det sociala ansvar som vi inom politiken kanske skulle önska att man gjorde.

Regeringen säger med det här förslaget att man ska minska sjukskrivningskostnaderna med 5–10 procent. Det vore gott och väl om det blev så. Men det kommer inte att räcka ändå. Vad mer måste vi göra? Det kanske är en mycket större debatt om livspusslet, systemet i Sverige och hur vi fostrar våra barn. Jag har träffat dem som vill anställa ungdomar. De är nästan förskräckta över att de ungdomar de tar in inte orkar. Ungdomarna går hem; de tycker att det är för jobbigt.

Det känns som att det är en trend, att vi ger upp för lätt. Det borde vi ta ett större tag om, så att vi inte står där med ett problem som blir ännu värre och då inte alls har konkreta lösningar. Ingen vill straffa människor. Man vill hjälpa människor. Man vill ta bort hindren.

Jag tror att vi delar oron. Jag är inte säker på att vi har samma lösningar. Jag är inte heller säker på att det finns en optimal lösning. Men det är bra att vi har debatter och fortsätter att ha debatter på det här viktiga området.

Anf. 67 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Det är en viktig debatt och diskussion vi har nu. Ministern försöker ta det här på allvar, men jag håller givetvis inte med om att de åtgärder som ministern har föreslagit är de rätta.

Sjuktagen måste ned. Det är sant. Men då gäller det att rikta in sig på det område där sjuktagen är som högst. Ministern säger att kommuner och landsting, där sjuktagen är som högst, ska få betala mer. Vem drabbar det? Det är våra skattepengar vi får kompensera det med. Det är inte så att verksamheterna upphör eller att en person eller ett företag får stå till svars för om man inte lyckas sänka kostnaderna och sjuktagen. Det är vi och våra skattepengar som får stå för det. Det ministern föreslår är alltså ett slag i luften. Såväl Företagarna och Svenskt Näringsliv som Småa – alla organisationer som företräder företagen – säger unisont att detta inte är något bra förslag.

Vi hörde av Lotta Finstorp att attityder spelar in. Det känner vi igen. Bara att ministern säger att det kommer att införas ett högre sjuklöneansvar gör att företagen drar örnen åt sig och inte vill anställa. Vi är inne i en högkonjunktur nu, och då ska det vara tvärtom. Då ska man uppmuntra företagen att anställa, vilket ministern och jag diskuterade för ett par timmar sedan. I det här sammanhanget blir det tvärtemot. Det är det som är risken med ministerns förslag.

Centerpartiet har tidigare föreslagit att vi ska medverka till att företag ska få lägre kostnader för företagshälsovård och att de ska få sänkta sjuklönekostnader – *sänkta* sjuklönekostnader.

Socialdemokraterna sa innan valet att man skulle ta bort den ena sjuklöneveckan. Det har man glömt nu. Nu lägger man i stället på kostnader. I stället för att minska kostnaderna för företagen, i stället för att ge dem mörtter och möjligheter, säger ministern att företagen kommer att få en sänkning och att de kommer att tjäna på det. Ja, det gäller om företaget har *en* anställd som är sjuk. Men det handlar inte om att man ska få kompensationer på det sättet, utan det handlar väldigt mycket om attityder. Det om någonting borde ministern känna till.

Ministern säger och har sagt: Jag kan tänka mig att dra tillbaka det här förslaget. När tänker ministern göra slag i saken och dra tillbaka förslaget? Företagen kan nämligen inte göra något. Det är ministerns egen, höll jag

på att säga, personal inom den offentliga sektorn som ska göra något. Vad ska de göra för att ministern ska dra tillbaka detta?

Det här är frågor som jag och företagen vill ha svar på. När tänker ministern dra tillbaka det här urusla förslaget?

Anf. 68 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag tycker att den här frågan förtjänar en seriös debatt. Solveig Zander! Jag vet, ärligt talat, inte om det senaste inlägget kändes helt seriöst.

Det är så, vilket Solveig Zander vet i och med att vi diskuterade detta för två och en halv timme sedan, att regeringen har genomfört en kostnadslättning för företagen. Det gjorde vi redan i januari 2016, då vi genomförde förslaget om högriskskydd för de små företagen. Det var ett kostsamt förslag för staten, men det skyddar de små företagen mot höga sjukkostnader. Det var också ett förslag som företagen själva föredrog jämfört med att man skulle plocka bort den andra sjuklöneveckan. Detta genomförde regeringen. Vi har uppfyllt vårt vallöfte i den delen.

Det vi gör nu är inte att lägga på företagen några ytterligare kostnader. Tvärtom kommer detta att innebära en total kostnadslättning på ungefär 700 miljoner för Sveriges företag. Där kommer vi in på vad som är seriöst i en debatt och hur vi politiker påverkar hur saker och ting uppfattas, inte minst av företagen. I det här fallet tycker jag också att det är ganska allvarligt hur Svenskt Näringsliv framställer förslaget.

Faktum är att de 1 049 459 företag på den svenska arbetsmarknaden som har under tio anställda kommer att vara vinnare med det här förslaget. Det är ungefär 1 400 företag som *riskerar*, teoretiskt, att drabbas av förslaget. Det kan jämföras med att vi i dag har 194 000 personer sjukskrivna.

Detta är inte det enda förslag som regeringen lägger fram. I höstas lade vi fram ett brett åtgärds paket med 25 olika åtgärder. Det handlar om striktare prövningar vid de tidiga tidsgränserna i rehabiliteringskedjan, om att utveckla stödet till företagen, om att se till att få en bättre kontakt mellan företag och hälso- och sjukvård och om att tidigare få på plats insatser. Men vi har inte råd med 250 000 sjukskrivna svenskar på bänken 2020, utan vi behöver dem på arbetsmarknaden, tillgängliga för företagen.

Det förslag som vi nu lägger fram är inget hot mot de svenska företagen. Därför är det olyckligt att det av Svenskt Näringsliv och av vissa politiker framställs på det sättet. Det skapar en oro hos företagen, och det skapar en bild av att detta är något problematiskt.

Här skapar vi ekonomiska incitament för att de arbetsgivare i Sverige, företrädesvis i den offentliga sektorn, som under decennier har dragits med en problematik de facto ska få ytterligare någon press på sig att inte låta de sjukskrivningar de har i sina verksamheter övergå i långa sjukskrivningar som slår ut människor från arbetsmarknaden. Två av tre är kvinnor, och den absoluta majoriteten av dessa människor har inte haft någon tidigare sjukskrivning. Vi måste med alla till buds stående medel hindra att de går in i en lång sjukskrivning.

Dessutom har Arbetsmiljöverket så sent som den 5 april presenterat en kunskapssammanställning som är gjord av Stockholms universitet och professorer där. Den visar klart och tydligt på sambandet mellan arbetsmiljö och ohälsa men också på att risken för ohälsa inom vård, skola och

omsorg är mycket större på grund av bristande resurser och kontroll i arbetet. Vi har ett ansvar som politiker att göra allt vad vi kan för att förhindra detta.

Anf. 69 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Ministern menar att arbetsgivare som är duktiga på att förebygga och som hanterar sjukskrivningar på ett bra sätt kommer att kompenseras för de 25 procent som enligt förslaget ska betalas ut från dag 91. Men om medfinansieringen ska ses som en piska för arbetsgivarna undrar jag: Vad händer med det incitamentet om arbetsgivarna får en kompensationsmodell, som finns i ministerns förslag? Det är en fråga som jag har funderat på.

Ministern säger i sitt svar att det föreslås i förslaget om medfinansiering att personer med risk för längre sjukskrivning ska kunna ansöka om ett högriskskydd i anslutning till en ny anställning. Ska den arbetssökande ha intyget i sin hand vid anställningsintervjun? Personen kan ju ha varit symptomfri under en lång tid. Är det inte integritetskränkande? Det finns en mängd sådana frågeställningar som jag tror att det är viktigt att lösa om detta skulle bli verklighet. Det finns en gråzonsproblematik som dessutom är väldigt oförutsägbart för den enskilde.

Det jag kan höra från oss samtliga som deltar i debatten är att vi har en samsyn i fråga om att det är offentlig sektor som egentligen har det stora problemet med sjukskrivningarna. Då borde man i stället, tycker jag, rikta insatser och åtgärder – piska och morot – till just den sektorn.

Jag har låtit riksdagens utredningstjänst analysera hur stora kostnader för sjukskrivningarna skulle bli om sjukfrånvaron för kommuner och landsting skulle gälla för hela arbetsmarknaden och vice versa. Rapporten har gjorts med SCB:s statistik för offentlig sektor. Det är jätteintressant. Vad som avses ingå i privatsektorn kan jag ta fram, men jag har ont om talartid nu. Rapporten visar att om kommuners och landstings sjukfrånvaro skulle gälla för hela arbetsmarknaden skulle det innebära en total kostnadsökning för sjukförsäkringen med 8 578 000 000 kronor.

Anf. 70 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Ja, det är offentlig sektor, som är den ofantliga sektorn, som kanske är den största boven i den här debatten. Det handlar om lärare, sjuksköterskor, undersköterskor och förskollärare. Det är egentligen redan nu bristyrken. Pressen är stor. De går på knäna, och de sjukskriver sig. Vi riskerar alltså att betala dubbelt eller mer från samhällets sida. Här måste krutet läggas.

Jag tycker att det är bra att man har tänkt på småföretagen, men jag tror ändå att man bygger in ett krångelverk som gör att många kommer att bli rädda för att anställa.

Egentligen borde inte den här vinstdebatten lägga sig som en våt filt över offentlig sektor. Vi behöver ha fler arbetsgivare, större egenkraft och mycket mer inflytande, så att man får en bättre arbetsmiljö inom offentlig sektor.

Jag tycker att man från regeringens sida ska fundera allvarligt på vad man kan göra där. Jag tror att det är där vi måste lägga krutet. Annars riskerar vi att stigmatisera den här gruppen människor, som faktiskt redan i dag har hinder för att komma in på arbetsmarknaden. Om de nu ska skaffa

sig intyg, högkostnadsskydd, högriskskydd eller vad det nu heter kan det göra att de fortfarande, så att säga, hamnar sist i kön. Är jag arbetsgivare vill jag ha någon som fungerar effektivt. Jag har kanske inte tid, möjlighet eller råd att ge den kraft som de människorna skulle behöva.

Jag vet inte hur vi löser det här. Men titta på offentlig sektor! Se till att inflytandet för personalen och trivseln ökar! Jag tror att det är mycket där det sitter.

Jag vill tacka för en bra debatt. Jag tycker att vi har hyfsat den så här långt. Men vi ska se var krutet hamnar och vad förslaget blir när det väl är färdigt. Tack för debatten!

Anf. 71 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Ministern eldade upp sig lite efter mitt förra anförande. Det visar att det är en viktig fråga för oss båda två. Det vill jag verkligen påstå.

Om jag inte kommer ihåg fel har ni från regeringen föreslagit en ökning till kommunerna med 2 miljarder för att man ska anställa inom vård och omsorg, där det faktiskt finns flest sjuka och där man behöver tillskott på personal. Då undrar jag: Varför valde ni inte att ytterligare med morötter stödja, hjälpa och underlätta för den offentliga sektorn i stället för att komma med det här förslaget som oroar företagen där sjukfrånvaron är mycket lägre?

Om regeringen hade riktat in sig där problemet finns, upprepar jag, hade inte den här animerade debatten uppstått och ministern hade inte behövt elda upp sig över att jag säger att det här drabbar och kommer att drabba det privata näringslivet – där jobben skapas! Ministern och jag är överens om att fyra av fem jobb skapas i de små och medelstora företagen. Det är ju de som oroas i onödan då, om jag ska tolka ministern välvilligt.

Varför fortsatte ni inte med morötterna för att stödja och hjälpa våra kommuner och landsting? I stället får vi med våra skattepengar betala mer till dem, och det är ju det som är felet! Förstår inte ministern det?

Anf. 72 ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Tiden går fort när man diskuterar en viktig fråga. Jag skulle egentligen vilja ha möjlighet att svara er alla med den tid som man normalt sett har för var och en, om jag ska vara ärlig, för det finns mycket att säga i den här frågan.

Vad jag kan konstatera utifrån den här debatten är åtminstone, välvilligt, att vi är många här inne just nu i dag som är väldigt engagerade i att se till att få ned sjuktagen och se till att skapa goda förutsättningar för såväl företag som de människor som arbetar i offentlig sektor, för att människor ska slippa bli sjuka och för att företagen ska slippa oroa sig för huruvida de kan anställa eller inte.

Det förslag som regeringen nu har lagt fram, vilket som sagt är ett av 25 förslag, riktar in sig på kommuner och landsting. Man ska också vara noga med att säga att i såväl den senaste ESO-rapporten som i Långtidsutredningen och ett flertal remissinstanser, bland annat TCO, har man rekommenderat regeringen att också skapa ekonomiska incitament när det gäller framför allt de långa sjukskrivningarna. Där har arbetsgivare i Sverige i dag, jämförelsevis internationellt, ganska små incitament.

Jag tycker framför allt att det är viktigt att försöka skapa ett instrument som verkligen har effekt där det som mest behövs. Så kan man väl uttrycka det.

Vi har också sagt till arbetsmarknadens parter att regeringen är beredd att lägga fram det här, för det är vad vi utifrån ett politiskt perspektiv kan göra för att påverka, och vi lyssnar in våra expertmyndigheter och instanser. Men vi har också öppnat upp för arbetsmarknadens parter att komma med egna lösningar på hur man kan förbättra arbetsmiljön och se till att skapa mer hälsofrämjande arbetsplatser som i samma mån som vårt förslag skulle kunna få ned sjukfrånvaron. I sådana fall kommer vi inte att lägga fram det här förslaget.

Vi för nu en sådan diskussion med arbetsmarknadens parter. Vi har också tillsatt en processledare från Regeringskansliet.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:580 om en utvecklad sjukskrivningsprocess

Anf. 73 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Aron Modig har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att

- hälso- och sjukvårdens kontakt med arbetsgivaren ska bli en naturlig del av sjukskrivningsprocessen
- införa ett bedömningsstöd för hälso- och sjukvården som kan minska behovet av sjukskrivning och öka återgången i arbete
- införa öppna jämförelser av sjukskrivningar och av resultat av insatser för att främja återgång i arbete.

Först vill jag tacka för frågan och understryka hur viktigt det är att utveckla olika aktörers roll i sjukskrivningsprocessen och då inte minst hälso- och sjukvårdens.

Under hösten 2015 presenterade regeringen ett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. I det har regeringen identifierat sju områden där insatser behöver vidtas under mandatperioden och där Försäkringskassan, arbetsgivarna och hälso- och sjukvården är de viktigaste aktörerna. Regeringen genomför därför en rad insatser som ska främja hälso- och sjukvårdens förutsättningar att erbjuda god vård och behandling av sjukdomar som i hög grad leder till sjukfrånvaro.

En viktig åtgärd är den överenskommelse som regeringen och SKL tecknade i december 2015 och som ger landstingen 1,5 miljarder kronor i stimulansmedel för kvalitetshöjande insatser inom hälso- och sjukvården. Bland annat avsätts 360 miljoner kronor för att utveckla en funktion för koordinering inom hälso- och sjukvården.

Syftet med en koordineringsfunktion är att skapa möjligheter för tidig samverkan kring individer i sjukskrivningsprocessen genom att hitta former för att vid behov samverka både internt inom vården och externt med

andra aktörer som arbetsgivare, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och kommuner.

I överenskommelsen ges också utvecklingsmedel till SKL och Försäkringskassan för att pröva möjligheterna att utveckla ett bedömningsstöd som kan bidra till att identifiera de individer som riskerar en längre sjukskrivning och som har behov av behandlings- och rehabiliteringsinsatser.

Regeringen har också ingått en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting om insatser för att förbättra vården för personer med kroniska sjukdomar. I överenskommelsen ingår insatser för att främja spridningen och tillämpningen av nationella riktlinjer och kliniska behandlingsrekommendationer för ett stort antal kroniska sjukdomar.

I Socialstyrelsens uppdrag ingår att utveckla nationella kunskapsstöd för hälso- och sjukvården i syfte att bidra till en mer jämlik och jämställd vård. Socialstyrelsen uppdaterar för närvarande bland annat nationella riktlinjer för ångest och depression. Socialstyrelsen har dessutom fått i uppdrag att uppdatera och följa upp det försäkringsmedicinska stödet. En viktig utgångspunkt för de insatser som nu genomförs är att skapa samordnade lösningar som underlättar för mottagare i hälso- och sjukvården att samlat ta del av kunskapsstöden om god vård och återgång i arbete.

Regeringen har nyligen lämnat två uppdrag för att öka kunskapen om sjukskrivningspraxis och sjukskrivningsprocessen. Försäkringskassan har fått i uppdrag att ta fram förslag till utfallsmått inom hälso- och sjukvården för sjukskrivnas återgång i arbete i syfte att öka kunskaperna om i vilken utsträckning vårdens insatser leder till avslutad sjukskrivning.

Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd, Forte, har fått i uppdrag att förbereda och genomföra en utlysning av forskningsmedel i syfte att öka kunskaperna om vilka faktorer och åtgärder inom hälso- och sjukvården som bidrar till att sjukskrivna personer återgår i arbete.

Regeringen har även för avsikt att under våren lämna ett uppdrag till berörda myndigheter att analysera skillnader i sjukskrivningspraxis mellan exempelvis olika regioner, kommuner och enheter. Avsikten är att utveckla transparenta jämförelser och uppföljningar av sjukskrivningsmönster.

Då Aron Modig, som framställt interpellationen, anmält att han var förhindrad att närvara vid sammanträdet förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:596 om Samverkan för bästa skola

Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat mig varför det – inom ramen för Samverkan för bästa skola – är frivilligt och inte ett tvång att ta emot stöd och resurser när Skolinspektionen har konstaterat att skolan eller huvudmannen har stora brister.

Jag vill börja med att konstatera att Maria Stockhaus och jag delar synen på hur viktigt det är att resurser riktas till skolor som har stora utmaningar.

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

I Samverkan för bästa skola riktas insatserna till skolor med låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier. Dessa skolor ska också ha eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sina resultat på egen hand. Det är Skolverket som utifrån underlag från Skolinspektionen gör ett urval av de skolor och huvudmän som bedöms bäst uppfylla dessa kriterier.

En viktig del i Samverkan för bästa skola är kapacitetsbyggande. I dialog med huvudmannen erbjuder Skolverket stöd i form av utvecklingsinsatser som ska stärka huvudmannens egen förmåga att planera, följa upp och utveckla utbildningen. Syftet är att förbättra elevernas kunskapsresultat och öka likvärdigheten inom och mellan skolor.

Jag kan konstatera att denna modell hittills fallit väl ut. Statens skolor har inom uppdraget under 2015 inlett samarbete med 24 kommuner och enskilda huvudmän. Skolverket räknar med att Samverkan för bästa skola successivt kommer att utvidgas med cirka tio nya kommuner eller huvudmän för fristående skolor varje halvår. Fram till 2019 räknar man med att 180 skolor kommer att ha medverkat i satsningen.

Trots att det inte föreligger något tvång att samarbeta med Skolverket inom Samverkan för bästa skola är efterfrågan stor, och kommuner och enskilda huvudmän är intresserade av att få stöd för att förbättra sin förmåga att planera, följa upp och utveckla utbildningen. Skulle det framöver uppstå svårigheter i att nå överenskommelser, trots att behovet av riktade insatser är omfattande, får vi i det läget göra en bedömning av huruvida uppdragets förutsättningar bör justeras.

Kapacitetsbyggandet inom Samverkan för bästa skola är påbörjat, men det finns behov av större förändringar för att stärka styrkedjan. Därför har regeringen tillsatt en skolkommision som ska lämna förslag som syftar till höjda kunskapsresultat, förbättrad kvalitet i undervisningen och en ökad likvärdighet i skolan. Skolkommisionen har ett brett mandat att ge förslag på hur man kan bygga ett starkt skolsystem.

Anf. 75 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret.

Diskussionens vågor går till och från höga när det gäller huvudmannaskapet för skolan. Ska det vara stat eller kommun? Sanningen är väl att det egentligen alltid har varit ett gemensamt ansvar. Staten har ansvar för styrdokument, lärarutbildning och för att bevaka likvärdigheten över landet. Kommunerna står för resurser och utförande.

Alliansregeringen beslutade om inrättande av Skolinspektionen för att staten bättre skulle kunna ta ansvar för likvärdighet och kvalitet över landet. Staten har också genom olika statsbidrag försökt stötta utvecklingen i skolan. Som jag skrev i min fråga har vi alla, oavsett partifärg, anledning att vara självkritiska över hur detta instrument har använts.

Vi moderater svarade på kritiken med hjälp av vad vi kallar kunskapskontrakt. Vi vill kombinera dem med en tydligare betygssättning i samband med inspektionerna och större krav på kommuner och skolor som inte håller måttet att ta del av det stöd som kan ges inom ramen för kunskapskontrakten.

Regeringens motsvarande satsning innebär inget tvång att vara med. Det förvånar mig att det inte finns någon skyldighet att vara med. Där Skolinspektionen har identifierat huvudmän eller skolor med stora brister som inte bedöms klara av att förbättra kvaliteten på egen hand har de trots det möjlighet att välja bort det stöd som erbjuds. Det är huvudmän och skolor som inte bedöms ha kapaciteten. Det är allvarligt att själv klara av att förbättra kvaliteten. I min värld är detta samma sak som att lämna eleverna i kommunerna, hos dessa huvudmän, helt i sticket. På vilket sätt tar staten ansvar för likvärdigheten då?

Hur dessa huvudmän tänker som tackar nej har jag svårt att förstå. Det stöd som erbjuds är vad jag kan bedöma efter två besök kvalificerad utbildning och hjälp att analysera resultaten för att kunna vidta rätt åtgärder. Att tacka nej är ett svek mot eleverna.

Jag såg till min glädje att Nynäshamns kommun fanns med på listan över dem som har tecknat avtal. Kommunen måste ha lagts till nyligen eftersom den inte fanns med tidigare. Nynäshamn fick kraftig kritik av Skolinspektionen och ett vitesföreläggande för att man under fem års tid inte lyckats göra något åt de förbättringsområden som hade påpekats tidigare. Nu har Nynäshamn tack och lov tackat ja till ett avtal med Samverkan för bästa skola, men frågan är om utbildningsministern tycker att det är rimligt att en kommun som Nynäshamn skulle ha haft möjligheten att tacka nej.

Anf. 76 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus, för interpellationen och inlägget!

Enligt min bedömning är det helt korrekt analyserat att diskussionens vågor om skolans huvudmannaskap har gått höga under lång tid. Ibland uppfattas det som att det är ett slags val, att vi kan välja att ha ett delat ansvar eller inte. Så är det inte, precis som Maria Stockhaus säger. Våra barns utbildning kommer alltid att vara ett delat ansvar. Problemet är när det delade ansvaret blir ett otydligt ansvar. Så ser det ut i dag.

OECD:s granskning av svensk skola är tydlig. De granskningar vi själva gör, och inte minst Skolinspektionens rapporter efter inspektion på samtliga Sveriges skolor, visar tydligt att den ansvarskultur som kännetecknar de huvudmän och skolor som lyckats vända fallande resultat och göra goda resultat inte finns i skolsystemet som helhet. Ansvaret är otydligt. Det är otydligt vem som är ansvarig för vad. Det måste vi förändra.

Samverkan för bästa skola är inte svaret på hela den frågan. Men Samverkan för bästa skola är svaret på frågan vad som kan göras inom ramen för dagens regelverk, dagens bristande styrkedja, för att säkerställa att vi när en skola inte ger eleverna de kunskaper de behöver och när huvudmannen inte har kapacitet att styra utvecklingen arbetar tillsammans för att vända utvecklingen på skolan. Hur samverkar stat och kommun då?

Alldeles för länge har stat och kommun stått i ett läge där de har tittat på varandra och bollat ansvaret mellan varandra. Eleverna, och även lärare och rektorer, har hamnat i kläm. Därför utarbetade vi som ett vallöfte, tillsammans med framför allt Sveriges Skolledarförbund, förslaget Samverkan för bästa skola. Det sjuöppades utan de lagförändringar som till exempel ett tvång att upprätta ett kontrakt skulle innebära. Vi kunde helt enkelt komma igång mycket snabbare.

Skolverket gör inte i sina redovisningar i dag bedömningen att ett ytterligare lagstöd skulle behövas för överenskommelser, vare sig när det gäller att se till att överenskommelserna kommer på plats eller när det gäller det innehåll som Skolverkets experter bedömer behövs. Jag är självklart inte främmande för att om vi hamnar i ett läge där Skolverket konstaterar att det behövs ett ytterligare lagstöd för att nå fram till alla huvudmän som behöver stödet se till att lagstödet kommer på plats.

Det sker nu en mer grundlig genomgång av hur styrkedjan för svensk skola kan förbättras så att det statliga stödet till skolorna når fram på ett helt annat sätt än vad som är fallet i dag, och som även Maria Stockhaus redovisade. Den frågan hanteras inom ramen för Skolkommissionen.

Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! I nästa vecka kommer Skolkommissionen med sitt delbetänkande. Det ska bli bra att få upp förslagen på bordet. Utbildningsministern har i många debatter hänvisat till just kommissionens arbete.

Jag har följt kommissionens arbete i den parlamentariska referensgruppen. Det som är olyckligt med det arbetet är att det är lite som kan få effekt i närtid i Sveriges skolor. Under tiden går elevkull efter elevkull ur svensk skola utan att alla får med sig de kunskaper de behöver för att till exempel kunna gå nationella program på gymnasiet. Det är för långsamt och för saktfärdigt agerat av regeringen Fridolin, och det är våra elever som tyvärr drabbas.

Det finns många huvudmän i Sverige som gör ett fantastiskt arbete och där de flesta elever klarar skolan bra. Sedan finns många huvudmän som misslyckas. Skolinspektionsrapporterna kan ibland bli en ledsam läsning. Jag brukar ägna mig åt att läsa dem inför besök som jag ska göra. Det finns alldeles för många huvudmän som inte klarar sitt uppdrag och som får kritik av Skolinspektionen, även efter det att skolan har fått ett antal år på sig att rätta till problemen.

I Nynäshamns fall är frågan om det över huvud taget finns kapacitet. Jag är glad att skolan får stöd utifrån. Jag har även besökt Nynäshamn. Jag delar Skolinspektionens bedömning att Nynäshamn inte kommer att klara detta på egen hand. Riktat stöd till huvudmännen kan absolut vara rätt väg att gå, men att låta det vara frivilligt gör att man riskerar elevers utbildning.

Det är positivt att utbildningsministern har fått signaler att Samverkan för bästa skola har slagit väl ut, men hur djuplodande är den utvärderingen? Avser utbildningsministern att göra en regelrätt utvärdering? Kommer frågan om frivillighet i så fall att vara med i den utvärderingen?

Anf. 78 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack för frågorna!

Det finns något paradoxalt i Maria Stockhaus kritik mot oss. För det första agerar vi inte tillräckligt snabbt för att hjälpa skolorna. För det andra borde vi ha väntat med att sätta Samverkan för bästa skola till dess en utredning med lagstiftningsförslag var färdig, dessutom förhandlad mellan partierna och dessutom framlagd och behandlad i riksdagen.

Då hade Samverkan för bästa skola sannolikt fortfarande inte varit igång. Då hade Nynäshamns kommun, som Maria Stockhaus använder som exempel och som har slutit en överenskommelse, fortfarande inte haft

den överenskommelsen på bordet. Då hade vi i stället här i riksdagen diskuterat hur lagstiftningen bäst ser ut. Samverkan för bästa skola är det som kan göras inom ramen för det regelverk som gäller i dag.

Jag kan vara förvånad över att den typen av skräddarsytt stöd inte gavs till skolorna tidigare. Att man inrättade Skolinspektionen var bra. Men man saknade över huvud taget ett system för att hjälpa de huvudmän som Skolinspektionen konstaterade inte själva skulle klara att vända utvecklingen på sina skolor.

Därför inrättade vi det, och vi inrättade det på det snabbaste sättet man kan göra en förändring i myndighetsstrukturen, alltså utan att upprätta en ny myndighet och utan att upprätta ett nytt regelverk. Vi gjorde helt enkelt det som var möjligt inom ramen för gällande regelverk.

Frågan som ställs är: Kommer det att göras en djupare utvärdering? Självklart kommer det att göras det.

Frågan som ställs på det är: Kommer den också att behandla frågan om det fortsatt behövs ett lagstöd? Ja, självklart. Vi är fullt beredda att följa det, och vi för en löpande dialog med Skolverket.

Hitintills har vi inte fått signaler om att Skolverkets arbete skulle behöva ytterligare lagstöd för att vare sig få till överenskommelser eller få det innehåll i överenskommelser som myndighetens experter bedömer som nödvändigt. Skulle den signalen ändras är jag fullt beredd att lägga fram förslag till en lagstiftning.

Anf. 79 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag förutsätter att utbildningsministern anser att alla elever, oavsett vilken huvudman de väljer, har rätt till en bra utbildning.

Samverkan för bästa skola erbjuds ju både fristående och kommunala huvudmän, något som jag tycker är bra. Men vid de två besök som jag har gjort hos dels en kommunal, dels en fristående huvudman framkom en ganska tydlig skillnad.

Hos den kommunala huvudmannen har det i början fungerat så att huvudmän har träffats i grupp och diskuterat gemensamt. Samverkan för bästa skola har kommit som en fortsättning. Hos de kommunala huvudmännen presenterade man Samverkan för bästa skola, och de som var tveksamma utsattes för en hel del påtryckningar att hoppa på det här. Det har gjort att de flesta kommunala huvudmän som blivit erbjudna det här har hoppat på.

När jag pratade med den fristående huvudmannen, som hade varit med om en liknande process tillsammans med Skolverket, framkom det att de allra flesta i gruppen fristående huvudmän hade tackat nej till erbjudandet om Samverkan för bästa skola och inte utsatts för några påtryckningar att skriva på avtalet.

Min fråga är om utbildningsministern tycker att det är rimligt att fristående och kommunala huvudmän behandlas olika. Har inte elever som har valt en fristående huvudman samma rätt till en bra utbildning?

Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jo, det har de, och om staten bedömer att man behöver ett stöd är det oanständigt att man tackar nej till det stödet. Om staten bedömer att man behöver ett stöd, oavsett om man är kommunal eller fristående,

bör man ta emot det stödet. Man bör vara delaktig i att ta fram den överenskommelse som behövs, och man bör implementera den.

Jag förutsätter att den reflektion som Maria Stockhaus nu gör är någonting som vi kan ta in i den fortsatta utvärderingen och i hur vi följer det här men som också, ifall detta stämmer, möjligen kan påverka den moderata idédebatten om vilka regler vi ska ha för att godta huvudmän och ge dem det största välfärdsförtroende man kan få, nämligen att ge våra barn en bra skola.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:597 om digitala verktyg till nyanlända elever

Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Maria Stockhaus har frågat mig varför jag och regeringen inte ger Skolverket uppdraget att ta fram digitala hjälpmedel för att stötta nyanlända elever på deras modersmål.

Jag håller med Maria Stockhaus om att det är viktigt att nyanlända elever – och för den delen alla elever – har tillgång till läresurser som är anpassade till elevernas förutsättningar och behov, inklusive digitala verktyg.

Statens skolverk har fått i uppdrag att genom generella insatser bidra till att minska skillnader i kunskapsresultat mellan nyanlända elever, elever med annat modersmål än svenska och andra elevgrupper. De generella insatserna riktar sig till samtliga huvudmän och skolor och till alla nivåer i styrkedjan. Modersmålsundervisning och språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är exempel på områden som myndigheten har identifierat som särskilt angelägna att uppmärksamma i arbetet med att utforma insatserna.

Skolverket för inom ramen för uppdraget dialog med huvudmän och andra skolaktörer. Utifrån en samlad nulägesanalys tydliggörs och identifieras exakt vilka insatser som behöver vidtas på huvudmänna- och skolenivå.

Det kan i sammanhanget vara värt att konstatera att staten i Sverige inte ansvarar för framtagandet av läromedel. Men inget hindrar Skolverket från att ta fram eventuellt material där det identifieras som nödvändigt inom ramen för uppdraget.

Skolverket genomför även riktade insatser som vänder sig till de huvudmän som bedöms vara i störst behov av stöd i arbetet med mottagandet av nyanlända elever. De riktade insatserna handlar om att ge stöd när det gäller systematiskt kvalitetsarbete, hur huvudmannen kan anpassa sin organisation och insatser riktade till lärare och annan pedagogisk personal för att utveckla undervisningens kvalitet. Skolverket ska i genomförandet anpassa insatserna till lärarnas, studiehandledarnas, rektorernas och huvudmännens behov och förutsättningar.

Inom ramen för den migrationspolitiska överenskommelsen med de borgerliga partierna har regeringen även i en proposition till riksdagen föreslagit utökade möjligheter till modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet genom ökade möjligheter till fjärrundervisning och entreprenad.

I det uppdrag regeringen gett Skolverket att genomföra nationella skol-utvecklingsprogram ingår uttryckligen kompetensutvecklingsinsatser avseende digitala lärresurser och verktyg för att bland annat stärka den digitala kompetensen i undervisningssituationen i skolan. Regeringen har också uppdragit till Skolverket att föreslå nationella it-strategier för skolväsendet. Myndigheten presenterade sina förslag i april, och dessa bereds nu inom Regeringskansliet.

Detta är några av de initiativ som regeringen vidtagit för att stärka den digitala kompetensen och främja en ändamålsenlig användning av it i skolan. It i form av bland annat digitala verktyg och lärresurser har en strategisk potential för ökad måluppfyllelse och likvärdighet i skolväsendet. Jag avser att återkomma i fråga om regeringens fortsatta arbete för att denna potential fullständigt ska tas till vara.

Anf. 82 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Tack så mycket, utbildningsministern, för svaret!

Den stora mängd nyanlända som skolorna nu tar emot innebär stora utmaningar för både skolor och huvudmän.

Skolverket var hos utbildningsutskottet nyligen och redogjorde för de insatser som görs för att stötta skolor och huvudmän när det gäller att möta utmaningarna – det som utbildningsministern beskrev. Dessa insatser är välbehövliga.

I beskrivningen av insatserna fanns dock ingenting om digitalt stöd. Jag ställde till slut frågan, och Skolverkets representanter sa att det inte ingår i deras uppdrag när det gäller nyanlända.

Det är inte statens ansvar att ta fram läromedel, men i dagsläget befinner vi oss i det närmaste i en krissituation. Vi har många nyanlända som alla behöver lära sig svenska men också få utmaningar när det gäller att komma vidare i sin kunskapsutveckling.

Huvudmännens möjligheter att tillgodose detta ser lite olika ut. Det finns ett fåtal initiativ på marknaden med digitalt stöd på olika språk men också stöd för att lära sig svenska. Den svenska marknaden är dock liten, och en del språk är så pass små att det aldrig kan bli lönsamt att utveckla digitalt stöd i de språken.

I den situation vi nu befinner oss i, är det rimligt att Skolverket inte har något uppdrag att ens titta på möjligheter till digitalt stöd inom ramen för arbetet med nyanlända?

Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Tack, Maria Stockhaus! Mitt svar är att Skolverket har ett sådant uppdrag.

För att förstå bakgrunden till diskussionen ska man möjligen göra en kort reflektion över de brister som funnits i regeringens styrning av Skolverket. Skolverket är en myndighet som har varit styrd med mycket detaljerade och många uppdrag som har försvårat den långsiktiga utvecklingen av myndigheten på ett bra sätt.

Detta har vi utvärderat. Statskontoret har gjort en mycket bra redovisning; Ekonomistyrningsverket likaså. Regeringen tar in stöd för att förbättra sin styrning av Skolverket. Jag vill inte lasta Skolverkets ledning, utan det handlar alltså om en utvärdering av hur regeringen har styrt myndigheten.

En del i detta är att undvika att ge många snabba, väldigt detaljerade uppdrag till Skolverket. Därför har vi i stället på ett par strategiska områden säkerställt att Skolverket får de resurser man behöver, de medel som kan användas och de breda uppdrag som gör att man kan föra en dialog med huvudmännen om vad som behövs.

Uppdraget att ge stöd i undervisningen till nyanlända är ett exempel på detta. Det är ett brett uppdrag, finansierat genom statsbudgeten, som ger Skolverket möjlighet att snabbt göra de insatser som man i dialog med huvudmännen bedömer är nödvändiga. Jag tror att det är ett bättre sätt att arbeta, särskilt i det specifika fall som Maria Stockhaus lyfter upp.

Jag är inte säker på att regeringen är den bästa instansen i sammanhanget att bedöma vilka it-hjälpmedel som redan finns på marknaden, vilka som bör tas fram, vilka som kommer att finnas inom kort, vilka som kostar för mycket för skolorna att använda och vilka som redan används frivilligt. Det är någonting som Skolverket har rätt expertis att utvärdera.

Skolverket för alltså en löpande dialog med huvudmännen inom ramen för det uppdrag man fått från regeringen. Om man inom ramen för det bedömer att man ska ta fram den typ av lärverktyg som pekas på i interpellationen har Skolverket all möjlighet att inom ramen för sitt uppdrag göra det.

Anf. 84 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Då är det ett märkligt agerande från Skolverkets sida att man inte lyfter fram den här möjligheten. Man ser närmast förvånad ut när frågan om digitalt stöd tas upp. Det behöver ju inte handla om att Skolverket självt ska ta fram stöd. Det kan också handla om att se över var det finns behov och hur det ser ut med möjligheter att använda eventuellt innehåll som finns tillgängligt.

Nu väntar ett långt och efterlängtat sommarlov. I många kommuner erbjuder man sommarskola i olika former. Jag var förra sommaren på besök på en sommarskola i Uppsala för gymnasieelever som gick språkintrödning. De fick möjlighet att gå på sommarkurs i tre veckor för att lära sig svenska bättre. De övriga sju veckorna på sommarlovet fick de troligtvis ingen större möjlighet att tala svenska. Någon form av digitalt stöd för att de skulle kunna fortsätta sin utveckling i svenska hade skolan inte ens tänkt på.

Detta är ett nytt sätt att tänka. Det är ett nytt verktyg för skolan fortfarande, tyvärr. Det är svårt att överblicka vilket innehåll som finns, och där skulle skolor och huvudmän behöva mer stöd.

Med tanke på hur Skolverket har agerat hittills tror jag att det skulle vara lämpligt att lyfta fram frågan om digitalt stöd för nyanlända inom ramen för det uppdrag man har. Man ska vara tydlig med att det ska ingå.

Även om huvudmännen har ansvar för att anpassa undervisning och ge stöd till nyanlända är det väldigt få huvudmän i Sverige som är så pass stora att de har möjlighet att ta fram eget digitalt innehåll på olika språk. Utvecklingen generellt när det gäller digitala läromedel går långsamt, och för att få utväxling av de it-investeringar som gjorts av svenska huvudmän är det nog viktigt att de även kommer med bra digitalt innehåll.

I Danmark har regeringen subventionerat digitala läromedel för att få igång en marknad. Även Danmark är ju en relativt sett liten marknad. Diskussionen om digitala läromedel och innehåll generellt hoppas jag kommer upp inom en snar framtid inom ramen för diskussionen om den digitala strategin för skolan. Däremot känns digitalt stöd för nyanlända, eller åtminstone kartläggning av vad det finns för möjligheter för huvudmännen att använda dem – vad finns det för innehåll på marknaden, vad finns det för appar och annat stöd som man skulle kunna använda – som en fråga där huvudmännen skulle ha behov av hjälp. Är utbildningsministern beredd att utöka uppdraget till Skolverket när det gäller nyanlända till att även omfatta digitalt stöd?

Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag instämmer i allt väsentligt i den analys som Maria Stockhaus gör. Även Maria Stockhaus band samman detta på samma sätt som jag gjorde i mitt ursprungliga interpellationssvar. Detta är en av anledningarna till att vi har begärt att äntligen få fram nationella it-strategier. Om vi på det nationella planet har ett mer strukturerat sätt att jobba med it i skolan blir det mer naturligt att göra det när vi till exempel får en uppgift som den vi fått under hösten, att ta emot väldigt många nyanlända elever på kort tid. Då kan man snabbt använda sig av digitala lärverktyg.

Jag tar givetvis med mig denna fråga i min dialog med Skolverket om uppdraget. Regeringen är tydlig med att det ryms inom uppdraget i dag att kunna ta fram digitala lärverktyg, utvärdera marknaden eller göra de översyner som behövs om man i sin dialog med huvudmännen bedömer att det behovet finns. Skulle Skolverket anse att man behöver något slags utvidgning av uppdraget får vi naturligtvis ta till oss det. Men det uppdrag vi har gett är öppet för Skolverket att använda för de insatser som man ser har störst effekt.

Anf. 86 MARIA STOCKHAUS (M):

Herr talman! Jag tänkte ta upp en annan sak som utbildningsministern tog upp i sitt interpellationssvar, nämligen frågan om fjärrundervisning och den proposition som är på väg fram om möjligheten till fjärrundervisning på entreprenad när det gäller modersmålsundervisning och studiehandledning. Det är en välkommen förändring av lagstiftningen, en förändring som kom till stånd tack vare Alliansens agerande i utbildningsutskottet.

Den proposition som nu kommit är begränsad till just modersmål och studiehandledning, något som naturligtvis är bra för många nyanlända, men flera remissinstanser har kritiserat att den är för restriktiv. Man vill se fler möjligheter att utnyttja tekniken och samarbeta mellan huvudmän.

Ett viktigt ämne för nyanlända är svenska som andraspråk. Det är naturligtvis alltid bäst om eleverna kan undervisas av en lärare i sitt klassrum, men lärare i svenska som andraspråk är en av de lärarkategorier som det råder störst brist på. Här skulle fjärrundervisning på entreprenad kunna vara en lösning, men det tillåter inte lagen. Det tillåts inte ens efter den lagändring som nu är på väg.

Jag undrar varför regeringen inte är beredd att öppna för försök i andra änden med fjärrundervisning på entreprenad. Detta är något som många remissinstanser tar upp. För många huvudmän är det den enda lösningen när det gäller att erbjuda till exempel svenska som andraspråk för nyanlända elever med en behörig lärare. Då är fjärrundervisning på entreprenad den enda möjlighet man har.

Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Låt mig säga tre saker.

För det första finns det möjlighet att på försök erbjuda fjärrundervisning i fler ämnen. Då är det just ett försök. Vi har ett antal huvudmän som deltar i sådana försök för att kunna utvärdera det.

För det andra är entreprenadmöjligheten inte den enda möjligheten att samverka mellan huvudmän. Det är den lättaste möjligheten men inte den enda. När det gäller svenska som andraspråk ska man dock veta att problemet inte i lika hög grad som när det gäller studiehandledning och modersmål är att lärarkompetensen finns någon annanstans än i den egna kommunen, utan problemet är att vi generellt har alldeles för få lärare som har kompetens i svenska som andraspråk. Det finns en risk med att utmåla det som om man skulle kunna hitta dessa behöriga lärare bara man hade möjlighet till fjärrundervisning, för bilden är nog att de lärare som är behöriga i svenska som andraspråk överlag har fulla tjänster där de arbetar.

För det tredje skulle jag ha trott att den borgerliga kritiken om att vi inte skyndade tillräckligt snabbt med propositionen om fjärrundervisning utifrån de beredningsunderlag som fanns skulle ha blivit lite lugnare efter Lagrådets yttrande. Det är ju Lagrådets uppgift att bedöma hur vi följer regeringsformens beredningstvång, och Lagrådet sa väldigt tydligt att vi gick väldigt snabbt fram. Här gick vi snabbare fram än Lagrådet bedömer att beredningstvånget kräver, och vi gjorde det för att vi ville få dessa regler på plats så snabbt det bara gick. Detta gjorde vi snabbare än den tidigare regeringen lade fram någon av sina propositioner, och det var nödvändigt. Därför var det också nödvändigt att gå emot den kritik vi fick från Lagrådet. Vi gjorde detta så snabbt det bara gick, för att denna möjlighet skulle öppnas för modersmål och studiehandledning.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:610 om utökad matematikundervisning

Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Erik Bengtzboe har frågat mig hur länge högstadiel eleverna ska behöva vänta på mer matematikundervisning.

Jag instämmer i Erik Bengtzboes problembeskrivning av de sedan 1990-talet fallande resultaten i matematik. Det är en trend som måste brytas. Internationell forskning stöder sambandet mellan utökad undervisningstid och kunskapsresultat.

hållning och teknikfientliga inställning till fjärrundervisningen var ju tydlig redan när lagstiftningen uppdaterades för ett år sedan. Så det är ju ingenting som är så att säga nypåfunnet och som inte hade gått att lösa, trots Lagrådets kritik. Vi hade kunnat ta tag i den frågan för nästan 18 månader sedan.

Likväl ska jag gå vidare och diskutera matematik. Sverige lider kraftigt av bristande matematikkunskaper. Det leder till en kunskapsbrist som får allvarliga konsekvenser. Matematik är inte ett ämne bland andra ämnen. Matematik är en grundsten för att tillgodogöra sig annan utbildning. Matematik är en nyckel för att klara av andra ämnen i skolan och för att kunna utvecklas.

Matematik är inte heller ett ämne bland andra när det gäller problematiken för svenska skolelever att ta sig igenom skolsystemet med goda resultat. Bristande matematikkunskaper är i dag den enskilt vanligaste orsaken till att man fallerar i och som omöjliggör för att få gymnasiebehörighet. En av tio elever når inte gymnasiebehörigheten på grund av att man inte klarar av matematiken.

Sverige sticker här ut. Sverige har låga resultat i matematik och dessutom en negativ trend för kunskapsresultaten i matematik. Där sticker vi ut negativt jämfört med andra länder. Sverige sticker också ut i fråga om undervisningstid i matematik. De kunskapsluckor som har uppstått har inte uppstått i ett vakuum, utan det går att se en tydlig koppling till undervisningstiden.

Om man jämför svenska elever i årskurs 8 med motsvarande elever i andra EU- och OECD-länder har svenska elever mer än 20 timmar mindre matematik. I årskurs 4 har man 40 timmar mindre matematik. Vi vet dessutom att detta är teoretiska siffror, eftersom det även finns utmaningar i den svenska skolan med lärlösa lektioner och inställda lektioner. Alla elever får inte det stöd som de önskar.

I svensk politik har vi länge pratat om dessa utmaningar. Det är knappast någonting som är en nyhet med tanke på att vi har haft sjunkande kunskapsresultat ända sedan 80-talet, sett till de faktiska resultaten. Även om vi pratar om dessa frågor, även om OECD hyllar oss för att vi har en stor samstämmighet inom politiken när det gäller att se och uppmärksamma problemen, har vi helt ärligt inte levererat.

Vad är då nyckeln? Hur ska vi då höja kunskapsresultaten, framför allt i matematik? Bra lärare är självfallet det som är enskilt mest avgörande. Därför är Matematiklyftet och annat viktigt, men det spelar inte så stor roll om man inte får ordentlig undervisningstid med lärare. Undervisningstiden behöver utvidgas.

Under sina åtta år började Alliansen att bygga ut matematikundervisningen när vi kunde identifiera att Sverige halkade efter när det gäller undervisningstiden. Vi utökade undervisningstiden i de lägsta åldrarna. Därefter har riksdagen beslutat om att utöka undervisningstiden i både mellanstadiet och högstadiet och också finansierat det. Nu kommer regeringen antligen med förslag om utbyggnad i mellanstadiet, men högstadiet får fortfarande vänta.

Vad är det som statsrådet väntar på? När får vi se statsrådet gå från ord till handling?

Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Om fjärrundervisningen vill jag bara till protokollet föra att jag anser att Erik Bengtzboes beskrivning är inkorrekt. Vi gick så långt som det var möjligt att gå med det beredningsunderlag som var framtaget av den föregående regeringen. LAGRÅDET ansåg att beredningstvävet inte var uppfyllt i den ganska svåra frågan om hur man arbetar med entreprenadfrågor. Vi hade absolut inte kunnat gå längre än det som lades fram inför riksdagen för drygt ett år sedan.

Till frågan som interpellationen handlar om. Vi utökar undervisningstiden i matematik enligt den plan som ursprungligen lades fram av den föregående regeringen. De elever som fick mer matematik i ettan börjar nu fyran till hösten och kommer då att få mer matematik. Vi för nu samtal om hur vi ska göra med kraven på utökad matematik också i högstadiet.

Det som mitt svar handlade om och som jag också hör Erik Bengtzboe säga är att det gäller både undervisningstid och undervisningens kvalitet. OECD:s studier av Sverige är väldigt tydliga i detta. Man ställer inte bara frågan till eleverna om hur många timmars undervisning de får utan också vilka typer av problem som de ställs inför i matematikundervisningen. Sverige sticker ut, och det är inte positivt. Det är en av förklaringarna till att vi inte får de goda resultat som vi behöver i matematik.

Det är självklart att vi måste göra de investeringar som krävs för att matematiklärare ska kunna nå sin fulla potential och få de bästa förutsättningarna för sitt arbete. Mer undervisningstid är en del av detta, men det är inte det hela. Det handlar också om att man ska kunna utvecklas kollektivt i samverkan med andra, att den kompetens som finns inom den svenska lärarkåren ska spridas och att lärare ska få den tid som de behöver för att kunna förbereda sina lektioner och skapa kvalitet i undervisningen.

I dag presenterade regeringen en delredovisning av nationell samling. En del av de frågor som har diskuterats sedan Lärarlönelyftet presenterades är hur man ska minska lärares administrativa arbetstider och öka deras möjligheter att skapa kvalitet i sin undervisning.

Anf. 91 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Fina ord i all ära, och det är få saker av det som presenteras på DN Debatt i dag som jag har invändningar emot. Det är bra att det finns ambitioner för svensk skola och även hos den nuvarande regeringen att fortsätta att utveckla svensk skola. Min och Moderaternas uppfattning är att den ambitionsnivån behöver höjas. Det gäller både på vilket sätt regeringen väljer att arbeta och vilken tidshorisont som man talar om.

Statsrådet återkommer till dessa utredningar och förslag som skjuts på framtiden, och vi är nu snart halvvägs genom den här mandatperioden. Hur många gånger måste statsrådet Fridolin bli omvald för att det ska bli en ordentlig leverans av saker och ting? Jag förstår att han gärna vill bli omvald, helst många gånger om. Den viljan tänker jag inte ta ifrån honom, men vi behöver höja ambitionsnivån när det gäller utvecklingstakten i svensk skola. Det duger inte att vänta.

Varje enskilt år som regeringen inte genomför reformer om utökad matematikundervisning, trots att riksdagen har beslutat om det, är det 12 miljoner undervisningstimmar i matematik som fryser inne. Det är 12 miljoner undervisningstimmar som hade behövts.

Beträffande ambitioner och fina ord, hur långt sträcker sig statsrådets och regeringens ambitioner? Jag förstår att regeringen tycker att det är viktigt att vi har bra lärare. Jag tror inte att det finns någon företrädare i denna kammare eller någon annanstans i Sverige som tycker att vi skulle klara oss med sämre lärare eller som inte tycker att det behövs ännu bättre lärare för framtiden.

Jag tolkar statsrådets svar så att man tänker följa upp den föreslagna utbyggnaden av matematikundervisningen som Alliansen fastlade under sin tid och därefter har beslutat om med en majoritet i riksdagen. Men är man villig att gå längre?

Statsrådet målar upp en bild av att den bristande matematikundervisningen – i både tid och kvalitet – är ett problem som hämmar svenska elevers möjlighet att ta vara på sina chanser i livet. Hur långt är regeringen villig att gå?

Sverige halkar efter, och då krävs det att man verkligen vågar prioritera. Det är klart att vi kan stå här och debattera, och det är många saker som vi kan vara överens om, men det krävs också att man går till handling. Alliansen är redo att göra det. Moderaterna är redo att göra det. I vår senaste skuggbudget sköt vi till miljarder för att just möjliggöra mer undervisningstid i matematik och i andra ämnen. Det vore väldigt välkommet om den nuvarande regeringen även i framtiden tycker att det vore en god idé att tycka om Moderaternas förslag om utökad matematikundervisning. Ett löfte om det skulle sannerligen vara spännande för framtiden.

Anf. 92 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det här är kanske inte ett omdöme som Erik Bengtzboe kommer att bära med den ära som jag vill iklä det, men, Erik Bengtzboe, du är just nu den bästa oppositionsföreträdare en utbildningsminister kan tänka sig. Det du säger är: Gör det ni säger att ni ska göra, gör det fortare och gör det mer! Och ja, det vill vi! Vi kämpar på för att göra precis de insatser som interpellationssvaret handlar om – både utöka undervisningstiden i matematik och säkerställa att vi har de metoder och verktyg som krävs för att lärarna ska kunna utvecklas av varandra. Det är inte fina ord att utöka undervisningstiden med 105 timmar i mellanstadiet, vilket kommer att ske efter hösten. Det är handling. Det kommer att märkas för mattelärarna och de elever som undervisas i matematik.

Erik Bengtzboe frågar hur långt vi är beredda att gå. Vi vill utveckla permanenta fortbildningsinsatser i form av nationella skolutvecklingsprogram. Det innebär att Matematiklyftet, som i Alliansens tappning var en tillfällig satsning, nu är permanentad som en del av en nationell struktur och därmed kommer att fortsätta finnas. Vi säkerställer insatser för att lärare ska få mer tid för sitt uppdrag. De svåra prioriteringar som bland annat innebär ett minskat antal obligatoriska nationella prov och kommande digitalisering ger mer tid för lärare att förbereda lektioner. Vi gör också stora insatser för att höja lärares löner och på andra sätt öka attraktiviteten i läraryrket, så att fler vill bli lärare, vilket är själva grunden för att kunna utöka undervisningstiden. Ska vi utöka undervisningstiden måste vi ha lärare som kan undervisa under den tiden, och i dag har vi en stor lärarbrist, inte minst i ämnet matematik.

Det är mycket gott att som utbildningsminister ha en utbildningspolitisk debatt i den här kammaren som handlar om att man vill göra mer, göra saker snabbare och lägga mer pengar. Jag hade önskat att situationen sett ut så också tidigare. Vi har mötts flera gånger då jag har kunnat konstatera att antalet pedagogiska medarbetare i svensk skola minskade ganska drastiskt under föregående regering. Nu har vi i stället investerat, och det har vi uppenbarligen ett gott stöd för att göra. Under de två år som har gått har vi återanställt. År 2014 var det nästan 10 000 färre medarbetare i svensk skola än 2006, då alliansregeringen tillträdde. Nu har det blivit 13 000 fler. Det ger såklart mer tid för lärarna att göra sitt jobb och mer tid för eleverna med deras lärare.

Anf. 93 ERIK BENGTZBOE (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet, men vill upplysa honom om att lärartätheten i Sverige var mer eller mindre konstant under Alliansens åtta år vid regeringsmakten, vilket han egentligen är mycket väl medveten om. Det var positivt i vissa kommuner och negativt i andra kommuner, men det är inte sant att lärartätheten skulle ha minskat under Alliansens år. Antalet elever minskade, liksom antalet lärare, men lärartätheten var konstant. Låt inte några andra uppfattningar få lura oss!

Svensk politik har länge haft en hög svansföring i fråga om utbildningspolitik. Men med facit i hand får vi väl ändå lov att erkänna att vi kanske inte riktigt har klarat av att leverera på den nivå som vi har pratat, med tanke på att vi har haft skola och utbildning som en av de mest prioriterade frågorna i svensk politik i snart 60 år, men de senaste 30–40 åren ändå haft sjunkande skolresultat. Det kan inte anses vara ett gott betyg för politiken överlag.

Alliansregeringen genomförde massiva reformer under sina åtta år vid makten för att vända den utvecklingen. Jag hör att statsrådet hänvisar till mycket av det när han talar om den nu positiva utvecklingen i politiken. Utökad matematikundervisning, Matematiklyftet och andra saker är Alliansens politik. God politik ska fortsättas, så det är inga konstigheter med det. Men det var inte så att de reformerna var lätta att genomföra. Då gick kritiken i mycket ut på att vi gjorde för mycket för fort. Men ibland är det precis det som behövs. Sverige halkar efter. Vi skulle behöva göra mer och göra det snabbare. Jag önskar att även den nuvarande utbildningsministern får skäll för samma sak som den gamla fick, nämligen att han gjorde för mycket för fort, för det är det vi behöver.

Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Ånej! Du hittar ingen kritik från mig mot de insatser som handlade om kollegialt lärande eller om att man skulle ha mer tid med eleverna. Min kritik riktades mot den mängd reformer som gjorde att lärarna fick mindre tid att vara med eleverna och behövde anpassa sig efter ständigt skiftande politiska direktiv. Jag är glad över att vi skiftat fokus i den svenska skoldebatten från betyg och andra frågor med liten effekt på resultaten till det som verkligen gör nytta, till exempel den kollegiala utvecklingen, undervisningstiden och hur vi investerar i enskilda ämnen.

Lärartäthet är ett felaktigt begrepp om man ska mäta vilken tid lärarna har för att jobba med sina elever. Det tror jag att Erik Bengtzboe vet. När lärare ska ha tid att jobba med sina elever handlar det inte bara om hur

många lärarkollegor man har. Det handlar också om skolbibliotekarien, elevhälsan och specialistkompetenserna, de som gör att jag som lärare får ägna mig åt mitt jobb. När de skärs bort minskar lärarens möjligheter att göra sitt jobb. Då får man till sist göra fyra fem andra jobb och har ingen tid över till eleverna. Det var de medarbetarna som i stor utsträckning skars bort från svensk skola under den föregående regeringen.

Det är tydligt i Skolverkets statistik att vi tillträdde i ett läge där nästan 10 000 färre jobbade i den svenska skolan jämfört med 2006. På det sättet fick skolan betala för de fem jobbskatteavdrag som Alliansen genomförde. Det var en prioritering. Nu har vi i stället investerat i skolan. Vi har investerat i att anställa nya medarbetare. I dag jobbar det 13 000 fler människor i den svenska skolan än när jag tillträdde som utbildningsminister. Det innebär att eleverna får mer tid med sina lärare och att lärarna får mer tid att skapa kvalitet i sin undervisning. Det kommer också att höja kvaliteten på nästa mattelektion.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2015/16:613 om utökad undervisningstid i den svenska skolan

Anf. 95 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Erik Bengtzboe har frågat mig hur mycket längre svenska elever ska behöva vänta på att jag och regeringen ska agera i enlighet med riksdagens beslut gällande att utöka undervisningstiden i skolan genom att göra förskoleklassen till en del av grundskolan.

Jag håller med Erik Bengtzboe om att det finns en bred uppslutning i svensk politik kring värdet av en skola som ger alla elever förutsättningar att få en bra start i livet. I dag är det dock många elever som inte når målen för utbildningen i grundskolan. Regeringens svar på denna utmaning är investeringar för att tidigt ge det stöd eleverna behöver, stärka läraryrkets attraktivitet och skapa en jämlik skola för alla elever.

Regeringen anser även att utökad undervisningstid kan ge eleverna bättre förutsättningar att lyckas i skolan. Regeringen överlämnade därför den 17 mars i år propositionen *Ytterligare undervisningstid i matematik* till riksdagen. I propositionen föreslås att den minsta totala undervisningstiden i matematik successivt utökas med 105 timmar i årskurs 4–6 från nästkommande läsår i grundskolan och motsvarande skolformer. Detta innebär också att den totala undervisningstiden utökas.

Ytterligare undervisningstid för eleverna har även föreslagits av Grundskoleutredningen. Utredningen överlämnade sitt betänkande *Mer tid för kunskap – förskoleklass, förlängd skolplikt och lovskola* (SOU 2015:81) den 2 oktober förra året. Utredningen föreslår bland annat att förskoleklassen ska kvarstå som en egen skolform men bli obligatorisk, vilket innebär att skolplikten inträder vid sex års ålder. Betänkandet har remissbehandlats, och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen har för avsikt att återkomma till oppositionen i frågan för att föra samtal om den fortsatta processen.

Undervisningstiden har betydelse, men forskning pekar också på vikten av lärarens undervisningsskicklighet som den enskilt viktigaste faktorn för elevernas kunskapsinhämtning och resultat. Kvaliteten i undervisningen är alltså minst lika viktig som kvantiteten. Jag vill i sammanhanget lyfta fram utredningen om en läsa-skriva-räkna-garanti som lämnar sina förslag till regeringen i början av hösten 2016. Syftet med utredningen är att utarbeta ett förslag till system som ser till att alla elever får det stöd eller särskilda stöd de behöver för att få förutsättningar att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnena svenska eller svenska som andraspråk och matematik i årskurs 3 i grundskolan och sameskolan samt i årskurs 4 i specialskolan. Utredaren ska bland annat analysera vilka behov av kompetensutveckling som finns hos huvudmän, rektorer och lärare.

Sammantaget anser jag att de insatser som regeringen genomför – tidiga insatser, stärkt attraktivitet för läraryrket, ökad likvärdighet och, i vissa fall, utökad undervisningstid – tillsammans kommer att ge alla elever bättre förutsättningar för att få en bra start i livet.

Anf. 96 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet så mycket för svaret.

Sverige har, trots höga politiska ambitioner, höga politiska mål och enorma resurser nedlagda på utbildning, haft sjunkande resultat de senaste decennierna, ända sedan 80-talet. Det är inte en positiv utveckling för Sverige som land. Det är inte en positiv utveckling för betyget för svensk politik. Och det är definitivt inte – detta är kanske det absolut viktigaste – en positiv utveckling när det gäller att skapa och möjliggöra livschanser för människor.

Det finns ingenting som är så kraftfullt av det vi gör i den här kammaren, ingenting som gör så stor skillnad för människors liv, som att leverera en bra utbildning till alla barn i det här landet, en utbildning där man får en chans att forma sitt eget liv, sin egen framtid och sina egna möjligheter baserat på sina egna kompetenser och sina egna intressen, oavsett varifrån man kommer och vad man har i bagaget.

De låga resultaten i svensk skola verkade efter PISA-rapporten som kom för ett par år sedan ändå ha tagit väldigt många svenskar på sängen trots att vi under lång tid haft sjunkande resultat och under lång tid åtminstone under alliansregeringen hade en krismedvetenhet inom utbildningspolitiken. Vi hade insikten om behovet av stora förändringar. Det var något som också genomfördes, och vi fick kritik för att vi gjorde för mycket. Trots det verkade många bli tagna på sängen av att dålig politik och dålig skola inte levererar goda resultat.

Samtidigt vet vi att svenska elever får avsevärt mycket mindre undervisningstid än elever i andra jämförbara länder. Det är en utmaning. Vi kan inte göra mindre än vad andra gör och ändå förvänta oss att vi ska få lika bra eller kanske till och med helst ännu bättre skolresultat. Vad som är ännu värre än vad det sveket betyder på en aggregerad nivå för alla elever som inte får chansen att nå så långt som de önskar är det sveket betyder för de elever som är i absolut störst behov av stöd.

Prot. 2015/16:102
10 maj

Svar på
interpellationer

Det är de elever som tidigt börjar halka efter i skolan för att de inte får de insatser de behöver. Det är de insatser som vi vet att om de bara kommer in tidigt kan leverera och göra all den skillnad som behövs. Det är de elever som sviks allra mest i en skola med låg uppföljning och liten undervisningstid. Läsa-skriva-räkna-garantier, bedömningsstöd och tidigare och tydligare insatser är självfallet otroligt viktigt för att möta det. Men det räcker inte enbart inom de nuvarande ramarna.

Om förskoleklassen skulle bli en del av grundskolan skulle det möjliggöra för ännu tidigare och ännu tydligare stöd. De eleverna skulle omfattas av samma lagstiftning och samma rättigheter enligt skollagen som de elever som går i den ordinarie skolan gör. Det skulle vara ett avsevärt mycket kraftfullare stöd till de elever som halkar efter. Det skulle vara en avsevärt mycket bättre möjlighet att stärka kunskapsnivån i Sverige än att göra förskoleklassen obligatorisk.

Detta är också någonting som riksdagen har beslutat. Det finns en tydlig majoritet för att fortsätta den utveckling som Alliansen inledde med att utöka undervisningstiden. Ändå väljer regeringen att dra benen efter sig och hellre titta på andra alternativ än att just göra förskoleklassen till en del av grundskolan. Varför är man så senfärdig?

Anf. 97 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Låt mig först undvika att interpellationsdebatten sprider ett missförstånd som jag ofta hör och som jag tror riskerar att drabba elever hårt. Även i förskoleklassen har du som elev rätt till särskilt stöd. Det är viktigt att det blir tydligt. Det är det som uppföljs av Skolinspektionen och det som huvudmännen ska leverera. Det är viktigt att elever och föräldrar vet att det förhåller sig på det sättet. Elever har rätt till särskilt stöd för sitt arbete även i förskoleklasser.

Hur arbetar då regeringen för att möta detta och säkerställa att alla sexåringar får en bra start i en obligatorisk skola där de får börja sin kunskapsresa på ett sådant sätt att de när de lämnar lågstadiet i trean har med sig de grundläggande kunskaperna i läsning, skrivning och räkning så att de sedan kan gå ut nian och ha med sig alla de kunskaper de behöver vidare i livet och för en gymnasiebehörighet?

Vi stärker och förtydligar förskoleklassens centrala innehåll. På torsdag fattar regeringen beslut om nya kapitel i läroplanen med ett kapitel särskilt för förskoleklassen. Det är viktigt inte minst för att kunna följa upp att elever får det särskilda stöd som de har rätt till. Då kan man jämföra mot det centrala innehållet i en läroplan. Det har hitintills varit ganska otydligt vad förskoleklassen ska innehålla. Det nya kapitlet om förskoleklassen förbättrar det avsevärt.

Vi vill säkerställa att alla sexåringar går i en obligatorisk skolform. Vi har bett Grundscoleutredningen att titta på både alternativet att förskoleklassen blir obligatorisk och alternativet att förskoleklassen blir en del av grundskolan. Båda alternativen ligger på bordet. Grundscoleutredningen föreslår att förskoleklassen ska vara obligatorisk men fortsätta som en egen skolform. Men båda alternativen ligger på bordet.

Sedan handlar det såklart om att man måste binda samman arbetet med läsning, skrivning och räkning från förskoleklass till årskurs 3. Utifrån det utarbetas läsa-skriva-räkna-garantin. Docent Ulf Fredriksson som tidigare varit ansvarig för läsförståelsedelen i de svenska PISA-proven tar nu fram

ett system för hur detta kan fungera. Han tittar särskilt på förskoleklassen och utvecklingen där för att det ska vara starten mot de mål som eleverna ska nå i tredje klass och också de mål som de ska nå i första klass.

Ibland när man följer debatten är det lite svårt att se vad skillnaden är mellan Alliansens förslag att avskaffa förskoleklassen och göra den till en ny årskurs 1 och vårt förslag. Men när jag skrapar på det brukar jag hitta att den största skillnaden är huruvida förskollärare ska vara behöriga att undervisa sexåringar eller inte.

Min och regeringens uppfattning är att förskollärare är akademiskt skolade experter för att jobba med småbarnslärande. Vi har lite svårt att se att vi i lärarbristens tid plötsligt skulle göra dem icke behöriga att jobba med sexåringar. Vi tycker att det är bra när man jobbar med sexåringar att förskolans och grundskolans pedagogik möts på det sätt som sker i förskoleklassen i dag.

Däremot är det självklart att om man ska stärka kunskaperna för läsning, skrivning och räkning behöver de lärare som jobbar från förskoleklassen till årskurs 3 kompetensutveckling för att kunna göra det. Den kompetensutvecklingen kommer såklart att vara olika beroende på vilken grundutbildning de har.

En förskollärare har viss grundutbildning och behöver därför komplettera med vissa saker. En grundskollärare har annan grundutbildning och behöver komplettera med andra saker. Det kan dessutom skilja sig utifrån när de fick sin utbildning vad lärarutbildningen faktiskt innehöll.

Vi kommer att lägga fram förslag om just den typen av kompetensutveckling för att en läsa-skriva-räkna-garanti ska kunna bli verklig från förskoleklassen till årskurs 3. När samtliga dessa förslag finns på bordet är vi fullt beredda att träffa oppositionen för att se hur vi kan lägga fram ett gemensamt förslag.

Anf. 98 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Tack för det, statsrådet. En utvecklad och utökad grundskola är inte bara viktig för att vi behöver mer undervisningstid för att vi ska klara av att nå långt. Det är också av yttersta vikt för att se till att de elever som behöver ett tidigt stöd får ett tidigt stöd.

Det handlar om att de ska hinna lära sig läsa, att de ska kunna lära sig skriva och att de ska knäcka koden och lära sig språket i matematiken. Det behöver de för att få möjligheten att tillgodogöra sig all den fantastiska kunskap som i dag finns i svensk skola. Det är den kunskap som svenska lärare besitter men som de inte riktigt fullt ut får chansen att vidarefördela till sina elever varje dag.

Det finns en god möjlighet att ge starkt och bra stöd redan i förskoleklassen i dag. Men det är inte ett lika starkt stöd som elever kan få och framför allt kräva i grundskolan. Skulle vi dessutom göra förskoleklassen till en del av grundskolan rakt av och göra den till årskurs 1, årskurs 0 eller vad vi nu vill kalla det skulle man kunna få en garanterad bättre fungerande sammanhållning genom hela den delen av skollivet. Det blir inte längre en överlämning från förskolan till grundskolan, utan det blir en del av samma resa.

Där är det också av yttersta vikt att pedagogerna från förskoleklassen får en möjlighet att följa med. Det arbete som i dag sker inom förskoleklassen är enormt framgångsrikt och gör en otroligt stor skillnad för hur långt elever klarar av att nå kunskapsmässigt. Vi kan se på människors skolresultat mer eller mindre vilken förskola de har gått på och vilken skillnad det gör för deras möjligheter att komma långt i sina studier och i sina resultat i skolan. Det gäller inte minst när det gäller att över huvud taget klara grundskolan och ta sig vidare på gymnasiet.

Skulle vi kunna se till att förskolepedagogerna fick en möjlighet att vidareutbilda sig och vara en del av den grundskolan skulle de kunna följa med längre upp i åldrarna. De behöver inte begränsas till att utbilda sex-åringar, som Gustav Fridolin hänvisar till. De skulle kunna följa med högre upp i åldrarna och göra en avsevärt mycket större insats.

Sverige gör i dag mindre på undervisningsområdet när vi talar om ren undervisningstid än vad andra länder gör. Vi förväntar oss ändå bättre resultat. Vi betalar till och med mer och bättre än vad andra länder gör för sin utbildning, men vi får ut mindre output när det gäller både undervisningstimmar och resultat.

Vi kan inte fortsätta i samma hjulspår och förvänta oss att vi ska bibehålla vår position samtidigt som vi kastar eleverna framför bussen och offrar dem för resultaten när de får vänta.

Under alliansåren utökade vi bland annat matematikundervisningen, stärkte lärarkompetensutvecklingen och gjorde om lärarutbildningen för att möjliggöra allt detta. Vi bibehöll dessutom lärartätheten och ökade varje år ständigt anslagen till svensk skola trots att vi genomled en finanskris. Det är någonting som jag tycker att varje regering oavsett färg borde vara stolt över. Lägg därtill att varje svensk lärare fick mer eller mindre en hel månadslön extra i plånboken tack vare jobbskatteavdraget – någonting som kraftigt ökar attraktiviteten i att arbeta i skolan. Det är någonting vi borde vara glada för.

Alliansregeringen hade ett färdigt förslag som lades fram för riksdagen om att göra grundskolan tioårig. Det var finansierat och klart, det fanns i budgeten, det beslutades om det och det drogs sedan tillbaka av den nuvarande regeringen. Varför är man så senfärdig? Varför vågar man inte fortsätta framåt på den bana som Alliansen påbörjade eftersom man uppenbarligen inte vill backa från den?

Anf. 99 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Jag får erkänna att jag inte riktigt förstår Erik Bengtzboes logik. Den ena stunden talar Erik Bengtzboe med ett hyllande språkbruk om hur bra förskola vi har i Sverige. När förskolepedagogiken verkligen får tid och när den når fram till eleverna kan vi se effekterna till och med i PISA-proven, som eleverna gör som 15-åringar, menar du. Men i nästa stund säger du: Därför måste vi trycka bort förskolepedagogiken från sex-åringarna. Den logiken går inte ihop. Om vi har en bra förskolepedagogik ska vi utveckla förskoleklassen, som i dag är en brygga mellan förskolans pedagogik och grundskolans pedagogik. Då håller det inte att säga att förskollärarna ska få välja mellan att ombilda sig till grundskolelärare eller försvinna från förskoleklassen.

Jag kan inte heller förstå varför vi, när vi står inför den stora lärarbrist som vi har i dag, ska omyndigförklara en stor grupp lärare – akademiskt skolade experter på små barns lärande – när det gäller att jobba med sex-åringar. Jag vill att förskoleklassen, i egen skolform eller som en del av grundskolan, ska fortsätta att vara ett möte mellan förskolans och grundskolans pedagogik. Man ska säkerställa att elevernas kunskapsresa – och det gäller alla elever och alla barn, även den procentandel som i dag inte går i förskoleklass – börjar så att de når de mål som finns uppsatta som kunskapskrav i årskurs 3.

För att göra det behövs skärpta regler. Därför fattar vi på torsdag beslut om ett centralt innehåll för förskoleklassen. Det blir ett nytt kapitel i läroplanen. Vi gör det enklare att återopa rätten till särskilt stöd. Det blir en tydligare jämförelse, och därför är det bra att detta kapitel kommer på plats. Detta fattar vi beslut om på torsdag. Därför tar vi också fram en läsa-skriva-räkna-garanti från förskoleklassen till årskurs 3, som givetvis kommer att innehålla element om vilken fortbildning lärarna behöver.

Men det kan inte bara vara förskollärarna som jobbar med sexåringarna som behöver fortbildning för att vi ska säkerställa att alla elever når kunskapskraven i årskurs 3. Jag tror att det också handlar om att de som är utbildade grundskollärare ska kunna få del av den bästa kompetens som finns i det svenska skolsystemet. Vi ska ha de bästa systemen för att kunna säkerställa att en elev som behöver extra stöd ska få detta stöd på plats. Därför har vi läsa-skriva-räkna-garantin.

Anf. 100 ERIK BENG TZBOE (M):

Herr talman! Tack till statsrådet, och tack till riksdagsförvaltningen för allt detta filmas och bandas så att jag inte behöver återupprepa för statsrådet vad som sas angående förskollärarna! Han kan helt enkelt precis som alla andra kolla på bandet igen och inse att logiken hänger ihop. Jag tror att den typ av ohederlig retorik som statsrådet ägnar sig åt också genomskådas ganska lätt.

Sverige behöver högre ambitioner i utbildningspolitiken. Sverige behöver röra sig snabbare framåt. Vi behöver en modigare regering som vågar leverera och som inte gömmer sig bakom att skicka utredningar på framtiden. Vi behöver mer matematikundervisning. Vi behöver mer undervisningstid överlag. Vi behöver bättre kompetensutveckling för samtliga lärare. Det är ett område där vi vet att vi brister tydligt kontra många andra länder i vår omgivning. Vi behöver tydligare ansvar i skolan så att vi kan få bättre användning av bättre lärare.

Mer undervisningstid är en nyckel till att nå bättre resultat. Vi kan inte göra mindre och förvänta oss lika goda eller till och med bättre resultat än vad andra länder har. Om vi gör förskoleklassen till en del av grundskolan får vi mer undervisningstid. Vi får tidigare uppföljning, och vi får en möjlighet för förskolepedagogiken att följa med in i grundskolan där vi kan få den absolut bästa användningen för den.

Dessutom råkar det finnas en majoritet i Sveriges riksdag för att genomföra denna reform. Därför kanske det skulle det vara smidigare för regeringen om den valde att gå den väg som det finns en majoritet för i stället för att slåss mot väderkvarnar – om det nu är så som statsrådet beskriver att han upplever det, att skillnaden mellan alternativen är hårfin.

Därmed, herr talman, ska jag avsluta genom att försöka vara lite trevlig och gratulera statsrådet på födelsedagen. Jag hoppas att du har fler och roligare saker som du hinner med att göra i kväll än att bara umgås med mig.

Anf. 101 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP):

Herr talman! Det enda som är roligare än att slåss mot väderkvarnar är möjligen att umgås med dem eftersom din liknelse rimligen handlade om att det var du som var väderkvarnen.

Jag vet att riksdagen har fattat beslut i form av ett tillkännagivande. Givetvis ska ett tillkännagivande åtföljas enligt de regler som finns.

Avslutningsvis vill jag dock för protokollet säga att jag inte kan förstå vad som är ohederligt i att syna konsekvensen av den moderata förslaget för den enskilde förskolläraren som i dag arbetar, trivs och gör ett fantastiskt bra jobb i förskoleklassen. Konsekvenserna av att säga att de enda som är behöriga att jobba i en framtida obligatorisk skolform för sexåringar är utbildade grundskollärare är att de förskollärare som jobbar där i dag måste välja mellan att ombilda sig till grundskollärare eller att lämna förskoleklassen och sin verksamhet med sexåringar. Jag kan inte förstå varför den signalen behövs till akademiskt utbildade experter på små barns lärande, som i dag gör en stor skillnad i förskoleklassen i samverkan med utbildade grundskollärare.

Med detta sagt – tack så jättemycket för gratulationerna! Nu fortsätter kvällen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:168 Stärkta sanktionsmöjligheter för Konsumentombudsmannen

Skrivelse

2015/16:169 Giftfri vardag

Motioner

med anledning av prop. 2015/16:99 Vårändringsbudget för 2016

2015/16:3396 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

med anledning av prop. 2015/16:100 2016 års ekonomiska vårproposition

2015/16:3397 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD)

2015/16:3398 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

2015/16:3403 av Jan Björklund m.fl. (L)

2015/16:3404 av Annie Lööf m.fl. (C)

2015/16:3406 av Anna Kinberg Batra och Ulf Kristersson (M)

med anledning av skr. 2015/16:154 Riksrevisionens rapport om regional
anpassning av arbetsmarknadsutbildning
2015/16:3405 av Désirée Pethrus (KD)
2015/16:3407 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

Prot. 2015/16:102
10 maj

med anledning av skr. 2015/16:164 Riksrevisionens rapport om it-relate-
rad brottslighet
2015/16:3409 av Beatrice Ask m.fl. (M)

med anledning av skr. 2015/16:165 Riksrevisionens rapport om ekono-
miska risker för staten i fråga om gruvavfall
2015/16:3402 av Jens Holm m.fl. (V)
2015/16:3408 av Penilla Gunther m.fl. (KD)

EU-dokument

KOM(2016) 194 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om inrättande av ett in- och utresesystem som har till syfte att registrera
in- och utreseuppgifter och uppgifter om nekad inresa för tredjelands-
medborgare som passerar Europeiska unionens medlemsstaters yttre
gränser och om fastställande av villkoren för åtkomst till in- och utre-
sesystemet för brottsbekämpande ändamål och om ändring av förord-
ning (EG) nr 767/2008 och förordning (EU) nr 1077/2011

KOM(2016) 196 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
om ändring av förordning (EU) 2016/399 vad gäller användningen av
in- och utresesystemet

KOM(2016) 290 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning
ändring av förordning (EG) nr 539/2001 om fastställande av förteck-
ningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha viser-
ing när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de
tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav (revidering
av upphävandemekanismen)

§ 21 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 29 april

2015/16:608 Gode män som försnillar

av *Thomas Finnborg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:609 Riksintresseutredningen

av *Ola Johansson* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

den 1 maj

2015/16:610 Utökad matematikundervisning

av *Erik Bengtzboe* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

den 2 maj

2015/16:611 Kvinnor i chefspositioner

av *Helena Bouveng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:612 Transparent och öppen redovisning i vårpropositionen 2016

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:613 Utökad undervisningstid i den svenska skolan

av *Erik Bengtzboe* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:614 Åtgärder och styrmedel för minskade utsläpp

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:615 Månggifte

av *Jessika Roswall* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:616 Lag om kvotering

av *Isabella Hökmark* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:617 Förutsättningar för fristående kultur

av *Isabella Hökmark* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:618 Införandet av bonus–malus

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:619 Inbjudningar till Salman al-Ouda

av *Tobias Billström* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:620 Sjöfartsverkets hantering av räddningstjänst med helikopter

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till statsrådet Anna Johansson (S)

den 3 maj

2015/16:621 Samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato och kärnvapen

av *Stig Henriksson* (V)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:622 Trafikpolisens utveckling

av *Pia Nilsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:623 Sverige och Natos toppmöte i Warszawa

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:624 Hållbar utveckling i infrastrukturplaneringen

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anna Johansson (S)

den 4 maj

Prot. 2015/16:102

10 maj

2015/16:625 Artskyddsförordningen

av *Anders Forsberg* (SD)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2015/16:626 TTIP och miljön

av *Jens Holm* (V)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 29 april

2015/16:1166 Uppföljning av Kemikalieinspektionens instruktion

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

2015/16:1167 De västsahariska flyktinglägren och den befriade delen

av Västsahara

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

den 1 maj

2015/16:1168 Styrning av myndigheter för ett bättre företagsklimat

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2015/16:1169 Hotade jobb i kärnkraftsindustrin

av *Jörgen Warborn* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

den 2 maj

2015/16:1170 Tidsfrist för snustillverkare

av *Amir Adan* (M)

till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2015/16:1171 Konsekvenserna av ett nytt vapendirektiv

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:1172 Motstånd mot storregioner

av *Jörgen Warborn* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

den 3 maj

2015/16:1173 Identitetsbedrägerier

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2015/16:1174 Import av varor från Västsahara under handelsavtalet mellan EU och Marocko

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1175 Unga som vill bidra till fler jobb

av *Cecilia Widegren* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:1176 Treårig tandhygienistutbildning

av *Barbro Westerholm* (L)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:1177 Risk för att barn far illa i Sverige

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1178 Assistansbehov

av *Anders W Jonsson* (C)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1179 Väntetid för pass

av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1180 Butiksstölder

av *Tina Ghasemi* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1181 Nya energikrav i Boverkets byggregler

av *Erik Bengtzboe* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:1182 Förbud mot försäljning av paracetamol

av *Erik Bengtzboe* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1183 Vapenlicensansökningar

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1184 Olika behandling av licensansökningar

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 4 maj

2015/16:1185 Tidig förtidspension

av *Désirée Pethrus* (KD)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

den 9 maj

2015/16:1186 Trygghet i östra Skåne

av *Per-Ingvar Johnsson* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1187 Förvar i återvändandeprocess

av *Johan Forssell* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1188 Självmant återvändande

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1189 Polisens arbete med återvändandet

av *Johan Forssell* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:1190 Multipla identiteter

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1191 Kommunala stadsnät

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

Prot. 2015/16:102

10 maj

§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 april

2015/16:1129 Dyslexi, hjälpmedel och nationella prov

av *Betty Malmberg* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

den 4 maj

2015/16:1133 Löften om bemanning i äldreomsorgen

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1134 Alkoholkonsumtion i tv

av *Catharina Bråkenhielm* (S)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2015/16:1135 Privatekonomi i skolan

av *Amir Adan* (M)

till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:1136 Osund konkurrens från offentlig verksamhet

av *Fredrik Christensson* (C)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:1137 Folkomröstning om Hallands framtid

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:1139 Hallands framtid

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1138 Ridsport och friskvårdsbidrag

av *Åsa Coenraads* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:1141 Drift och underhåll av vägar

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1140 Arbetspendling med motorcykel
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1142 Unesco-resolution om Tempelberget
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1143 Ny nationell cancerstrategi
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1145 Mänskliga rättigheter i Chile
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:1144 Statsrådet Ibrahim Baylans resa till Turkiet och Iran
av *Amineh Kakabaveh* (V)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:1146 Telias försäljning av Ncell
av *Birger Lahti* (V)
till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:1148 Skolsystemets förutsättningar att möta flyktingkrisen
av *Erik Ottoson* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:1147 Mjölkproduktion i Norrland
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1150 Svenska mjölkproducenters konkurrenskraft i EU
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:1149 Reservhamn på Gotland
av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1156 Risker med LFV:s etablering i Norge
av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1151 Kostnader vid forskningsfinansiering
av *Linda Snecker* (V)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:1152 Naturbruksprogrammen
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:1154 Tuberkulos
av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1153 Utredning om lagen om stöd och service
av *Sofia Fölster* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1155 Elnätspris i tätort och glesbygd
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2015/16:1157 Kastrup som svenskt flygnav
av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1158 Sveriges stöd till det jordbävningsdrabbade Ecuador
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

Prot. 2015/16:102
10 maj

2015/16:1160 Regioner
av *Lena Asplund* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:1159 Stöd till återuppbyggnad post-Daish
av *Birgitta Ohlsson* (L)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

§ 24 Kammaren åtskildes kl. 19.57.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 11
anf. 40 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3 Anmälan om granskningsrapport	4
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 5 Ärenden för bordläggning	4
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:594 om inriktningen för skydd av skog	5
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	5
Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M)	6
Anf. 3 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	7
Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M)	8
Anf. 5 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	9
Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M)	10
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	11
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:563 om minoriteternas överlevnad i Irak	11
Anf. 8 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	11
Anf. 9 ROBERT HANNAH (L)	12
Anf. 10 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	14
Anf. 11 ROBERT HANNAH (L)	15
Anf. 12 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	16
Anf. 13 ROBERT HANNAH (L)	17
Anf. 14 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	17
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:592 om förbandsverksamheten vid Eksjö garnison	18
Anf. 15 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	18
Anf. 16 MATS GREEN (M)	19
Anf. 17 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	19
Anf. 18 MATS GREEN (M)	20
Anf. 19 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	21
Anf. 20 MATS GREEN (M)	22
Anf. 21 Försvarsminister PETER HULTQVIST (S)	23
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:569 om Sverigeförhandlingens avgränsning av storstadsåtgärderna	24
Anf. 22 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	24
Anf. 23 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	24
Anf. 24 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	25
Anf. 25 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	26
Anf. 26 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	27
Anf. 27 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	27
Anf. 28 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	27
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:582 om incitament för äldre att stanna i arbetskraften	28
Anf. 29 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	28
Anf. 30 NIKLAS WYKMAN (M)	28

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
Anf. 32 NIKLAS WYKMAN (M)	30
Anf. 33 PETER PERSSON (S)	31
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	32
Anf. 35 NIKLAS WYKMAN (M)	33
Anf. 36 PETER PERSSON (S)	33
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:583 och 585 om sysselsättningseffekter av regeringens vårproposition	34
Anf. 38 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
Anf. 39 HELENA BOUVENG (M)	35
Anf. 40 NIKLAS WYKMAN (M)	36
Anf. 41 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	37
Anf. 42 HELENA BOUVENG (M)	37
Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M)	38
Anf. 44 PETER PERSSON (S)	39
Anf. 45 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	40
Anf. 46 HELENA BOUVENG (M)	41
Anf. 47 NIKLAS WYKMAN (M)	41
Anf. 48 PETER PERSSON (S)	42
Anf. 49 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:571 om företagares försäkringsskydd.....	43
Anf. 50 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	43
Anf. 51 SOLVEIG ZANDER (C)	43
Anf. 52 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	44
Anf. 53 SOLVEIG ZANDER (C)	45
Anf. 54 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	46
Anf. 55 SOLVEIG ZANDER (C)	46
Anf. 56 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	47
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:572 om karensavdrag i stället för karensdag	47
Anf. 57 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	47
Anf. 58 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (L)	48
Anf. 59 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S).....	48
Ajournering.....	49
Återupptagna förhandlingar	49

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:572 om karensavdrag i stället för karensdag	49
Anf. 60 Socialförsäkringsminister ANNIKA	
STRANDHÄLL (S)	49
§ 14 Svar på interpellationerna 2015/16:577 och 589 om ökade sjukkostnader för arbetsgivare	50
Anf. 61 Socialförsäkringsminister ANNIKA	
STRANDHÄLL (S)	50
Anf. 62 LOTTA FINSTORP (M)	51
Anf. 63 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	52
Anf. 64 Socialförsäkringsminister ANNIKA	
STRANDHÄLL (S)	53
Anf. 65 LOTTA FINSTORP (M)	54
Anf. 66 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	55
Anf. 67 SOLVEIG ZANDER (C)	56
Anf. 68 Socialförsäkringsminister ANNIKA	
STRANDHÄLL (S)	57
Anf. 69 LOTTA FINSTORP (M)	58
Anf. 70 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	58
Anf. 71 SOLVEIG ZANDER (C)	59
Anf. 72 ANNIKA STRANDHÄLL (S)	59
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:580 om en utvecklad sjukskrivningsprocess	60
Anf. 73 Socialförsäkringsminister ANNIKA	
STRANDHÄLL (S)	60
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:596 om Samverkan för bästa skola	61
Anf. 74 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	61
Anf. 75 MARIA STOCKHAUS (M)	62
Anf. 76 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	63
Anf. 77 MARIA STOCKHAUS (M)	64
Anf. 78 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	64
Anf. 79 MARIA STOCKHAUS (M)	65
Anf. 80 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	65
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:597 om digitala verktyg till nyanlända elever	66
Anf. 81 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	66
Anf. 82 MARIA STOCKHAUS (M)	67
Anf. 83 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	67
Anf. 84 MARIA STOCKHAUS (M)	68
Anf. 85 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	69
Anf. 86 MARIA STOCKHAUS (M)	69
Anf. 87 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	70
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:610 om utökad matematikundervisning	70
Anf. 88 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	70
Anf. 89 ERIK BENGTZBOE (M)	71
Anf. 90 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	73
Anf. 91 ERIK BENGTZBOE (M)	73
Anf. 92 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP)	74

Anf. 93 ERIK BENGTZBOE (M).....	75	Prot. 2015/16:102
Anf. 94 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	75	10 maj
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:613 om utökad		
undervisningstid i den svenska skolan	76	
Anf. 95 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	76	
Anf. 96 ERIK BENGTZBOE (M).....	77	
Anf. 97 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	78	
Anf. 98 ERIK BENGTZBOE (M).....	79	
Anf. 99 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	80	
Anf. 100 ERIK BENGTZBOE (M).....	81	
Anf. 101 Utbildningsminister GUSTAV FRIDOLIN (MP).....	82	
§ 20 Bordläggning.....	82	
§ 21 Anmälan om interpellationer.....	83	
§ 22 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	85	
§ 23 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	87	
§ 24 Kammaren åtskildes kl. 19.57.....	89	